

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, 1861.

ΤΟΜΟΣ ΙΒ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 274.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΩΣΤΗΣ.

—οοο—

Σκληρός είναι ὁ θάνατος πάντοτε καὶ θλιβερά πᾶσά του ἀγγελία. Ἄλλ' ὅταν ἐκτείνων τὸν σιδήροῦν του βραχίονα συντρίβει τὴν ὑπερξίν ἐκείνων οἷτινες θάλλουσιν εἰσέτι περὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, ἢ ἀναρπάξει ἐκείνους οἷτινες οὐ μόνον διαπερῶντως τὴν κοινωτικὴν ὑπερέτησαν, ἀλλὰ καὶ δύναται νὰ τὴν ὑπερετήσουν εἰσέτι ἐπὶ χρόνον μακρὸν, ἢ καὶ τὸ χειρίστον πάντων ἀναρπάξει ἀνθρώπους οὓς δυσκόλως ἀντικαθιστάνουσιν ἄλλοι, τότε σκληρότερος ἀποδεικνύεται ὁ θάνατος, καὶ θλίβει ἐμποιοῦν βραθυτέραν ἢ ἀγγελία αὐτοῦ. Διότι θάνατος ἀνθρώπων τοιούτων συνέχει τὴν καρδίαν μας μετὰ τὸ αἰσθηματικῆς συμφορᾶς,

ὧς συμφορὰν κοινὴν εθεώρησε καὶ ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν τὸν θάνατον τοῦ αἰοιδίμου Νικολάου Κωστῆ καὶ ἀθρόα ἐθρήνησεν ἐπ' αὐτῷ. Ἀποπληξία αἰφνης τὴν 11 Μαρτίου ἐνακλήψασα ἐπὶ τοῦ ἀνδρός, χαίροντος πλήρη ὑγείαν καὶ ἀγοντος τὸ 55 ἔτος τῆς ἡλικίας του, τὸν ἀνῆρπασεν ἐν βραχεῖ, μεταξὺ ἰωμένων τοῦς πενομένους τῶν Ἀθηνῶν, οἷτινες καθ' ἑκάστην μετὰ μεσημέριαν συνεθλιβόντο πρὸς τὰς θύρας του, καὶ εἰς οὓς ἀφίερον καὶ αὐτὰς τὰς στιγμὰς τῆς οἰκιακῆς ἀναπαύσεώς του. Διότι ἀνῆκεν ὁ αἰοιδίμος τῷ ὄντι εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἷτινες ἐγεννήθησαν διὰ νὰ ὑπηρετοῦν τὴν κοινω-

νίαν ἐν ἣ ἐγκαταβιοῦν, μάρτυρες τοῦ καθήκοντος γινόμενοι μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν τοὺς καταφθάνει τὸ μόρσιμον ἤμαρ. Ἄνδρες τοιοῦτοι εἶναι κόσμος τῆς πατρίδος τῶν ἀληθῆς, τῆς δὲ ζωῆς τῶν ἢ ἐξιστόρησις εἶναι εἰς τῶν γλαφυρῶν χαρακτήρων τοῦ ἔθνικοῦ βίου. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἐνομίσταμεν καὶ ἡμεῖς καλὸν καὶ προσήκον διὰ βραχέων νὰ καταστρώσωμεν ἐνταῦθα τὴν βιογραφίαν τοῦ αἰοιδίμου Κωστῆ.

Κατήγετο ἀπὸ οἰκογένειαν εὐποροῦντων ἐμπόρων, λειψάνων τῆς κατὰ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος ἀμαζούσης ἐμποροβιομηχανικῆς ἑταιρίας εἰς Ἀμπελάκια, κωμόπολιν τῆς Θεσσαλίας εἰς τὰς ὑπερείας τῆς Ὀσσης, ἣτις (ἑταιρία) ἔχουσα ἀπκνταχοῦ τῆς Γερμανίας ἐκτεταμένους τοὺς κλάδους τῆς, κατεστράφη ἐπὶ τῶν συγχῶν τότε πολέμων καὶ τῆς χρεωκοπίας τῆς Αὐστρίας. Καὶ ὁ μὲν πατὴρ του Χ. Κωστῆς ἀποκαλούμενος, ἄνθρωπος φρόνιμος καὶ προνοητικὸς, πρῶτως ἀπεσπᾶσθη ἀπὸ τῆς ρηθείσης μεγάλης ἑταιρίας, συνιδὼν τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, καὶ ἀπάρας ἀπὸ τῶν Ἀμπελακίων, τὰ ὅποια ἄλλως τε πολυσειδιῶς διηνοῦνται ὁ τότε ἀμαζών Ἀλῆ Πασᾶς τῆς Ἠπείρου, ἐμετανάστευσεν εἰς τὴν μεγαλόπολιν Σμύρνην, ἐπιδοθεὶς εἰς τὴν ἐμπορείαν καὶ μετεμμετευσάσας εἰς τὰ πέριξ τῆς Σμύρνης τὴν ἐν τῇ ἀρχαιτύπῳ πατρίδι του, τοῖς Ἀμπελακίοις, καταβρέουσαν βιομηχανίαν. Καὶ τοι μὴ εἰδὼς εἰμὴ τὰ κοινὰ γράμματα ὁ πατὴρ τοῦ Μικαρίτου, εἶχεν ὁμως ἀγάπην πρὸς τὴν παιδείαν πολλὴν καὶ πρὸς τοὺς

περι ταύτην ἀσχολουμένους και ἡ οἰκία του ἦτον εὐπρόσιτον ἐδιδάτῃμα εἰς τοὺς τότε ἐν Σμύρῃ ἀκμάζοντα; μεγάλους διδασκάλους τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς, εἰς τοὺς Κούμας λέγομεν και τοὺς Οἰκονόμους.

Ἐν τοιαύτῃ οἰκίᾳ ἀνατραφεῖς ἤβξανεν ὁ παῖς Νικόλαος Κωστής, ἀντλῶν ἀπὸ μὲν τῶν γονέων τὴν αὐστηράν ἐκείνην τιμιότητα και τὸ φιλόκαλον τῶν τρόπων, ἅτινα τὸν διέκριναν ἔπειτα ἀνδρωθέντα, ἀπὸ δὲ τῶν διδασκάλων τῶν εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν θαμιζόντων ἀρῶμενος τὴν φλογερὰν ἐκείνην πρὸς τὴν παιδείαν ὁρμήν, ἥτις και τὸν παραινέσεν ἔπειτα νὰ παραιτήσῃ στάδιον ἤδη ἠνεργημένον, ἔντιμον και ἐπικερδὲς, εἰς τὸ διέπρεπον οἰοικεῖο του, και νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν σπουδὴν τῶν γραμμάτων.

Ἦτον ἤδη μόλις ἠθάσκων, ὅτε ἐξεβράγη ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις συνεπιφέρουσα τὴν ἐρήμωσιν και τὴν σφαγὴν εἰς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας· εἶδεν ὁ δεκαπενταετής Νικόλαος Κωστής πολιορκουμένην τὴν πατρῶαν οἰκίαν ὑπὸ τοῦ φανατικοῦ ὄχλου τῶν Τούρκων, εἶδε τὰς πύλας τῆς οἰκίας του διαβρῆγνυμένας, εἶδε τὸν θεῖόν του συρόμενον ὡς ἐπὶ σφαγὴν, εἶδε διαρπάζομένην τὴν πατρικὴν του περιουσίαν, και μόλις ἠδυνήθη νὰ δραπετεύσῃ αὐτὸς; μετὰ τῶν γονέων και νὰ σωθῇ, διὰ τῆς ἐπισυμβάσεως παρεμπύσεως τῆς Γαλλικῆς προστασίας.

Ἡ ἐπαναστατικὴ θύελλα ἐσφενδόνισε τὸν ὑπερεθρομικονοιούτην πατέρα και τὸν δεκαπενταετῆ υἱόν εἰς Τεργέστην, ἔνθεν ἐκεῖνος μὲν ἐπεδόθη και πάλιν εἰς τὴν ἐμπορίαν, δυνήθει ἐν γήρατι τοσοῦτον ν' ἀνορθώσῃ τὴν διαρπαγείσαν περιουσίαν του, αὐτὸς δὲ ἠσχολήθη περὶ τὰ γράμματα. Ἀφοῦ δὲ ὑπὸ τὸν Κούμαν ἐξεπαιδεύθη κατὰ τὸ ἐνὸν ἐν τοῖς τότε καιροῖς τὰ ἐγκύκλια μαθήματα, ἐτρέπη εἰς τὴν σπουδὴν πῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν και τῆς ἱατρικῆς. Καὶ ἐκείνων μὲν ἠκροάσθη ἐν Παταύῳ, ταύτης δὲ ἤρξατο τὴν ἐκμάθησιν ἐν Βολωνίᾳ, ἐν τοῖς δύο ἐκείνοις τῶν τῆς Ἰταλίας Πανεπιστημίων ἐνθα τότε συνέβησαν οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων και μάλιστα τῶν Ἑπτανησίων μαθητῶν. Ἀλλὰ δὲν ἐξέφυγε τὴν οὐδένερκειαν τοῦ νεανίου Κωστή ὅτι ἡ Ἰταλίᾳ ἡ τότε μόλις ἐξέωσα ἐκ τῶν πολέμων τῆς Γαλλικῆς Αὐτοκρατορίας, διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς τῶν ἀνθρακῶν ἐλευθεριαζούσης ἐπαναστάσεως οἰκτρῶς πιεζομένη ὑπὸ τοῦ Αὐστριακοῦ δεσποτισμοῦ, ἡ Ἰταλίᾳ λέγομεν ἡ τότε δὲν ἦτον ἡ χώρα ἐκείνη ἐν ἣ ἠκμάζον τὰ γράμματα και αἱ ἐπιστῆμαι. Τούναντίον ἄνω τῶν Ἄλπεων ἐν τῇ μακρᾷ πεδιάδι τὴν ὁποίαν διαβρέχει ὁ Ρῆνος και ὁ Δούναβις και ἡ Ἑλθα πολλαχόθεν ἐρεγγυόβλει τῶν ἐπιστημῶν ἡ λαμπάς, και πρὸς ἐκείνην τὴν ἐνδαίμονα χώραν ἔστρεψε τὸ βῆμα ὁ φιλομαθὴς νεανίας, ὡς τόπον σπουδῆς ἐκλέξας τὴν ἀκαδημίαν τῆς Βιλδεβέργης τὴν και τότε και νῦν ἀκμάζουσαν, μέλλουσαν δὲ ν' ἀκμάσῃ και ἐν τῷ μέλλοντι χρόνῳ, ἐν ὅτῳ διατρεῖται τῆς παιδείας ὁ Ἑρως εἰς στήθη Γερμανικά. Ἐστράφη δὲ και δι' ἕτερον λόγον εἰς τὴν Γερμανίαν ὡς εἰς τόπον σπουδῆς, διότι και πολλαχόθεν μὲν ταύτης, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ Μονάχου και τῆς Βιλδεβέργης ἀντῆχει βροντωδέστερα ἡ σάλπιξ

τοῦ φιλελληνισμοῦ, ὡς ἀπὸ χωρῶν ἐν αἷς κρεῖττον ἐγινώσκето και ἰγνηλατεῖτο και ἐθαυμάζετο ὁ βίος και τὰ ἐνδοξα πεπραγμένα τῶν προπατόρων μας, και βεθυτέρα ἐπομένως διεγείρετο ἡ συμπάθεια ὑπὲρ τῆς κατευδύσεως τοῦ ἀγῶνος ἡμῶν τῶν ἀσθενῶν ἐπιτόνων.

Ἐν Βιλδεβέργῃ ἠκροάσθη πάλιν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τῶν τῆς ἱατρικῆς μαθημάτων ὁ Ν. Κωστής, ἰδιαζόντος; ἐπιδοθεῖς εἰς τὴν χειρουργικὴν και τὴν μαιευτικὴν. Τοσοῦτον δὲ διεκρίνετο ἀπὸ τῶν πολλῶν συμφοιτητῶν διὰ τὸ εὐγενὲς και φιλόκαλον τῆς συμπεριφορᾶς, τὸ ἐνδελχεῖς τῶν σπουδῶν, τὸ ἤπιον και συνετταλμένον και οἰονεὶ παρηνικὸν τοῦ χαρακτηρος, ὅττε ἐπέτυχε τὴν προσοχὴν τῶν καθηγητῶν του, ὧν μεταξὺν διέπρεπε ὁ φιλελληνικότατος Γιδεμάνος και ὁ Νέγελε και ὁ Πούχελτ, ἄνδρες εἰς ἄκρον τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας ἐλληλακότες; ἐν τοῖς τότε καιροῖς. Εἰσήγαγον δὲ οἱ μνησθέντες καθηγηταὶ τὸν ἐπιμελῆ και χρυσὸν φοιτητὴν εἰς τὰς οἰκίας τῶν και περιεῖπον αὐτὸν πάντες ὡς οἰκεῖον, περιπαθῶς δὲ μάλιστα τὸν ἠγάπησεν ὁ περιλήεις Γιδεμάνος, ὑπατο; ἐκείνος τῶν ἀνατόμων εἶς; τε τοὺς τότε και εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους. Ἐστράως; δὲ ἀκόμη πρὸ ἐνὸς ἔτους ἐγράψεν αὐτῷ ἀπὸ Μοάχου ὁ ὀδοκονοτούτης καθηγητῆς ἐπιστολὴν νέουσαν εἰσεῖτι τὴν αὐτὴν θερμὴν ἀγάπην πρὸς τὸν ἀρχαῖόν του μαθητὴν, τὴν ὑποῖαν δὲν ἴσχυσαν τοῦ γήρατος οἱ παγετοὶ οὐδ' ἡ παρελευσις τριάκοντα πέντε ἐνιαυτῶν νὰ ψυχράνῃ. Διακούσας τὰ μαθήματα τῆς ἱατρικῆς ἐπὶ πενταετίαν ἐν Βιλδεβέργῃ και τυχόν μετ' εὐφημίας τοῦ διδασκτορικοῦ πτυχίου, ἀπῆλθεν εἰς Παρίσιους πρὸς συμπλήρωσιν τῶν χειρουργικῶν του σπουδῶν, τυχῶν ἐκεῖ κατὰ τὴν θλιβεράν ἐκείνην ἐποχὴν καθ' ἣν τὸ πρῶτον ἐξεβράγνυτο ἡ χολέρα, ἐπινευομένη τὴν πόλιν ἐκείνην τὴν ἀχανῆ, και εἶδεν ἐκεῖ και ἐγνώρισεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν φοβερὴν ἐχθρόν; κατὰ τοῦ ὁποῖου ἐπέπρωτο ἡμέραν τινὰ ὑστερον ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τοσοῦτον εὐδοκίμως; νὰ πολεμήσῃ.

Μετὰ ἐνιαυσίον ἐνδημίαν ἐν Παρισίοις πανταχόθεν και πολυειδῶς καταρτισθεῖς περὶ τὸ δυσχερὲς ἔργον, εἰς τὸ ἐμελλε νὰ ἀφιερώσῃ τὴν ἀνδρικήν του ζωὴν, διήλθε διὰ Τεργέστης και νυμφευθεῖς κατέπλευσε περὶ τὸ 1832 εἰς Ναυπλίαν, τὴν τότε πρωτεύουσαν τῆς ἀρτι παγιωμένης Ἑλλάδος.

Σπάνις ἦν τότε ἐπιστημόνων ἱατρῶν ὁ Ν. Κωστής διεκρίνετο πάντων και παρὰ πάντων ἐσπουδάζετο ἡ προσωπικὴ του γνωριμία και σχέση; και ἐπεδιώκετο ἡ ἱατρικὴ ἀρωγή. Ἀλλ' ὑπῆρξε δυστυχὴς ἐν Ναυπλίᾳ διότι ἀπώλεσεν ἐν βραχεὶ τὴν πρῶτην αὐτῷ σύζυγον, και εἰς δυσχέρειαν ἤλθε και δυσφορίαν πρὸς τὸν τόπον ἐκεῖνον το θεάτρον τῆς πρώτης και φοβερᾶς δυσπραγίας ἥτις προσέβαλε τὴν νεανικήν του ψυχὴν. Δι' ὃ και ἀσμένως; ὑπήκουσεν εἰς τὴν πρότασιν τῆς Κυβερνήσεως ἀποστελλούσης; αὐτὸν ὡς νομοϊατρὸν εἰς τὸν τῆς Ἀττικῆς και Βοιωτίας νομόν, οὐ ἡ πρωτεύουσα ἦσαν αἱ τότε πενιχραὶ και κατηρειπωμέναι Ἀθήναι. Διετέλεσε δὲ ὡς τοιοῦτος ἐπὶ τριετίαν, και τοσαύτη ἦν ἡ περὶ αὐτοῦ ὑπόληψις

τῶν νέων συμπολιτῶν, οὕτω δ' ἐμφορὰ ἀνέπτυξε τὸν ζῆλον περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σοβαρῶν αὐτοῦ καθήκοντων, ὥστε πολυειδῶν ἠξιώθη ἐνδείξεων τῆς εὐνοίας τῆς Κυβερνήσεως, τῆς ἐν τῷ μεταξύ ἐγκατασταθείσης ἐν τῇ νῦν πρωτεύουσῃ, και διωρίσθη κατὰ τὸ 1836 (10 Αὐγούστου) διευθυντῆς μὲν προσωρινῶς τῆς χειρουργικῆς Σχολῆς και καθηγητῆς ἐν αὐτῇ τῆς μαιευτικῆς και ἱατρικῆς ὕλης, μετ' ὀλίγου; δὲ μῆνας, τὴν 15 Ἰουνίου 1837, καθηγητῆς τῶν αὐτῶν μαθημάτων ἐν τῇ ἀρτι καθιδρυθείσῃ ἱατρικῇ σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν συγκαθηγητῆς ἔχων τοὺς ἀειδίμους Γλαράκην, Λευκίαν, Μιυροκοδάτον, και τοὺς ἀπὸ τῶν τότε καθηγητῶν ἐπιζῶντα; μόνους τὸν Ἰ. Βούρον και Ὀλύμπιον.

Τῆς ἱατρικῆς ἡ διδασκαλίᾳ δὲν ἦτο πρᾶγμα τοσοῦτον εὐχερὲς τότε ὅπως τὴν σήμερον, διότι ἐλειπον τὰ ἀναγκαῖα ὄν; πολλά ἔπρεπε νὰ δημιουργηθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀειμνήστων τούτων ἀνδρῶν, οἷον και γλώσσα ἐπιστημονικὴ νὰ συστηθῇ, και συλλογῆ; νὰ συγκεκολληθῶσιν, και νοσοκομεῖα νὰ ἰδρυθῶσιν, και συγγραφῆ; νὰ ἐκδοθῶσιν, και πιν δὲ ἀπλῶς εἰπεῖν τὸ ὅπως δὴποτε χρῆσιμον εἰς διδασκαλίαν. Ἦν δὲ πρόσκομμα πρὸς αὐτὴν και τοῦτο ἀκόμη ὅτι δὲν προσέκειτο ἀκροατήριον προσήκόντως προπαρασκευασμένον διὰ τὸ ἀρτισύστατον τῶν γυμνασίων και ἀτελεές.

Τὴν ἑλλειψιν πάντων τῶν εἰρημένων ἐν μόνον ἠδύνατο τὸ κατ' ἀρχὰς ν' ἀναπληρώσῃ, ἡ τῶν Καθηγητῶν ἐπιμελεία και ὁ ζῆλος, και ζῆλον τοιοῦτον ἐπέδειξαν μὲν πάντες οἱ τότε, ὧν και τινες και συγκαταστράφησαν ἐξαντληθέντες ὡς ὁ αἰδίδιμος Μιυροκοδάτος, οὐδενὸς δὲ ἠλαττοῦτο και ὁ Ν. Κωστής; τριπλῆν τελῶν μάλιστα τὴν διδασκαλίαν, οὐ μόνον ἐξηγούμενος ἕνα τῶν τριῶν οὐνωδαστάτων κλάδων τῆς ἱατρικῆς, τὴν ἱατρικὴν ὕλην, ἀλλὰ και τὴν μαιευτικὴν διδάσκων ἐν τῷ πανεπιστημίῳ, και τρίτον τὰς μαιεας προπαρασκευάζων, και τὴν μετ' ἐμπειρίας γνῶσιν ἀντικαθίστων εἰς τὸν τυφλόν; και ἀγροῖκον ἐμπειρισμόν τῶν πρῶτην μαῖων, ἀνευ τῆς παντελοῦς ἀποσοθήσεως τοῦ ὁποῖου δὲν δύναται νὰ διαλάμψῃ ἡ μαιευτικὴ καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἀκροσφαλῆ και ζεῖδωρον ἐργασίαν. Διετέλεσε δὲ ἐπὶ ἐκοσιπέντε ὀλόκληρα ἔτη, διδάσκων και ἀμρότερα ταῦτα τὰ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ πρὸς μαθητὰς ἱατροῦς, και ἐν τῷ μαιευτικῷ πρὸς μαιεας, μὴ ἀποθαρρῶνόμενος παντελῶς ἀπὸ τὴν παντελῆ ἀμάθειαν τῶν τελευταίων, ἀλλὰ μετὰ σπανίας ἀγαθότητος; και ὑπομονῆς ἐγκαρτερῶν και συγκαταβαίνων εἰς τὴν ἐξήγησιν και τῶν ἀπλουστάτων πραγμάτων, τῶν ὁποῖων ἡ συχνὴ ἐπανάληψις ὡς ἀληθῶς βαρύνει ἀνθρώπους; προσεδουκότας; ἤδη τὴν ἡλικίαν και ἀναβάτητα; εἰς; λίαν ὑψηλὰς τῆς κοινωνίας βαθμίδας. Ἀλλ' ἦν ὁ αἰδίδιμος; ζῆλωτής; σφόδρα και ὡς εἰπεῖν; ζῆλότυπος; περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθήκοντων ὅσῳ ἐπαχθῆ; και ἂν ἦσαν. Δὲν ἠκρέσθη δὲ εἰς τὴν διὰ λόγου διδασκαλίαν ἀλλὰ συμμορφούμενος πρὸς; τε τὴν πρόσκλησιν τοῦ τῆς δημοσίας; ἐκπαιδεύσεως; Ἰπουργεῖου; και πρὸς; εἰγὰς; και τὴν ἀνάγκην τῶν πολυαριθμῶν ἀκροατῶν το, και ἐτι; μᾶλλον; ὑπεῖκων

εἰς τὰς εἰσηγήσεις τῆς ἰδίας του συνειδήσεως; και εἰς τοῦ καθήκοντος τὴν φωνήν, ἐπεμελήθη, μετὰ τῶν πρώτων νὰ δημοσιεύσῃ τὰς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διπλὰς παραδόσεις του τὰς τε περὶ μαιευτικῆς; και τὰς περὶ φαρμακολογίας; ἐξέδοτο δὲ κατὰ μὲν τὸ 1849 στοιχειώδη περὶ μαιευτικῆς; πραγματεῖαν; κατὰ δὲ τὸ 1855 συγγραφὴν περὶ Φαρμακολογίας; ἐκτενῆ; εἰς; χρῆσιν τῶν τῆς ἱατρικῆς; σχολῆς; φοιτητῶν.

Κρίσιν περὶ ἀμφοτέρων τῶν συγγραφῶν νὰ ἐπενέγκωμεν ἡμεῖς; ἐνταῦθα; ἐπιλείψει; ἡμῖν; και τόπος; και χρόνος; τοσοῦτον; μόνον; λέγομεν; ὅτι; ἡ; μὲν; μαιευτικὴ; συντεταγμένη; κατὰ; τὰς; διδασκαλίας; τοῦ; Νέγελε; σκοπὸν; εἶχε; διπλοῦν; νὰ; χρησιμεύσῃ; μὲν; και; ὡς; βῆμα; πρὸς; ἄλλο; διὰ; τὰς; παραδόσεις; τῶν; τῆς; ἱατρικῆς; σχολῆς; φοιτητῶν; νὰ; χρησιμεύσῃ; δὲ; και; ὡς; ἐγχειρίδιον; τῶν; ἐκπαιδευομένων; μαῖων. Δι' ὃ; και; περιέχει; μὲν; αὐτὴ; πᾶν; τὸ; πρακτικῶς; ἀναγκαῖον; πρὸς; ἀμφοτέρω; τὰ; εἶδη; τῶν; μαθητευομένων; ἀπέκλιτε; δὲ; τὸν; πολλὸν; ὄγκον; τῶν; θεωρητικῶν; γνώσεων; δι' ὧν; ἡ; μιλλήθησαν; οἱ; νεώτεροι; περὶ; μαιευτικῆς; γεγραφότες; νὰ; διατείνωσι; τὴν; διδασκαλίαν; αὐτὴν; συμφοροῦντες; ἐν; τῷ; αὐτῷ; ἀναγκαῖα; μετ' ἀνωφελῶν; πρακτικῶς; χρήσιμα; μετὰ; πρακτικῶς; ἀχρήστων; και; εἰς; πλάτος; ἀνάμυστον; διασκευάζοντες; διδασκαλίαν; σύντομον; καθ' ἑαυτὴν. Ἐν; τῇ; συγγραφῇ; τῆς; μαιευτικῆς; καταδεικνύει; μάλιστα; ὁ; αἰδίδιμος; Κωστής; ὡς; συγγραφῆς; τὸν; σκοπὸν; πρὸς; ὃν; ἀείποτε; εὐθυβόλει; και; καθ' ὃν; ἐφρύθησε; διδασκαλίαν; τε; και; ἐνέργειαν; πρακτικὴν. Νοσάζετο; δηλονότι; και; ἐσπουδαίε; περὶ; τὰ; οὐνωδῶς; χρήσιμα; και; πραγματοποιούμενα; ἀπεστρέφετο; δὲ; τὸν; ὄγκον; και; τὰς; ἐπιδείξεις; και; τὰς; διακρίσεις; θεωρίας; ἀς; ὁ; ἐπιὼν; χρόνος; καθ' ἑκάστην; ἀριθῆλως; μετασάλλευσιν; ὡς; και; ὁ; πρῶτον; μετεσάλευτεν; ἤδη; τοσαῦτα.

Ἐπίπονον; μὲν; ἔργον; ἦν; και; ἡ; περὶ; μαιευτικῆς; συγγραφῆ; ἣν; ἐπιλοτιμήθη; ὁ; μακαρίτης; νὰ; πλουτίσῃ; και; διὰ; πολυαριθμῶν; και; ἐκλεκτῶν; ἀπεικονισμάτων; βοηθούτων; τὴν; κατάληψιν; και; τὴν; φαντασίαν; πραγμάτων; ἅτινα; διὰ; τὴν; σπάνιν; τῶν; φυσικῶν; ἀντικειμένων; ἐν; πόλει; ἐστερημένη; μεγάλου; και; συγκαταβόμου; μαιευτηρίου; δὲν; ἦτο; δυνατόν; νὰ; σπουδασθῶσιν; ὑπὸ; τῶν; φοιτητῶν; τῆς; μαιευτικῆς; ἐπὶ; τῆς; ζωῆς; πραγματικότητος. Ἐπιπονοῦν; ὁμοίως; ἔργον; παρὰ; πολὺ; ἦτον; ἡ; συγγραφὴ; φαρμακολογίας; ὡς; τῶν; ταύτης; δογματῶν; μάλιστα; ἀεὶ; μεταβαλλομένων; ἡ; και; ἀναστρεφόμενων; ἐκ; βάθρων. Ἐπρεπεν; ὁ; συγγραφεὺς; οὐ; μόνον; νὰ; ὑπερνικήσῃ; τὰς; πολλὰς; δυσκολίας; αἰτίνας; κατὰ; πᾶν; βῆμα; συναπίντων; αὐτῷ; περὶ; τὴν; συναρμολογίαν; και; κατάρτισιν; τῆς; ἐπιστημονικῆς; γλώσσης; οὐ; μόνον; ἔπρεπε; νὰ; ἀδιαφύσῃ; τοὺς; ἀρχαίους; συγγραφῆς; περὶ; πάντων; τῶν; φαρμακολογικῶν; ὀνομάτων; ἀλλ' εἶχε; ἀκόμη; και; τὴν; δυσκολίαν; ἐνώπιόν; του; νὰ; κατευνάσῃ; δηλαδὴ; τὴν; ἐμφορὴν; παντὶ; ἀνθρώπῳ; οἰονεὶ; στοργὴν; και; προτίμησιν; πρὸς; τὰς; νεανικὰς; ἐντυπώσεις; και; πρὸς; τὰ; διδάγματα; διδασκάλων; ἀγαπητῶν; και; νὰ; συγκαταβῆσῃ; μετὰ; τοῦ; χρόνου; ἐπὶ; τοῦ; νεωτέρου; πεδίου; τῆς; θεραπευτικῆς; και; φαρμακολογίας; πεδίου; ὀλισθηροῦ; και; ἀκινητοῦ; ἐν; ᾧ; ἀκριτῶς; τις; πανταχόθεν; ἐπικρατεῖ; βῆμα; και; ἀντιποθέμηση.

Καί ὅμως ἠδυνήθη καὶ ἐν τῷ ἀντικειμένῳ τούτῳ, ὃ μετὰ μεγάλης ἐκτεναίας ἐπραγματεύθη, ἠδυνήθη λέγομεν νὰ περιθωρακῆσθαι ἑαυτὸν κατὰ τοῦ μεγίστου τῶν κινδύνων ὅστις ἐπαπειλεῖ τὸν ἄπειρον ἐπεξεργαστήν, τοῦ κινδύνου νὰ ἐκπλαγῆ τῆς εὐθείας ὁδοῦ ὑπὸ τοῦ περιθωρούμενου θορύβου, καὶ ἀποθάρρῆσθαι νὰ δυσπιστήσῃ καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν φαρμάκων ἀληθινῶν. Ἐπρωτίμην μάλιστα ἐπὶ θέματος τοσοῦτον δις οὐρομένου πλείον νὰ πιστεύσῃ ἢ ἔλαττον, καὶ τοιαύτην πίστιν καὶ εἰς τοὺς ἀκροατὰς του νὰ ἐμποιήσῃ, φρονῶν ὅτι ὡς καὶ ἐπὶ τῆς θρησκείας οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ἱατρικῆς, ἡ ὑπερβάλλουσα πίστις λυσιτελεῖ πλείον τῆς ἀσθενοῦς καὶ σκληρομένης, ἕως καὶ αὐτὴ ἡ δεισιδαιμονία ἀποβαίνει σωτηριωδέστερα τῆς παντελοῦς ἀπιστίας, ἂν μὴ τις δυνήθῃ ν' ἀνεύρῃ τὴν ἐν τῇ θεραπευτικῇ δυσσερατωτάτην καὶ σχεδὸν εἰπεῖν ἀπᾶντον μέχρι τοῦδε μέτρη ὁδόν.

Συνέγραψεν ὁ αἰοίδιμος Κωστής περὶ δύο ἐκ τῶν πέντε θεμελιωδιστάτων κλάδων τῶν ἱατρικῶν ἐπιστημῶν, καὶ ἐδίδασκεν περὶ αὐτῶν ὅλους εἴκοσι καὶ πέντε ἐνιαυτούς· ἡ διδασκαλία του διεκρίνετο διὰ τῆς μεγάλης ἀπλότητος, διὰ τοῦ μεμετρημένου τῶν λόγων, διὰ τῆς περιστολῆς εἰς τὰ ἀναγκαῖα καὶ οὐσιώδη, καὶ τῆς ἀποφυγῆς παντὸς τοῦ κόμπου καὶ τῶν ἐπιδείξεων τῶν ἀκαίρων καὶ κενῶν, εἶχεν ὡς ἐν τῷ βίῳ καὶ ἐν τῇ φωνῇ αὐτῇ καὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ μεγάλην ἀποστροφὴν πρὸς τὸν πάταγον τῶν ὀνομάτων. Ὁμοιάζειν ἡ διδασκαλία του πρὸς τὸ ἥσυχον ἐκείνου βῆμα οὐ μάλιν ἀκούσται ὁ ῥόγος, τὸ ὅποιον ὅμως ἀενάως βῆον καὶ ὀρατῶς κλυδωνόμενον ἐπὶ κανονικῶς διαγεγραμμένης κοίτης, φθάνει πρὸς τὴν ῥίζαν τοῦ δένδρου καὶ ἀρδεύει αὐτὴν εἰς τακτικὴν ἀνοήσιν καὶ καρποφορίαν, οὐδ' ὁμοιάζει πρὸς χειμάρρον εἰσβάλλοντα εἰς τὸν ἄγρον μετὰ πατάγου καὶ κρότου καὶ πλημμυροῦντα μὲν πανταχόθεν ἐκείνον ἀλλὰ καὶ τὴν ἰλὴν, καὶ τὸν χοῦν τὸν περὶ τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων συμπρασύροντα καὶ ἀντὶ ἀρδεύσεως καταστρέφοντα τὸ χωρίον. Δι' ὃ καὶ μετὰ προσοχῆς καὶ εὐλαθείας ἐγένετο παρὰ τῶν φοιτητῶν ἡ ἀκρόασις τῶν τοῦ Κωστή παραδόσεων, περακῶν δὲ τις εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς διδασκαλίας ἤθελεν ἐνοήσῃ καὶ ἐκ μόνης τῆς ὕψους ὅτι σοβαρὰ τις τῶν ἐπιστημῶν τελεῖται μυσταγωγίᾳ. Οὐ μόνον δὲ οἱ πολυάριθμοι κατὰ καιροῦς φοιτηταὶ ἔφερον σέβας τοιοῦτον πρὸς τὸν μελιχίον καὶ σιγαλόεντα μύστην, ἀλλὰ καὶ οἱ συνάδελφοι τῶν ἐτίμων πάντες, καὶ πάντες οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου ἐγένεον αὐτὸν ὡς ἕνα ἐκ τῶν σωφρονιστῶν. Διὰ ταῦτα ἡ μὲν ἱατρικὴ σχολὴ πολυλάκις ἐξελέξατο αὐτὸν ὡς κοσμητόρα ἐκείνης, ἐπ' ἐσχάτων δὲ μόνη ἢ σταθερὰ αὐτοῦ ἀρνησις ν' ἀρνηθῆ τὴν κοσμητείαν ἐκίνησεν τὴν σχολὴν τοῦ ν' ἀποστῆ τῆς ἰδέας τοῦ ἔχειν αὐτὸν κοσμητόρα διὰ βίου, ἢ δὲ ὀλομέλεια τῶν τοῦ Πανεπιστημίου Καθηγητῶν δις ἐξελέξατο αὐτὸν πρῶταν ἀπονέμουτα τιμὴν τὴν ὀποιάν ἄλλως προσφέρει μὲ χεῖρα φειδωλοτάτην, τὴν εἰμὴν λέγομεν τῆς κατ' ἐπανάληψιν ἐκλογῆς εἰς τὴν Πρωτανεῖαν. Καὶ πρῶτον μὲν ἐξελέχθη Πρῶτανεῖς κατὰ τὸ 1841-42, ὅτε ἀπεστάλη κοινῇ ψήφῳ τῆς

Ἀκαδημαϊκῆς Σύγκλητος εἰς τὴν Βρουνσεβίχην ἕνα ἀντιπροσωπεύσῃ τὴν ἐστίν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐνώπιον τῶν τῆς Γερμανίας φυσιοδιφῶν τῶν συγκαλυμένων τότε εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην.

Τὸ δεύτερον δὲ ἐξελέχθη Πρῶτανεῖς κατὰ τὸ 1853 - 54· διότι ἠγάπα τὸν αἰοίδιμον καὶ τὸν ἐτίμα τὸ Πανεπιστήμιον ὡς καὶ αὐτὸς ἀντηγάπα ἐκείνο καὶ τὸ ἐτίμα διὰ τῆς ἐνδελεχοῦς του μερίμνης, καὶ οὐ μόνον συνεισένηγκεν ὡς καὶ οἱ πολυάριθμοι συγγενεῖς του εἰς τὴν πρώτην θεμελιώσιν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ μέλος ἐξελέχθη τῆς ἐπὶ τῆς οἰκοδομῆς ἐπιτροπῆς, καὶ διαφόρους αὐτοῦ διακονίας ἐξελειτούργησε διὰ πολλῶν ἐνιαυτῶν εἰς τὴν Ἀκαδημαϊκὴν Σύγκλητον τεταγμένος.

Τὸν περὶ τὴν ἐπιστήμην ζῆλον καὶ τὰς πολυειδεῖς γνώσεις τοῦ ἀνδρὸς δὲν ἀνεγνώριζεν οὐδ' ἐξέτιμα μόνη ἡ ὁμήγουρις τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ πολλῶν καὶ ἄλλων χωρῶν ἐπιστημονικοὶ σύλλογοι, οἵτινες ἔσπευσαν νὰ τὸν ἐκλέξωσιν ὡς μέλος ἐπίτιμον ἢ ἀνταπιστέλλον. Ἦν δὲ μέλος τοιοῦτον τῆς ἐν Μονάχῳ, τῆς ἐν Βρυξέλλαις, τῆς ἐν Παρισίοις, τῆς ἐν Βορδιγαλλοῖς, τῆς ἐν Γενεύῃ, τῆς ἐν Βαλεντία καὶ τῆς ἐν Βόννῃ ἐταιρίας τῶν ἱατρῶν, ὡς καὶ τῆς ἐν νέᾳ Καστιλλίᾳ καὶ τῆς ἐν Μαδρίτῃ τῆς Ἰσπανίας Ἀκαδημίας τῆς ἱατρικῆς καὶ χειρουργίας, μέλος ὦν καὶ συνιδρυτῆς καὶ Πρόεδρος δὲ πολλάκις πασῶν τῶν ἐν Ἑλλάδι κατὰ καιροῦς συνεστηκυῶν καὶ μέχρι τοῦ νῦν ὑπαρχουσῶν ἱατρικῶν εἴτε καὶ ἄλλων ἐταιριῶν. Ἡ ἀναείωσις μάλιστα καὶ ἀναδιοργάνωσις τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐταιρίας τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἡ προσπόρισις τῶν εἰς εὐδόσιν αὐτῆς συνδρομῶν καὶ βοηθημάτων ὀφείλεται κατὰ τὸ μέγιστον εἰς τὴν ἀτομικὴν ὑπόληψιν καὶ τὸ ἀξίωμα καὶ τὸν ἀκμάτατον ζῆλον τοῦ Ν. Κωστή.

Ἀλλ' ἡ ἐνεργεία του δὲν περιορίζετο εἰς μόνην τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλίαν, ἡμιλλᾶτο καὶ ἔχειρε μάλιστα εἰς τὸ νὰ ὑπηρετῇ ὅλαις δυνάμεσι, καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ διανοίᾳ καὶ χρήμασι τὴν κοινωνίαν μεταξὺ τῆς ὁποίας μετὰ τὸσαύτης ὑπολήψεως ἔζη. Δι' ὃ καὶ οὐδὲν ὑπάρχει κατάσταμα φιλανθρωπικὸν εἰς τὸ ὅποιον δὲν συνδραμε γένηται καὶ ἐν τοῖς πρώτοις, καὶ τὸ ὅποιον δὲν ὑπηρετήσῃ καὶ ὡς πολίτης καὶ ὡς ἱατρός. Ἐν μάλιστα τῶν καταστημάτων τούτων, ἡ Φιλεκαπεδευτικὴ Ἐταιρία, ἀφ' ἧς ὡς ἀπὸ θαλεροῦ φυταρίου τοσαῦτα καθ' ἡμέραν ἐκπαιδεύμενοι παρθένοι ἐκπέμπονται φοιταγωγῆσονται ἐπὶ σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα ἐλευθέρην καὶ δούλην, ἀπῆλκεν ἰδιόχουσαν παρ' αὐτοῦ τὴν πρόνοιαν καὶ ἀγάπην. Δι' ὃ καὶ μέλος αὐτῆς καταχθεῖ ἐκ τῶν πρώτων, καὶ εὐεργέτης ἀναγορευθεῖς, καὶ τὸ ἀργυροῦν αὐτῆς μετὰλλιον λαβῶν ἐπὶ τακτικῇ ἀποτίσει τῆς ἐνιαυσίου συνδρομῆς δι' ὅλων δεκαετῶν, καὶ μέλος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου γενόμενος ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ συστάσεως, καὶ ἱατρός διατελέσας μέχρι τοῦ 1849 ἔτη δέκα τρία, ἠγάλλετο ἐπὶ τῇ ἀκμῇ καὶ προόδῳ τῆς φιλεκαπεδευτικῆς ἐταιρίας, ἧς τὸ καθίδρυμα ἐθεώρει ὡς τι ἀνάγκη

γὼν τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ ὡς πολλῶ μάλιστα ἐκείνου ὠφελιμώτερον. Εὐδοκίμων δὲ πανταχοῦ ὀπουδήποτε καὶ ἂν συνειργάζετο, κατήντησεν ἐπὶ τέλει· νὰ δαπανᾷ τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου εἰς ἀμίσθους ὑπηρεσίας, οἷον εἰς ἐπιστατικές καὶ διοικητικές φιλανθρωπικῶν καταστημάτων καὶ ἔργων, ὡς μέλος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ Ὀρφανοτροφείου τοῦ Χ. Κώστα, ὡς μέλος τοῦ Ἑλληνικοῦ τμήματος τῆς ἐν Πηρισίοις ἐταιρίας τῶν ναυαγίων, ὡς μέλος τῆς ἐπιτροπῆς περὶ συστάσεως ἐκπαιδευτηρίου ἐν τῷ δήμῳ Ἀνδριτσαινῆς, ὡς μέλος τῆς ἐπὶ τῆς οἰκοδομῆς τῆς Μητροπόλεως Ἀθηνῶν ἐπιτροπῆς, κτλ. κτλ.

Καὶ αἱ φιλανθρωπικαὶ μὲν ἐταιρίαι προσέτρεχον εἰς τὰ φῶτα καὶ τὴν ἐμφορὰν ἐμπερίην τοῦ ἀνδρὸς, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ Κυβέρνησις ὁσάκις εἶχε τι σπουδαῖον νὰ ἐκτελέσῃ ἐκ τῶν πρὸς τὴν δημοσίαν ὑγείαν εἰς αὐτὸν ἐνατένιζεν ὡς εἰς ἕνα τῶν πρώτων, ὅσοι προθύμως καὶ μετ' ὠφελείας καὶ ἀφιλοκερδῶς ἠδύναντο νὰ τὴν ὑπηρετήσωσι, καθὼς φαίνεται ἐκ τῶν κατὰ καιροῦς διορισμῶν ὅς ἐλαβε παρὰ τῷ ὑπουργεῖῳ τῶν Ἐσωτερικῶν. Καὶ κατὰ μὲν τὸ 1834, ὡς καὶ ἐν ἀρχῇ προελέχθη, διορίσθη νομοῦκτρός Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, κατὰ δὲ τὸ 1835 διορίσθη καθηγητῆς τοῦ σχολείου τῶν μαῖων καὶ διευθυντῆς τοῦ ἀρτισυστάτου λοχείου, κατὰ δὲ τὸ 1837 μέλος τοῦ ἱατροσυνεδρίου. Ὑστερον δὲ περὶ τὸ 1849 ἐκατέστη ἕνα διευθύνῃ τὸ ὑγειονομικὸν τμήμα τοῦ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖου, κατὰ δὲ τὸ 1850 μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τῶν φυλακῶν καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὀριστικός τμηματάρχης προεχειρίσθη ἐν τῷ αὐτῷ Ὑπουργεῖῳ, οὔτινες ἀμισθὶ διέθυνε τὸ ὑγειονομικὸν τμήμα μέχρι τοῦ 1853, ὅτε καὶ παρῆνθη αὐτοπραξίεως μὴ δυνάμενος ν' ἀνέβῃ εἰς τοὺς πολλοὺς καὶ μεγάλους κόπους τῆς ὑπηρεσίας ἐκείνης. Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους εἶχεν ὁ αἰοίδιμος ἀναπτύξει τὸν ὕπατον τῆς προσωπικῆς ἐνεργείας βαθμὸν, διότι οὐ μόνον ἦτοκε τὴν ἱατρικὴν ἀνὰ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, ὑπ' οὐδενῶς δυνάμενος ν' ἀντικατασταθῇ περὶ τὰς δυστοκίας καὶ τὰς καθόλου νόσους τῶν γυναικῶν, ἀλλὰ καὶ ὡς ἱατρός τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς βασιλικῆς συνοδίας ἦν ἀπασχολημένος, καὶ ὡς καθηγητῆς δὲ πρεδίδε δύο σπουδαιότατα μαθήματα ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τὴν μαυετικὴν καὶ τὴν Φαρμακολογίαν, καὶ ὡς Πρόεδρος διέθυνε τὰς πράξεις τοῦ δημοτικοῦ Συμβουλίου Ἀθηνῶν, καὶ ὡς τμηματάρχης ἐν τῷ ὑπουργεῖῳ τῶν ἐσωτερικῶν εἰργάζετο ἐνδελεχέστατα, ὥστε ὅλος αὐτοῦ ὁ βίος ἦν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους σερὰ τις ἀδιάκοπος ἐνεργείας, ὕπερ δυσκόλως ἠδύνάτο τις νὰ πιστεύσῃ ἂν μὴ ἐπεμαρτυρεῖτο ὑπὸ πάσης τῆς πόλεως Ἀθηνῶν καὶ πάντων ὅσοι ἐτυχον τῆς γνωριμίας τοῦ μακαρίτου. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο ἀλλὰ καὶ αὐτὰς τὰς ὑπολειπομένας στιγμὰς τοῦ οἰκιακοῦ βίου καὶ μάλιστα τὴν νυκτερινὴν του ἀνάπαυσιν κατὰ ἄλωσεν εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς Φαρμακολογίας, ἣν ἤγαγε τότε εἰς πέρας ἀποδεικνύων ἐμπράκτως ὅτι πολλά, πλείονα τῶν ὅσα δύναται τις νὰ φαντασθῇ, ἐκτελεῖ ὁ ἄνθρωπος ὅταν φρονίμως οἰκονομῇ καὶ φρονίμως μεταχειρίζεται τὸν χρόνον.

Ἄλλ' ἡ χρονολογικὴ ἐκθεσις τῶν πράξεων τοῦ Ν. Κωστή ἠγάγεν ἡμᾶς εἰς τὴν θλιβεράν ἐκείνην ἐποχὴν τοῦ 1854· ἔτε πρὸς τόσας ἐθνικὰς συμφορὰς συνεπλήθη καὶ ἡ χολέρα μετὰ παντὸς τοῦ στυγεροῦ θανάτου αὐτῆς, τοῦ τρήμου λέγομεν καὶ τοῦ λιμοῦ καὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς χαλαρώσεως πάντων σχεδὸν τῶν κοινωνικῶν δεσμῶν καὶ θεσμῶν, πανικὸς κατέλαβε φόβος τὴν ἀπειράτην τοῦ νοσήματος πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ὤθη τότε τὸ φοβερὸν θέαμα τῆς ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀποξιώσεως πολιτῶν δισχιλίων καὶ τῆς εἰς τὰ περίεξ δισκορπίσεως τῶν πλείστων ἐκ τῶν λοιπῶν, ἡ σύντομος πορεία τῆς νόσου καὶ ὁ ἐπ' αὐτῆς ὄλεθρος τοσαύτην ἐνεποίησαν ἐκπληξίν τοῦ νοῦς ὥστε ἕκαστος ὑπὲρ ἑαυτοῦ προνοῶν ἐφυγαδεύετο, καὶ ὤθησαν ἐγκαταλείποντες ἀδελφοὶ ἀδελφοὺς καὶ οἱ πατέρες τὰ τέκνα των, ἀλλ' ἡ ἀπὸ τῆς νόσου καταστροφή ἐπεπέμετο μάλιστα τοὺς πένητας τῶν κατοίκων ὅσοι ἀπόγοντες ἀπὸ τῆς πρωτοπικῆς ἐργασίας, διὰ τὴν κατάπαυσιν παντὸς ἔργου καὶ τὴν ἐργίαν τῆς πόλεως διπλοῦν κατέπιπτον ὕμα τοῦ λιμοῦ καὶ λιμοῦ. Κατὰ τὴν ἀξιοδάκρυτον ἐκείνην ἐποχὴν καὶ πάντες μὲν οἱ τῶν Ἀθηνῶν ἱατροὶ ἐξεπλήρωσαν ἕκαστος τὸ καθήκον, τινὲς δὲ καὶ συγκάτεπεσαν τῇ νόσου βορᾶ, ὡς ὁ μακαρίτης Σταυρίδης, μετὰ τῶν ὅμως τῶν πρώτων διεκρίθη ὁ Ν. Κωστής οὐ μόνον ἡμέραν καὶ νύκτα προσφέρειν τὴν ἱατρικὴν αὐτοῦ ἀρρώγην πρὸς πάντας ἀνεξαιρέτως, ἀμιλλώμενος ὁ βάρυς αὐτὸς τὸ σῶμα πρὸς τοὺς νεωτέρους τῶν ἱατρῶν καὶ ὑπερακοντίζων ἐκείνους, ἀλλὰ καὶ διορίσθη παρὰ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου μέλος τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς συλλογὴν βοηθημάτων εἰς περίθαλψιν τῶν ἀπὸ τῆς χολέρας παθόντων τε καὶ πασχόντων, αὐτὸς ὦν πρόεδρος τοῦ δημοτικοῦ Συμβουλίου, ἔλαβε δὲ παρ' ἐκείνου τὴν ἐντολήν ὡς καὶ ἀπὸ τῶν Σεβαστῶν Βασιλέων τῶν ὁποίων ἡ καρδιά συνέπασχε μετὰ τῶν ἐνδεῶν καὶ ὁ νοῦς ὑπὲρ αὐτῶν μετὰ πατρικῆς στοργῆς ἐμερίμνα, ὅπως αὐτὸς ὁ Κωστής μετὰ τῶν φιλανθρώπων ὁμοίως αὐτῷ συνυπηρετούντων, διελθὼν τὰ τμήματα τῆς πόλεως ὅσα φοβερώτερον ἐμάστιζεν ἡ χολέρα, ἰδίως χερσὶ κατὰ τὰς τῶν πασχόντων ἀνάγκας διανεμῆ τὰς τε δημοτικὰς καὶ τὰς ἐθνικὰς καὶ τὰς βασιλικὰς βοηθείας. Καὶ τῶντι πρὸς τίνα ἄλλον ἠδύνάτο ν' ἀνατεθῇ ἔργον τοσοῦτον δυσχερὲς καὶ ῥιψοκίνδυνον μὲν πρὸς τὸν ἐκτελεστήν, σωστικὸν δὲ καὶ ζωοπάρογον πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς καὶ νοσοῦντας, εἰ μὴ πρὸς ἄνδρα ὅστις οὐ μόνον πλήρη ἔχειρε τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς τε πόλεως καὶ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν βασιλέων, ἀλλὰ καὶ ὅστις ἱατρός ὦν ἐν τοῖς μάλιστα περιβλεπτοῖς καὶ γενναῖος, διὰ μὲν τῆς ἐτέρας τῶν χειρῶν ἰμέτρα τῶν ἀγωνιώντων τοὺς παλμούς, διὰ δὲ τῆς ἐτέρας ἤντλει ἀπὸ τοῦ βαλαντίου τῶν εὐεργετημάτων καὶ ἀνεζωπύρου τὰς ἀπισθεννύμενας δυνάμεις τῶν ἀσθενῶν καὶ ἀπόρων, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἐνέπτεζεν ἐμπιστοσύνην καὶ παρηγορίαν καὶ θάρρος διὰ τῆς μειλιχίου φωνῆς του· Ἠγωνίσθη ὁ αἰοίδιμος Κωστής ὡς ἀγαθὸς στρατιώτης τὸν ἐντ' ἑαυτὸν ἐκείνον ἀγῶνα καὶ ἀφειδῶς ἔθηκε τὴν ψυχὴν του ὑπὲρ τῶν συμπολιτῶν,

τοσαύτην δὲ ἀνέπτυξεν ἀρσένιον καὶ φρόνησιν καὶ δραστηριότητα κατὰ τὴν λοιμώδη ἐποχὴν ὥστε ὅτε ἡ νόσος μετηνέχθη εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀικαρνανίας, καὶ εἰσέδυσεν εἰς τοὺς μυχούς τοῦ Κορινθιακοῦ Κόλπου ἐκ Δυσμῶν ἐπαπειλούσα τὴν Στερεάν, ἐν ᾗ ἐξ ἄνα-τολῶν ἐπέσπερχεν ἤδη ἀνδραίνουσα ἀπὸ τοῦ Μα-λαιακοῦ Κόλπου διαχειομένη εἰς τὴν Φθιώτιδα, ἡ Κυβέρνησις πρὸς τὸν Ν. Κωστῆν ἐπέστρεψε, καὶ αὐτὸν ἀποσπάσασα ἐν ὄρῃ χειμῶνος ἀπὸ τῶν κόλπων τῆς οἰκογενείας, διώρισεν καὶ ἀπέστειλεν ἐπιθεωρητὴν τῆς δημοσίας ὑγείας ἐν τῷ νομῷ τῆς Λιτ. λίας καὶ Ἀικαρνανίας. Καὶ δὲν ἐψεύθη τῶν ἐλπίδων, διότι τὰ ἐμφρονα καὶ δραστήρια μέτρα τὰ ὁποῖα ἐρημό-σθησαν τῇ συμβουλῇ καὶ ἐπιστάσει ἐκείνου, ἐν βρα-χεῖ κατέστησαν τῆς δυνάμεως τοῦ κακοῦ καὶ ἀπέ-στειλαν τὴν παραιτέρω πορείαν, οὕτω δὲ ἐφάνη ὁ ἀ-οιδίμος τὸ κατ' ἐκυτόν τότε σωτὴρ τῆς Στερεᾶς, ἡ-τις μαστιζομένη ἀπ' ἐνὸς ὑπὸ τῆς ληστείας καὶ ὑπὸ τοῦ θορύβου τοῦ διαχυθέντος κατ' αὐτὴν ὡς ἐκ τῆς ἐπανόδου τῶν ἐπαναστατῶν τοῦ 1834, ἀν προσεβί-λετο καὶ ὑπὸ τῆς χολέρας ἤθελεν ἀναντιβρίθτως ἐ-κτεθῆ εἰς τελείαν κοινωνικὴν ἀποσύνθεσιν.

Ἄν κερύττει δὲ πρόθυμον ἐκυτόν εἰς ἀποστολὰς καὶ ὑπηρεσίας ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τοῦ κράτους ἐπέμψθη ἵνα ἀντιπροσωπεύσῃ τὴν πατρί-δα καὶ ἐργασθῆ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων αὐτῆς. Με-ταξὺ δὲ τῶν ἄλλων ἐστάθη ὡς μέλος τῆς ὑγειονο-μικῆς ἐπιτροπῆς εἰς Παρισίους κατὰ τὸ 1851, ὅτε συνεκλήθησαν εἰς τὴν μεγαλόπολιν ἐκείνην ἀντι-πρόσωποι ἐκ πάντων τῶν κατὰ τὴν Μεσόγειον οἰ-κουντῶν ἔθνων, ὅπως συντάξωσι σχέδιον γενικῶν ὑ-γειονομικῶν μέτρων ἐφαρμοσθησμένων ἀπανταχοῦ, καὶ οὕτως ἐκείνη ἡ ἀπὸ τῆς ἀνωμαλίας καὶ ἀνο-μοιότητος ἐκείνων δυσκόλυνσις τῆς τῶν ἔθνων ἐπι-μιξίας καὶ ἐμπορίας, ἀποτραπῆ δὲ καὶ ὁ τυχὼν κίν-δυνος τῆς μεταδόσεως μiasmaticῶν νοσημάτων. Καὶ ἔσχεν ὁ αἰδίδιμος ἐξαιρετὸν ὑποδοχὴν καὶ ἐτιμήθη ὑπὸ τῶν συναδέλφων διὰ τὰς πρακτικὰς γνώσεις καὶ τὰς εὐστόχους παρατηρήσεις τοσοῦτον δὲ εὐχρηστέ-σαν εἰς τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν καὶ τοσοῦτον ἐξε-τιμήθη ὑπ' αὐτῆς καὶ τῶν συναδέλφων του, ὥστε οὐ μόνον ἐξελέχθη μέλος τῆς δικηρῆς ἐπιτροπῆς ἐν τῷ Υπουργείῳ τῶν ἐσωτερικῶν, ἀλλὰ καὶ μετὰ ἐννεά-μηνον ἐν Παρισίοις διατριβῆν ἀπερχόμενος ἐκείθεν ἐ-κοσμήθη διὰ τοῦ παρασήμου τοῦ Λογαρέως τῆς Τιμῆς.

Ἐτιμῆτο καὶ ἐκτὸς καὶ ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐ-τιμῆτο οὐ μόνον διὰ τὰς ἐπιστημονικὰς αὐτοῦ γνώ-σεις, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν προσωπικὸν αὐτοῦ χαρακτήρα. τὸν ἀξιαγάπητον ἄμα δὲ καὶ ἀξιοματικὸν μετ' ἀρε-λείας, τοσαύτη δὲ τὴν ἡ ὑπόληψις ἦν ἔχαιεν ὡς ἰα-τροῦ, ὥστε οὐ μόνον οἱ τὰ μάλιστα διακεκριμένοι τῶν ἐν Ἀθήναις συναδέλφων αὐτὸν ἐκάλεον εἰς θεραπείαν των, ἀλλὰ καὶ αἱ Α.Α. ΜΜ. τὸν προσέλαβον ὡς ἰδίον αὐτῶν ἰατρὸν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1849, καὶ δ' ἐτέλεσαν φι-λοῦντες αὐτὸν καὶ τιμῶντες διὰ τῆς ὑψηλῆς αὐτῶν ἐμπιστοσύνης ἐπὶ δώδεκα ὁλόκληρα ἔτη, ἀπονεύμα-τες αὐτῷ διὰ τὰς ἰδιωτικὰς καὶ τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας, καὶ μάλιστα διὰ τὰς κατὰ τὴν χολέραν,

τὸ παράσημον τῶν Ταξιαρχῶν, ὅπερ ἀπονέμεται μό-νοναίς τοὺς τὰ μάλιστα διακεκριμένους πολίτας. Καὶ ἀλλῶς, διεκρίθη καὶ ὡς ἐπιστήμων, καὶ ὡς καθηγη-τῆς, καὶ ὡς συγγραφεύς, καὶ ὡς ἰατρός, καὶ ὡς ἀπλοῦς πολίτης, καὶ ὡς δημόσιος λειτουργός, ἔχων τοῦτο μᾶ-λιστα τὸ ἰδιάζον μὲν αὐτῷ καὶ οἰοῦναι ἐμφυτον, σπά-νιον δὲ προτέρημα μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων, ὅτι δὲν ἐ-πεζήτει τὰς λειτουργίας, οὐδ' ἐφιλοθέσει πρὸς δικ-σκουσαι αἰτίποτε πρόθυμον νὰ θυσιάσῃ καὶ τὰ θέληγη-τρα τῆς συμβιώσεως μετὰ τῶν οἰκείων καὶ τὰς ἀνα-παύσεις καὶ τὰ συμφέροντα αὐτῆς τὴν ὑγείαν ὡς καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν. Εἶχε δὲ τὴν ἐπιτυχίαν νὰ ἴδῃ ἀπο-νευόμενον αὐτῷ τὸν κοινὸν σεβασμὸν ὑπὲρ τῶν πα-πραγμένων ἰδίῃ καὶ δημοσίᾳ, οὐδ' ἴσχυεν ὁ φθόνος, ὁ αἰτίποτε ὡς ἡ σκιά τὸ σῶμα τὴν ἀρετὴν παρακο-λουθῶν, νὰ τὸν ἐπηρέασθ ὅπως δῖποτε ἢ νὰ τὸν ἐκ-ρούσθ ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁδοῦ, διότι ὑπάρχουσιν εἰς κἀχρημα πάσης ἐθνικότητος καὶ πάσης κοινωνίας εὐά-ριθμα τινα ἄτομα προνομιοῦχα, κατ' ὧν μακρόθεν ἐκτενδρονίζομένη τοῦ φθόνου ἡ ὕλακῃ δὲν δύναται παντελῶς νὰ τοὺς προσβάλλῃ ἐκ τοῦ συστάδην.

Ἄλλ' ὑπάρχει καί τις σελὶς τῆς ἱστορίας τοῦ βίου του ἡ: ἐπίτηδες δὲν ἐψάξασαμεν μέχρι τοῦδε, καὶ ἡ σελὶς αὕτη μᾶς παρουσιάζει εἰκόνα τοῦ αἰδίδιμου Κω-στῆ ἀποτιλιθούσαν ἀγνότατον πατριωτισμὸν καὶ κα-ταδεικνύουσαν ἡμῖν αὐτὸν ὡς Πανελλήνιον ἄνδρα. Κα-ταγόμενος ἐκ χώρας ἠτις στεναρίζει εἰσέτι ὑπὸ τὸ σκῆ-πτρον τοῦ δεσποτισμοῦ, καὶ ἔχων μέγα μέρος τῶν οἰκείων καὶ συγγενῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ, ἐγένετο τὸ κέντρον τῆς συνενώσεως πάντων τῶν ἐκάστο-τε ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἐξω ὁμογενῶν ἀκεπτο-μένων τε καὶ πραττόντων, καὶ ἔχαιεν ἐπὶ τῇ γλυ-κειᾷ ἐλπίδι τοῦ νὰ ἴδῃ ποτὲ ἢ νὰ συνεργήσῃ ὅπως δῖ-ποτε εἰς τὴν ἀνάστασιν τῆς δεδουλωμένης πατρίδος του. Ἐ ποτάκις δὲν εἶδομεν ὑγραινομένους τοὺς ὀφ-θαλμούς του εἰς τὸ ὄνομα τῆς περιληφμένης ἐκείνης γῆς ἠτις ὑπῆρξε τὸ διηνεκὲς ὀνειροπόλημα τοῦ νοῦς του, καὶ ἠτις ἐπροκάλεε τὸν ἰσχυρότερον τῶν παλ-μῶν τῆς καρδίας του! Δι' ὃ καὶ ἀσμένως ἐδράττετο πάσης εὐκαιρίας, ὅσον χειμαρρῶν καὶ ἀν ἐφάνετο αὕτη πολλὰκις, φθάνει μόνον νὰ ὑπεδείκνυνεν ὑποφω-σκούσας τινὰς ἐλπίδας ἐπιτυχίας, ἡ καὶ μόνον νὰ προειδοποιεῖ εἰς τὴν μέλλουσαν πραγματικῶν. Καὶ κατὰ μὲν τὸ 1840, ἀπλοῦς ὢν πολίτης καὶ μηδὲν ἔτι φέρων ἀξίωμα κοινωνικόν, μέλος ἐγένετο τῆς ἐπα-ναστατικῆς ἐταιρίας τῶν Ἠπειρωτῶν καὶ Μακεδόνων καὶ Θεσσαλῶν καὶ Κρητῶν, κατὰ δὲ τὸ 1854 οὐ μόνον προσέδραμεν εἰς τὴν συναίσθησιν καὶ σύλληψιν τῆς ἰδέας ἠτις ὅσον ὅπως ἐμελλε νὰ συγκινήσῃ συμπα-σαν τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ ὕστερον παντοιοτρόπως ἐδοθήθη τὴν ἰδέαν ἐκείνην ὅταν τὴν εἶδε ἐγγὺς τῷ πραγματοποιηθῆναι, καὶ τὸ τελευταῖον ἔνθους ἐπα-ρέθη αὐτῇ ὡς ἐπαγγελιομένη ἤδη τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν δικαιοτέρων τῆς καρδίας του πόθων. Οὐδεὶς δὲ ἠσθάνθη τόσον βαθεῖαν τὴν θλίψιν ὅταν αὐτὸς ὅταν εἶδε καταλαμβανομένην μὲν τὴν ἐλευθέρην Ἑλλάδα ὑπὲρ τῶν ξένων στρατῶν, ἀποσυντιθέμενον δὲ καὶ ἀ-

ποτυγχάνον τὸ κίνημα τῆς ἐπικρατήσεως τῶν Τουρ-κοκρατούμενων ἐπαρχῶν, ἐπανκκάμπτοντα δὲ κεκυ-φόντα καὶ σκυθρωπὰ τὰ πολυάριθμα στήθη τῶν ἐθελοντῶν, τὰ ὁποῖα μετὰ τοσοῦτων εὐχῶν, καὶ τοσοῦ-των ἐλπίδων καὶ τοσοῦτων δακρύων ἐξέπεμψεν ἀπὸ τῆς οἰκίας του.

Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ παρὰ πολλοῖς ἐπικρατοῦσιν εἰ-σέτι ἰδέαι σκληραὶ περὶ τῆς συμμετοχῆς τοῦ ἀν-δρός εἰς τὸν Θεσσαλικὸν ἀγῶνα, ἡμεῖς σαφῶς τὰ πάντα εἰδότες, ἀ: σημειώσωμεν ἐκτενέστερον τὴν οἰκονομικὴν ἐνεργειάν του κατὰ τὴν τότε ἐποχὴν. Ἠ-σπάζετο μὲν τὴν ἰδέαν τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ἑλληνι-κοῦ διότι εἰλικρινῶς ἐπίστευε μετὰ καὶ ἄλλων πολ-λῶν ὅτι ὁ κειρὸς εἶχεν ἤδη ἐπιστῆ ὅσον οὐδέποτε εὐνοϊκός, καὶ συναγορεύει ἐπομένως ὑπὲρ τῆς ἐπανα-στάσεως ἐκεῖ ὅπου ἡ συναγορεύσις ἠδύνατο νὰ ἐπε-νέγκῃ ἀποτελεσματικῶς. Ἀλλὰ περὶ τὰ κα-θίστατα καὶ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν ὁμολογεῖ τὴν ἐκυ-τοῦ ἀγνοίαν, οὐδ' ἠθέλεν ἄλλην δημοσίαν συμμετο-χὴν εἰμῆ τὰς ἀτομικὰς προσπάθειάς καὶ χορηγήσεις, διευθυνομένας παραλλήλως τῷ γενικῷ βῆματι τῆς ἐθνικῆς κινήσεως, οὐ τὴν φορὰν οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον οὐτ' ἠθέλεν οὐδὲ ἐπίστατο, οὐδὲ ἠδύνατο νὰ εὐθυ-γραμμῆται. Ἦθελεν ἄλλως εἰπεῖν τὴν ἐθνικὴν ἀνε-γερσιν καὶ παντοιοτρόπως συναγορεύει ὑπὲρ αὐτῆς, τὸ πῶς ὅμως ἡ ἀνεγερσις αὕτη ἐπρεπε νὰ ἐκτελεσθῆ, τοῦτο, οὐτ' ἐπαγγέθη ποτὲ, οὐτ' ἀνέλαθεν οὐτε νὰ εἴπῃ οὐτε νὰ πράξῃ. Βλέπων μόνον ὅτι συνίσταντο ἐταιρίαὶ ὅτι συνελθόντο συνδρομὰ ὅτι ἠγοράζοντο πολεμικὰ ὅτι ἐξεπέμποντο σώματα στρατιωτικὰ πρὸς τὰς δεδουλωμένας ἐπαρχίας, αὐτὸ δὲ τοῦτο ἔ-σπευσε καὶ αὐτὸς νὰ πράξῃ ὡς ἄτομον. Καὶ εἰς μὲν τοὺς γενικοὺς συλλόγους ἡ φρατρίας ἡ συνομοσίας Ἰώνων, ἡ Μακεδόνων ἡ Ἠπειρωτῶν ἡ Θρακιῶν, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ὅσοιδήποτε καὶ ἀν συνέστησαν τότε δὲν ἠθέλησε νὰ λάβῃ μέρος οὐδὲν. Ἐκάλεσεν ὅμως περὶ ἐκυτόν τοὺς συγγενεῖς του καὶ ἐξιστορήσας τὰς εὐχὰς καὶ τοὺς πόθους του ἐνεφύσησεν αὐτοῖς τὴν πνοὴν τοῦ πατριωτισμοῦ, πνοὴν ἀδόλον καὶ καθαρὰν καὶ ἀπροσποίητον καὶ ἀφιλοκερδῆ, καὶ ἀπὸ κοινοῦ μετ' ἐκείνων τῶν συγγενῶν του, δηλαδὴ ἐν τῇ αὐ-στηροτάτῃ τῆς λέξεως σχημασίς, καταθείς ὑπὲρ τὰς 60,000 δραχμῶν, ἀπὸ τούτων οὐ μόνον σῶμα ἴδιον Θεσσαλικὸν ἐκ 400 ἐθελοντῶν συνιστάμενον ἐ-ξέπεμψεν εἰς τὴν ἐξέγερσιν τῶν κατὰ τὸ Πήλειον καὶ τὴν Ὀσσα, τὰς ἰδιαιτάτας πατρίδας του, κρημοπό-λεων, ἀλλὰ καὶ εἰς πολλῶν ἄλλων σωματῶν τὸν ἐ-ξοπλισμὸν καὶ τὴν ἐξόδον συνεισέφερεν ἀπ' αὐτοῦ τοῦτου τοῦ συγγενικοῦ ταμείου εἰς εἰς τὸ τοῦ μα-καρίτου Γριζίου, εἰς τὸ τῶν Πικρακώστα καὶ Πι-νουριζ, εἰς τὸ Θρακιῶν σῶμα καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ τε-λευταῖον ἐξέπεμψε τοὺς στενωπῶτας τῶν ἐν Ἀθή-ναις συγγενῶν του εἰς τὰ Θεσσαλικά πεδία ὅπως συν-τρέψωσι καὶ ἐκεῖ, προσοδοτοῦντες μὲν τοὺς ἐξερο-μένους, συνεξεγείροντες δὲ καὶ συνενθαρρύνοντας τοὺς δούλους ὁμογενεῖς, ἐν πάσῃ πρόθυμον ἔχων σύντρο-φον καὶ συνεργὸν καὶ συναρρωγὸν τὸν Κ. Φίλιππον

Ἰωάννου, ὃν ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐρῶναι καὶ ἐτίμα ἡ μα-καρίαι ἐκείνη ψυχῇ.

Καὶ ὅμως ἡ θέσις τοῦ Ν. Κωστῆ παρὰ τοῖς Α.Α. ΜΜ. ἦγε πολλοὺς τότε νὰ πιστεύσωσιν οὐ μόνον ὅτι ἦτον εἰς τῶν πρώτων μοχλῶν τοῦ Ἠπειροθεσσαλικοῦ ἀγῶνος, ἀλλ' ὅτι ἦτον καὶ εἰς τῶν πρώτων διευθυ-νῶν τοῦ ἀγῶνος ἐκείνου, καὶ ὅτι ἐπομένως μέγα μέ-ρος τῆς ἀποτυχίας του ὄφειλετο εἰς αὐτὸν ὡς εἰς ἀ-δέξιον διευθετην. Τὴν ψευδῆ δὲ τῆς πίστιν τῶν πολλῶν ἔσπευσε τότε νὰ ἐκμεταλλευθῆ καὶ ὁ φθό-νος καὶ ἡ πολιτικὴ κκεκντρέχεια, καὶ ἠγωνίσθη νὰ σωρῶσιν ἐπὶ τοῦ αἰδίδιμου Κωστῆ μέγα μέρος τῆς ἔ-θνικῆς εὐθύνης τὴν ὁποῖαν ἐν ἐπιτυχίᾳ μὲν πάντες, πρόθυμοι εἰρίσκονται νὰ ἰδιοποιηθῶν, ἐν ἀποτυχίᾳ δὲ πάντες ἀποτινάζουσιν· ὁ Ν. Κωστῆς ἐνέχεται εἰς τὴν εὐθύνην τῶν κατὰ τὸ 1854 κατὰ τοσοῦτον καθ' ὅσον ἐκ πεποιθήσεως συνεδούλευε τότε τὸν ἀ-γῶνα καὶ ἐπέσπευδεν αὐτὸν ὅλας δυνάμεις, οὐδ' ἀ-πέκρυπτε τὴν ἀμετρον του γὰρ ὅταν ἐκφράζοντα τὸν εἶδε. Ἐσπῆκεν, ἀλλ' ἔσπῆκεν διότι δὲν ἐπροφῆ-τευσσε τὴν ἀπιτυχίαν του καὶ ἐπομένως συνεξώρμη-σεν εἰς κίνημα οὐ τὸ τέλος οἰκτρόν. Ἄλλ' ὡς ἡμεῖς τοῦτο ἀνυποστῶλας ὑπὲρ τοῦ αἰδίδιμου ὁμολογοῦμεν, ἡ δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ ὁμοίως νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οὐδ' εἶπε τι ποτὲ οὐδ' ἐπραξεν ἐκ τῶν πρὸς τὴν γε-νικὴν αὐτοῦ σχεδιογραφίαν καὶ διευθέτησιν, καὶ ἐ-πομένως διὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ ἀγῶνος εὐθύνεται ἐ-κείνος τοσοῦτον, ὅσον καὶ πᾶς ἄλλος Ἕλλην, τούτέ-στιν ἡ τὸ πᾶν ἡ μηδὲν. (*)

(*) Σ.Μ. Οὐχὶ ἡ ἐκρηξις τοῦ ἀγῶνος κατ' ἐαυτὴν ἀλλ' ἡ κακὴ διευθύνσις καὶ ἡ ἐνεσθὴν κακῆ ἐκβάσις εἶναι τὸ κυρίως κακόν. Ὅτι παντελῶς κακὸν δὲν ἦτο νὰ ἐκρηγῆ ὁ ἀγὼν ἐν τοῖς τότε καιροῖς ἀποδεικνύεται ἐκ πολλῶν γεγονότων καὶ μάλιστα ἐκ τῆς ἐπὶ τέσσαρας μηνῶν ἐπισχέσεως τῶν συμμαχικῶν στρατῶν ἐν Θράκη, Πάρῃ καὶ Δοβρουτζᾷ, κατὰ κούνητον τὴν διευθυ-σιν ἠν ἐμελλε νὰ λάβῃ ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις, ἥς εὐδοου-μένης ἡ κρατιομένης ἠδύνατο ὁ ἀνατολικὸς πόλεμος εἰς πᾶν ἄλλο ν' ἀπολήξῃ ἢ εἰς τὴν ἐκπύθησιν τῆς Σεβαστοπούλεως, πολλὰ δὲ πιθανῶς, εἰς τὴν κατέσχεσιν ἢ τὸν διαμελισμὸν τῆς Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας. Τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν εἶχε μὲν τὸν σκοπὸν δι' ἐκρηξιμοῦ ν' ἀποτρέψῃ καὶ παραλύσῃ ἡ Ἀγγλογαλλικὴ συμμαχία, δὲν εἶχεν ὅμως καὶ εὐθὺς ἐξ ἐρχῆς τὸν σκοπὸν καὶ νὰ τὴν καταταμάσῃ διὰ τῶν ὀπλων. Τοῦτο μερ-τιρεῖ ὅλη ἡ ἐνέργεια τῶν δυτικῶν δυνάμεων τότε ὡς δυναμί-ων ἄλλως τε διὰ ὅσα ταγματῶν στρατοῦ κατὰ τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ἠπειρον ἐν μῆ 1861 μᾶθι νὰ τὴν συντριψῶσι. Τὸ μαρτυ-ρεῖ καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Ἀγγλικοῦ τύπου λέγοντος ὅτι ἂν ἀπεστί-τυον οἱ ὑπῆκοι τῆς Τουρκίας οὐδεὶς εἶχε τὸ δικαίωμα διὰ τῶν ὀπλων νὰ τοὺς ἐπαγαγῆ ὑπὸ τὸν δεσποτὸν σπῆν. Καὶ ἡ ἐξῆς δὲ συντάλαξις, ἦν πολλὰκις ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ αἰδίδιμου Κωστῆ, περιέγως ἀποκαλύπτει τὰς ὁδηγίας τῆς Γαλ-λικῆς Κυβερτήσεως πρὸς τὸν ἐν Ἀθήναις πρέσβιν αὐτῆς Ρουσσὸν. Ἦν αὐτῷ φίλος ὁ Ν. Κωστῆς καὶ παρεθέλει ποτὲ ἐν τῇ ἀμῆ τῶν Ἠπειροθεσσαλικῶν πραγμάτων εἰς ἐπισκεψὶν ἦκουσε παρ' ἐκείνου μυστοῦ βιωτικῶν λόγων κατὰ τὴν πολιτικὴν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ κατὰ τῆς ἐπανάστασεως ὡς ὑπε-ρεπούσης σχέσις Ρουσσικῆς. Ὁ Ν. Κωστῆς ἐξίθιχε τὸ πρᾶγμα οἷον ἦν δι' ὅλην τὴν Ἑλλάδα μόνον τὴν ἐλευθέρην των ἐπι-ζήτων ὀφειλομένην ἀπὸ τῶν μετὰ τῆς Ρουσσίας δισχερετῶν τῆς Τουρκίας, καὶ ἔσπευσε εἰς τὰ ἀδύνατα τὴν ἐπανάστασιν τῆς

Καί τοι δὲ πάντα ποιήσας τὰ ἐφ' ἑαυτῷ εἰς τὴν διέγερσιν καὶ εὐδωσίαν τοῦ ἐπικρασιατικοῦ κινήματος, συνακολουθῶν τῇ γενικῇ φορᾷ τῶν πραγμάτων καὶ ἐπομένως ἔχων καθαράν τὴν συνείδησίν του, εἶδεν ὅμως ἑαυτὸν μετὰ τοῦ Φιλίππου Ἰωάννου καὶ εὐαρίθμων τινῶν συγγενῶν καὶ οἰκείων, ἐκτεθειμένους εἰς τὴν δυσμένειαν τῶν δυτικῶν δυνάμεων καὶ τῆς τότε ἰσχυροῦς πολιτικῆς τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως· εἶδεν ἐπιζητούμενην τὴν παύσιν αὐτοῦ τε καὶ τῶν περὶ ἑαυτὸν ἀπὸ πάσης δημοσίας θέσεως· εἰς τιμωρίαν καὶ παραδειγματισμὸν, καὶ οὐδ' ἐγόγγυσεν οὐδ' ἐδυσχεράκεν ἐπὶ τούτῳ, ἔσπευσε μάλιστα νὰ παρακαλέσῃ τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα ὅπως δώσῃ αὐτῷ τὴν ἀδειαν νὰ ἐγκυρῶσῃ εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον καὶ ἀποθρηνήσῃ μὲν αὐτὸς τὴν ἐθνικὴν συμφορὰν, ἀρῆθ' δὲ καὶ εἴ τις ἐξ αὐτοῦ ὑπῆρχε πέτρα σκανδάλου μεταξὺ ἡγεμόνος καὶ τῆς ἰσχυροῦς πολιτικῆς. Ἄν δὲ διατηρήθῃ εἰς τὰς δημοσίας λειτουργίας αἱ διεχειριζόμεναι ἕως τότε, ὀφείλεται τοῦτο εἰς τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἀγάπην τῶν βασιλέων ἐπισταμένων καὶ ἄλλων πολλῶν ἄλλων νὰ διαγιγνώσκουσι τὴν ἀληθῆ ἀξίαν καὶ τὸν πραγματικὸν πατριωτισμὸν τῶν περὶ αὐτῶν. Οὐδ' ἐβράδυνεν ὁ αἰδίδιμος διὰ τῶν κατὰ τὴν χαλέραν καὶ ἐφεξῆς ὑπηρεσιῶν του νὰ δικαιώσῃ τὴν προστασίαν τῶν βασιλέων ἀποδεικνύων ὅτι ἡ πατρίς εἶχεν εἰσέτι ἀνάγκην καὶ τῶν γνώσεων καὶ τῆς ἐνεργείας του.

Ἄλλ' ἂν τοιοῦτος ἦν καὶ τοιοῦτον δρόμιον ἐξῆσε βίον ὁ αἰδίδιμος Κωστής, δὲν εἶχεν ἦττον ἀξιολογούμενον τὸν ἰδιωτικὸν βίον· ἔσχε δὲ τὴν εὐτυχιάν, ὑποδυθείς κατὰ τὰ 1837 ἐκ δευτέρου τὰ τοῦ γάμου καθήκοντα, νὰ ζῆσθ' ἀγαπώμενος καὶ τιμώμενος ὑπὸ τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων, ἀνταποδίδων εἰς ταῦτα τὴν ἔμπρονα ἐκείνην φιλοστοργίαν ἧς τὰ παραδείγματα δὲν εἶναι τόσο συχνά.

Καταδείξαμεν ἤδη τὸν Ν. Κωστῆν πῶς ἦν ὑπὸ πάσης τῆς βιωτικῆς καὶ κοινωνικῆς καὶ πανελληνίου ἐπόψεως, δι' ἧς καὶ ὀρθῶς εἶπομεν ἐν ἀρχῇ ὅτι ἀνδρῶν τοιούτων ὁ βίος εἶναι ὠραῖον εὐδαιμόνιον καὶ ἡ ἐξιστόρησις αὐτοῦ εἶναι μία ἐκ τῶν ὠραίων σελίδων τοῦ ἑθνικοῦ βίου μας· καὶ δίκαιον εἶχομεν ἐπομένως νὰ θρηνήσωμεν καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τῷ αὐρῷ θανάτῳ αὐτοῦ, νὰ θεωρήσῃ δὲ καὶ ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν τὴν ἀπώλειαν τούτου ὡς κοινὴν συμφορὰν.

1821 τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὴν τότε ἐγαρχοῦντο Ἰγγλῆ τε καὶ Γαλλία ὡς ὑποκινουμένην ὑπὸ τῆς Ρωσίας καὶ ὅμως ἐπέσθησαν εἰς τὰς ἀπὸ τῶν πραγμάτων ὅτι ἠπατώσαντο. Προσέθηκε δὲ ὁ Ν. Κωστής ὅτι ἂν ἐσκόπων νὰ καταπιζῶσιν αἱ δυτικαὶ δυνάμεις διὰ πᾶσας προποῦ τὴν ἐπαναστάσιν παρεκάλεσε τὸν Κ. Ρουῖν νὰ τοῦ τῷ εἶπῃ σαφῶς, ὡς ἔχοντι ἔξω εἰς Θεσσαλίαν συγγενεῖς πρὸς οὓς ἤδυνάτο καὶ ὤφειλε νὰ γράψῃ ὅπως ἐπανεέλθουν. Ἐπιστάς τότε ὁ Κ. Ρουῖν ὁ τῶς γοργῶς βηματίζων ἐν τῇ αἰθούσῃ, μετὰ μικρὸν ἐνδοιασμένον ἀπεκρίθη τῷ Ν. Κωστῆ. « Ἄ! δὲν λέγω τοῦτο, διατί ὅμως δὲν πορεύονται εἰς τὰ πρόσω ἐμμένοντες δὲ ληστεύοντες καὶ ἀπρακτοῦντες κατὰ τὰ μεθέρια; » δηλονότι ἠλπίεν ἡ Γαλλία τότε ὅτι δυνατόν νὰ κρατηθῇ ἡ ἐπαναστάσις, ταύτης δὲ κρατουμένης ἴσως εἶχεν ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις τὸν σκοπὸν ἄλλο τι νὰ πράξῃ ἢ νὰ τὴν καταργήσῃ καὶ παράλυσῃ.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΟΙΚΙΑ.

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.

—ooo—

Λοιπόν, κυρία μου, εἶπεν ὁ συνταγματάρχης, θέλετε σφοδρὰς συγκινήσεις; Ἰδοὺ μίαν ἱστορίαν ἧτις θὰ σὰς εὐχαριστήσῃ, καὶ τῆς ὁποίας τὸ ἀληθὲς ἐγγυώμαι. Θὰ σὰς ἀνακαλύψῃ πρὸς τούτους μυστήριον τὸ ὁποῖον διέφυγεν, ὡς φαίνεται, τὸν Κ. Εὐγένιον Σύνον· προλαμβάνω δὲ νὰ σὰς εἰπῶ ὅτι τὸ συμπέρασμα μου θὰ εἶναι ἀσθενέστερον τῶν ἰδικῶν του.

Α'. Τὸ τελευταῖον τραπέζιογραμμάτιον· χιλίων φράγκων.

Ὁ κόμης Ἀμβρόσιος Β***, τὸν ὁποῖον καλῶς ἐγνώρισα, ἦτον ἐκ τῶν πλουσιωτέρων, εὐγενεστέρων καὶ διασημοτέρων μεγιστάνων τῆς Ρώμης. Ἐνοχοποιηθεὶς καθὼς καὶ πολλοὶ ἄλλοι νέοι Ἰταλοὶ εἰς συναμοσίαν κατὰ τῆς Αὐστρίας, μόλις ἔλαβε καιρὸν νὰ ἀποφύγῃ διὰ ταχείας δραπέτευσως τὴν ἀπόφασιν ἧτις ἐδήμειε τὴν περιουσίαν του, καὶ τὸν κατεδίκαζεν εἰς τὰς φυλακάς τοῦ Σπίελβερ. Κατὰ τὸ παράδειγμα δὲ τῶν ἐξορίστων ἐξέλεξε τὴν Γαλλίαν ὡς καταφύγιον, καὶ κατόκησεν εἰς Παρισίους μετὰ τῆς γυναικὸς του Θερεσίας καὶ τῶν δύο μικρῶν τέκνων του.

Μέγας ὢν ἀριστοκράτης καὶ ἀπόφασιν ἔχων νὰ μὴ ἐξευτελισθῇ εἰς οὐδεμίαν περίστασιν, παρέδραμε τὴν κατὰ τὴν ἑκείνην ἐκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς ὡς πρὸς τὸ μέλλον του, διὰ νὰ ἐξυκολουθήσῃ, ἂν ὄχι τὸν λαμπρὸν καὶ πολυκροτὸν βίον τὸν ὁποῖον διήγαγεν εἰς Ρώμην, τούλαχιστον βίον ἀνετον καὶ ἀντάξιον εἰς τὴν γέννησίν του, πρᾶγμα ἀσυγχώρητον εἰς πατέρα οἰκογενεῖας.

Ἄλλ' ἡ νέκ συζυγὸς του, προβλεπτικώτερα αὐτοῦ, ἐθυσίασε πᾶσαν ματαιότητα εἰς τὸ καλὸν τῶν τέκνων του, χωρὶς ὅμως νὰ ἐγκρίνῃ αὐτὴν ὁ κόμης. Ἄπαξ εἶχε λάβει τὸ θάρρος ν' ἀποτείνῃ πρὸς αὐτὸν παρατηρήσεις τινάς, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπεκρίθη διὰ τῶν ἀπελπιστικῶν τούτων καὶ ψυχρῶν λέξεων·

— Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν δὲν θὰ ἠμπορέσω νὰ ζήσω ὅπως ἀρμόζει εἰς τὸν κόμητα Ἀμβρόσιον***, θὰ πετάξω τὰ μυελὰ μου.

Ἡ ταλαίπωρος εἶχε λοιπὸν πάντοτε ἔμπροσθέν της τὸ φοικτὸν τοῦτο μέλλον. Καὶ βλέπουσα αὐτὸ πλησιάζον καθ' ἑκάστην ἐδιπλασίαζε τὰς θυσίας της, ὑπερασπιζομένη κατὰ τῶν πολυδαπάνων ἐξων τοῦ συζύγου της τὸ καθ' ἡμέραν ὀλιγοστεῦον ποσὸν τὸ ὁποῖον ἦτο ὁ μόνος τῶν πόρος.

Φαντάσθητε, ἐάν ἠμπορεῖτε, τὴν ἀγωνίαν τῆς τρομερᾶς αὐτῆς πάλης, πάλης μητρὸς οικονομουμένης τὸν ἄρτον τῶν τέκνων της, καὶ συζύγου προστατευούσης τὴν ζωὴν τοῦ ἀνδρός της· μετρήσατε μὲ τὴν φαντασίαν σας τὰ καρφία τοιοῦτου σταυροῦ, καὶ θὰ ἐννοήσατε τὴν σκηνὴν ἧτις ἦνοιξε τὸ λυπηρὸν τοῦτο δράμα.

Ἦτον ὠραία ἐσπέρα τοῦ τελευταίου φθινοπώρου.

Ἡ κόμηςσα ἐκάθητο ἔμπροσθεν παραθύρου τοῦ δωματίου της εἰς τὴν ἀκρὰν τῆς ὁδοῦ Louis-le-Grand, καὶ τοῦ boulevard des Italiens. Ὁ Παῦλος καὶ ἡ Μαρία, τὰ δύο τέκνα της, ἐπαίζον ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, καὶ ἐβλεπον τὸ πλῆθος τῶν ἀμαζῶν καὶ τῶν διαδρατῶν.

Ἐνῶ δὲ ἄφιναν ρωνὰς παιδικῶν θαυμασμοῦ βλέποντα τὸ πανόραμα τοῦτο, ἡ νέα γυνὴ παρετήρει μὲ ὀφθαλμούς πλήρεις δακρύων ἔγγραφα ἐγγχειρισθέντα αὐτῇ πρὸ ὀλίγου, τὰ ὁποῖα ἐκράτει μηχανικῶς ἀνοικτά.

Τὰ ἔγγραφα ταῦτα ἦσαν οἱ λογαριασμοὶ τοῦ ἰδιωκτῆτος τῆς οἰκίας, καὶ εἶχον ἐμπόρων παρὰ τῶν ὁποίων ὁ κόμης εἶχεν ἀγοράσει διάφορα ὠραία πράγματα.

Ἡ κόμηςσα τοὺς εἶχε πληρώσει ὅλους, καὶ ἔκλαιεν ἡ εὐγενὴς κυρία διὰ ποσότητα χρημάτων, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε ἐδίδεν εἰς τοὺς πτωχοὺς...

— Μαμμὰ! εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅστις εἶχεν ἀκούσει τὸν ἀναστεναγμὸν της, τί ἔχεις;

— Κλαίεις, μαμμὰ μου; ἐπρόσθεσε τὸ μικρὸν κοράσιον τρέχον πρὸς τὴν μητέρα του.

— Ὅχι, τέκνα μου, ὄχι! εἶπεν ἡ κόμηςσα προσπαθῆσα νὰ καταπῆρ τὰ δάκρυά της· συλλογιζομαι πόσον θὰ ἐλυπούμην ἐάν σὰς συνέβαινε καμμία δυστυχία, ἀγαπητά μου!...

— Εἰς ἡμᾶς νὰ τύχῃ δυστυχία! ἀνεφώνησε μὲ ζωηρότητα ὁ Παῦλος, ὄχι δά! εἶναι δυνατόν;

Καὶ ἐπῆλθε γύρω τῆς μητρὸς του, ἧτις ἐπροσπάθησε νὰ μειδιάσῃ διὰ τὴν τσαούτην του βεβαιότητα...

— Ἦξεύρεις τί πρέπει νὰ κάμῃς διὰ νὰ μὴν λυπηθῆσαι μαμμὰ; εἶπεν ἡ Μαρία σύρασα τὴν κόμηςσαν πρὸς τὸν ἐξώστην μὲ τὰς μικρὰς της χεῖρας.

— Ὅχι! τί;

— Πρέπει νὰ βλέπῃς καθὼς ἡμεῖς τὰς ὠραίας κυρίας, καὶ τὰς ὠραίας ἀμαζῶνας.

— Ἐχει δίκαιον, εἶπεν ὁ Παῦλος. Ἰδοὺ μία ἀμαζῶνα μὲ παράσημα, ὡς ἐκείνη μὲ τὴν ὁποίαν ὁ παπᾶς μὰς ἐπεριδιάβαζεν εἰς τὴν Ρώμην.

Ἐνῶ αἱ λέξεις αὐταὶ κατένυγον τὴν καρδίαν τῆς μητρὸς, ἠνοιχθῆ ἡ θύρα καὶ εἰσῆλθεν ὁ κόμης Ἀμβρόσιος.

Τὰ δύο παιδιά ἔτρεξαν νὰ ἀσπασθῶσι τὸν πατέρα των, καὶ ἡ κόμηςσα, σφογγίσασα μετὰ σπουδῆς τοὺς ὀφθαλμούς της, ἐδείξεν εἰς τὸν συζυγὸν της γαληνιαῖον πρόσωπον.

Οὗτος δὲ ἠπάσθη τὴν χειρὰ της μὲ ὄλον τὸ σεβασμὸν, ἐκάθησε πλησίον της καὶ ἔβαλε τὸν Παῦλον εἰς τὰ γόνατά του. Ἡ καταστροφὴ καὶ ἡ ἐξορία δὲν εἶχον κατορθώσει νὰ μεταβάλλωσι τὴν κρυφίαν προτίμησιν τὴν ὁποίαν ὁ Ἀμβρόσιος εἶχε δὲ αὐτὸ του τὸ τέκνον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐβλεπε τὴν ἐλπίδα τοῦ γένους καὶ τοῦ ὀνόματός του, ὡς νὰ μὴ ἦσαν τὸ γένος καὶ τὸ ὄνομά του χαμένα διὰ παντός.

Ἡ προτίμησις αὕτη εἰλκυσε τὴν προσοχὴν τῆς νέας γυναικὸς· παρετήρησε μὲ σκυθρωπότητα τὰ λαμπρὰ ἐνδύματα τοῦ συζύγου της, τοὺς πολυτίμους λίθους οἱ ὁποῖοι ἐκόσμουν τοὺς δακτύλους του, τὸ χαρτεν

μεϊδιάμα τοῦ ἀταράχου προσώπου του, καὶ ἐνδομυχῶς τις φωνὴ τῆς εἶπε· τοῦτο τὸ μεϊδιάμα, αὐτοὶ οἱ ἀδάμαντες καὶ αὐτὰ τὰ ἐνδύματα εἶναι τὰ τελευταία. Τότε αἱ προσπάθειαι της τοῦ νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά της ἀπέβησαν μάταιαι, καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ πικρῶς...

Ὁ κόμης στραφεὶς ἀνετριχίασεν ὡς ἄνθρωπος ἐξῆντων αἰρινιδίως...

— Θερεσία, κύτταξέ με! εἶπε σιγανά.

Καὶ μὲ προσύλαξιν ἧτις ἐτρόμαξε τὴν κόμηςσαν· — Φίλοι μου, εἶπεν εἰς τὰ τέκνα του, πηγαίνετε νὰ παίξετε εἰς τὴν αἴθουσαν...

Τὰ παιδιά ἔρριψαν δειλὸν βλέμμα πρὸ τὴν μητέρα των, καὶ ὑπήκουσαν χωρὶς νὰ εἰπωσι λέξιν.

Ὁ κόμης ἐκλεισε τὴν θύραν, ἔπειτα ἐπέστρεψε καὶ ἐστάθη μὲ βραχίονας ἐσταυρωμένους ἔμπροσθεν τῆς κομῆσεως.

Ἡ δυστυχὴς ἐνόησεν ὅτι τὸ ὀλέθριον τέλος εἶχε φθάσει. Ὅλον τὸ αἷμα συνέβρευσεν εἰς τὴν καρδίαν της· παρ' ὀλίγον νὰ λειποθυμήσῃ καὶ παρεκάλεσε τὸν Θεὸν νὰ τὴν ἀναπαύσῃ.

Ἄλλ' ὁ κόμης ἀνακαλέσας αὐτὴν εἰς τὴν ζωὴν διὰ δυνατῆς θλίψεως τῆς χειρὸς της, τῆς εἶπε μὲ φωνὴν ἀτάραχον καὶ ψυχρὰν·

— Θερεσία, δός με τὸ κλειδίον τοῦ γραφείου σου.

Καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του προσηλώθησαν εἰς μικρὸν κιβώτιον ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἡ κόμηςσα εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ θέτῃ τὸ κλειδίον.

Ἡ ταλαίπωρος γυνὴ εἶδεν ὅτι χειρονομία θὰ διεδέχτο τὸ βλέμμα, καὶ λησημονήσασα ὅτι ἡ ταραχὴ της ἦτον ἐκφραστικώτερα ὄλων τῶν λόγων, ἤρπασε σπασμωδῶς τὸν βραχίονα τοῦ συζύγου της, καὶ ἀνέκραξεν·

— Ἀμβρόσιε! στάσου...

Καὶ ἔπειτα, μὲ φωνὴν τὴν ὁποίαν ἐπροσπάθει νὰ δείξῃ ἀδιάφορον, ἐπρόσθεσε·

— Τὸ κλειδίον δὲν εἶναι ἐκεῖ, φίλε μου.

— Ποῦ εἶναι λοιπόν;

Δὲν ἤξεύρω, θὰ σὲ τὸ δώσω... αὔριον.

Ὁ κόμης ἐμειδίασε πικρῶς, καὶ λαβὼν μικρὰν μάχαιραν ἀπὸ τὴν γωνίαν ἤνοιξε τὸ σκέπασμα τοῦ μικροῦ κιβωτίου.

— Καλὴ μου Θερεσία, εἶπεν εἰς τὴν συζυγὸν του, δὲν εἶσαι καμωμένη νὰ μὴ λέγῃς τὴν ἀλήθειαν. Καὶ λαβὼν τὸ κλειδίον ἤνοιξε τὸ γραφεῖον.

Ἡ κόμηςσα ἔμεινεν ἐν τοσοῦτῳ καταβεβλημένη εἰς τὸ θρανίον της, μόλις διὰ τοῦ βλέμματός παρακολουθοῦσα τὰ κινήματα τοῦ συζύγου της.

Δὲν ἐχρειάσθη πολλὴ ὥρα διὰ νὰ φθάσῃ ὁ κόμης ὅπου ἤθελεν. Ἡ χεὶρ του ὑπῆγε κατ' εὐθείαν εἰς τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς ἢ τοῦ θανάτου· εὖρε τραπέζιο γραμμάτιον χιλίων φράγκων.

Ἐκ περιουσίας πολλῶν ἑκατομμυρίων, αὐτὸ μόνον ἔμεινεν εἰς τὸν βρωμιῶν πρίγκιπα!

Ὅταν ἤγγισεν ἐκεῖνο τὸ χαρτίον τὸ ὁποῖον θὰ ἐχρησίμευεν εἰς ὑποστήριξιν ὀλιγοήμερου ὑπάρξεως, ὁ κόμης ἐστράφη σπουδαίως πρὸς τὴν κόμηςσαν· ἠτένισεν καὶ οἱ δύο ἀλλήλους καὶ ἔτριξαν τὰς χεῖρας

των χωρὶς νὰ προφέρωσι λέξιν. . . Καὶ ἐπὶ πέντα λεπτά τῆς ὥρας δὲν ἤκούετο εἰς τὸ δωμάτιον παρὰ ὁ χαρμύστος θόρυβος τῆς ὁδοῦ, ὅτε ἡ γλυκεῖα φωνὴ τῶν παιδιῶν ἦλθε νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς σκηπῆς ταύτης.

— Ἡμποροῦμεν νὰ ἔλθωμεν, παπᾶ; ἠρώτησεν ὁ Παῦλος καὶ ἡ Μαρία.

Καὶ πρὶν λάθωσιν ἀπάντησιν, καὶ οἱ δύο εὐρέθησαν εἰς τὸ δωμάτιον.

Ὁ κόμης ἐκλείσσε ταχέως τὸ γραφεῖον, ὁ Παῦλος ἠτένισε φρίσσειν τὸν πατέρα του, καὶ ἡ Μαρία ἀφῆκε φωνὴν ὄρειαν ἰδοῦσα τὴν μητέρα τῆς λειποθυμήσασαν. . .

Β'. Τελευταία προφύλαξις.

Μετὰ μίαν ὥραν ὁ κόμης διέτρεχε ταχέως τὴν ὁδὸν διευθυνομένης εἰς τὴν μεγάλην λέσχην τοῦ Grammont. Ἐκεῖ μετέβαινε καθ' ἑκάστην διὰ νὰ μάθῃ εἰδήσεις τῆς πατρίδος του, ν' ἀναγνώσῃ τὰς ἐφημερίδας καὶ νὰ ἐνασχοληθῇ εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν.

Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἐσκόπευε νὰ γράψῃ τὴν διαθήκην του.

Οἱ λύχνοι ἦσαν ἀνημμένοι ὅτε ὁ Ἀμβρόσιος εἰσῆλθεν εἰς τὰς αἰθούσας, καὶ ἡ ἀπροσδόκητος λάμψις τῶν φώτων συνετέλεσε καὶ αὐτὴ νὰ ἀναβῇ ὅλον τὸ αἶμα εἰς τὴν κεφαλὴν του.

Ἐκάθησε πλησίον τραπέζης καὶ ἔγραψε πρῶτον τὸ ἐπόμενον γράμμα:

« Πρὸς τὴν ἐξοχότητά του, τὸν Κ. Ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν.

» Κύριε ὑπουργέ.

» Καταφυγὼν πρὸ δύο ἐτῶν εἰς Παρισίους, ἐδυνάμην νὰ ζητήσω τὴν βοήθειαν τὴν ὁποίαν ἡ Γαλλία » δίδει εἰς τοὺς πρόσφυγας· δὲν τὴν ἐζήτησα ὅμως, » διότι ἀπεστρέφετο τοῦτο ὁ χαρακτήρ μου· ἀλλ' ἀποθνήσκων ἔχω χρέος πρὸς τὴν οἰκογένειάν μου » διὸ ἔχω τὴν τιμὴν νὰ συστήσω τὴν σύζυγον καὶ » τὰ τέκνα μου εἰς τὴν εὐμένειαν τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως.

Κόμης ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ Β *** »

Μετὰ ταῦτα ἔγραψε καὶ τὸ ἐξῆς:

« Ὑγίαινε, φιλότατη μου Θερεσία, . . . Ὑγίαινε, Παυλέ μου, . . . Ὑγίαινε, κόρη μου, σὰς ἀσπάζομαι τὸ τελευταῖον. Στείλατε τὴν ἐγκλειστον ἐπιστολὴν κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν. Μὴ λησμονήσετε τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον φέρετε, καὶ φροντίσατε νὰ μὴ κατηγορήσωσι κανένα διὰ τὸν θάνατόν μου.

« ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ ».

Καὶ δούς εἰς τὸ ταχυδρομεῖον καὶ τὰ δύο αὐτὰ γράμματα διευθύνθη πρὸς τὰ Ἡλύσια.

Γ'. Συνάντησις.

Διατὶ ὁ δυστυχὴς ὅστις κρύπτει ὑπὸ τὸ ἔνδυμά του τὸ πυροβόλον διὰ τοῦ ὁποῖου μέλλει νὰ αὐτοχειρισθῇ, δὲν φέρει ἐπὶ τοῦ προσώπου του γεγραμ-

μένην τὴν τρομερὰν αὐτὴν ἀπόφασιν; Πῶς ἡ φυσιογνωμία, ἡ προσωπὴ αὐτῆ τοῦ πολιτισμένου ἀνθρώπου, τηρεῖ μέχρι τέλους τὴν ιδιότητα τῆς ὑποκρίσεως καὶ τοῦ ψεύδους; Πῶς τέλος πάντων ὁ κόμης Ἀμβρόσιος διήλθε μεταξὺ τοσούτου πλήθους χωρὶς κανεὶς νὰ ἀναγνώσῃ ἐπὶ τοῦ μετώπου του ταῦτα:

« Οὗτος ὁ ἄνθρωπος ὁ πλήρης ζωῆς καὶ ὑγείας, ὁ στολισμένος ὡς δι' ἑορτὴν, ὑπάγει νὰ φονευθῇ ὑπὸ δένδρον, ὅχι μακρὰν τοῦ περιπάτου τούτου! »

Καὶ ὅμως μεταξὺ τοῦ ἀδιαφόρου καὶ τυφλοῦ τούτου πλήθους εὐρέθη τις, ὅστις παρετήρησε τὸν κόμητα. . . Μικρὸς τις γέρον ὀφθαλμοὺς ἔχων λυγρέως, παρειάς ἰσχνὰς καὶ ἐρρυτιδωμένας, τὸν εἶχεν ἀκολουθήσει ἰκάνην ὥραν. Ὅτε δὲ εἶδεν αὐτὸν στραφέντα πρὸς ἀριστερὰ καὶ μακρυνθέντα ἀπὸ τὴν κοινὴν ὁδὸν, τὸν ἐπλησίασε καὶ εἶλκυσε τὴν προσοχὴν του κατὰ πρῶτον. . . ἀλλ' ὁ κόμης ἐστράφη μετὰ σπουδῆς εἰς τὸ δεξιὸν μέρος. . . καὶ ὁ γέρον ὁμοίως ἐστράφη εἰς τὸ αὐτό. . . Ὁ κόμης ἐπέστρεψεν εἰς τὸ ἀριστερόν. . . Ὁ κόμης ἔτρεξεν εἰς σκοτεινὴν πάροδον, καὶ ὁ γέρον ἔτρεξεν ἐκεῖ ἔτι ταχύτερον. . . Τότε ὁ κόμης ἰδὼν ὅτι ἐπίτηδες ἐγένοντο ταῦτα, ἐστάθη, παρετήρησε τὸν γέροντα κατὰ πρόσωπον καὶ ἠρώτησε:

— Ποῖος εἴσθε;

— Εἶμαι ἡ πρόνοιά σας, ἀπεκρίθη ὁ γέρον μετὰ γλυκεῖαν φωνήν. Εἶμαι ἄγρυπνος διὰ σὰς ἀπὸ τὸ πρῶτ, Κ. κόμη!

— Εἶναι τρελλός, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Ἀμβρόσιος, καὶ ἐπροσπάθησε νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸν ἄγνωστον. Ἀλλ' αὐτὸς τὸν ἠκολούθησε μετὰ πλειοτέραν ἔτι ἐπιμονήν.

— Ἐγὼ μᾶλλον εἶμαι τρελλός, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ κόμης, μὴ συλλογισθεὶς ὅτι εἶναι ἐπαίτης.

Καὶ λαθὼν ἐν τῶν τελευταίων χρυσῶν νομισμάτων του ἀπὸ τὸ θυλάκιόν του τὸ ἐπρόσφερον εἰς τὸν γέροντα.

Ὁ γέρον ἔσεισε μειδιῶν τὴν κεφαλὴν καὶ ἀπέβαλε τὸ χρυσοῦν νόμισμα.

— Ἐγὼ ἐξ ἐναντίας θέλω νὰ σὰς δώσω χρυσόν! . . . εἶπε μετὰ φωνὴν βαθεῖαν καὶ μετὰ ἀλλόκοτον μειδίαν. . . Ἄν θέλετε νὰ μάθετε ποῦ ἀνακτᾶ τις τὴν περιουσίαν του ἀφοῦ τὴν ἔχασεν ὅπως σεις, ἀκολουθήσατέ με ὅπως σὰς ἠκολούθησα· ὀλίγον δρόμον ἔχομεν. Εἰς τί δὲν προσκολλᾶται ὁ ναυαγῶν; . . .

Αἴσιον προαίτημα ἐγεννήθη εἰς τὴν καρδίαν τοῦ κόμητος, καὶ ἠκολούθησε τὸ φάντασμα τὸ ὁποῖον τὸν ἀνεκάλει εἰς τὴν ζωὴν. . .

Δέκα ὥραι ἐσήμανον. . . ἡσυχία διεδέχθη τὴν τύρβην, σιωπὴ τὸν θόρυβον, καὶ ὕπνος τὴν κίνησιν.

Ἡ σκιά ἐγένετο πυκνότερα περὶ τὸν κόμητα καὶ τὸν μυστηριώδη σύντροφόν του, καὶ τοῦτο ἦρκε εἰς τὸ νὰ καταπλήξῃ τὴν φαντασίαν ἀνθρώπου ἐτοιμαζομένου εἰς θάνατον. Ἀφ' οὗ ἐπεριπάτησεν ὁ γέρον τέταρτον τῆς ὥρας προπορευόμενος τοῦ κόμητος, ἐστάθη ἔμπροσθεν ὡραίας οἰκίας μεταξὺ δένδρων καὶ ἐν μέσῳ δύο οἰκοπέδων, ἧτις ἐφαίνετο ἀκατοίκητος.

— Τί εἶναι αὐτὴ ἡ οἰκία; ἠρώτησεν ὁ κόμης.

— Εἶναι ἡ Ἀνώνυμος οἰκία, ἀπεκρίθη ὁ ἄγνωστος. Παρατηρήσατε τὴν θέσιν τῆς καὶ ἰδέτε τί θὰ κάμω, ἐπρόσθεσε μυστηριωδῶς· διότι δύνασθε νὰ ἐρχεσθε εἰς τὸ ἐξῆς μόνος ἄνευ ἐμοῦ.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὤθησε μικρὸν καὶ ἀφανὲς ἐλατήριον, καὶ ἠνοίγη ἡ θύρα ἀνευ κρότου· ἀμυδρὸν φῶς ἐφάνη λάμπον ὑπὸ τὸ περιστύλιον. . . Ἄν ὁ κόμης ἦτο δειλὸς βεβαίως δὲν θὰ ἐπροχώρει ἀνευ προφυλάξεων. Ἀλλ' ὅσῳ πλέον τρομερὰ καὶ ζοφερὰ ἦτο μία τις περίστασις, τόσον τὸν ἔθελγεν.

ἠκολούθησε λοιπὸν ἀδιστακτικῶς τὸν ἄγνωστον, ἐνῶ ἡ θύρα ἐκλείσθη ὀπισθεν αὐτῶν.

— Ἀναβῆτε τώρα, εὐγενέστατε, εἶπεν ὁ γέρον, δείξας τὰς βαθυδαίνας τῆς κλιμακῆς, καὶ ἐγχειρίσας εἰς τὸν κόμητα εἰσιτήριον πράσινον μετὰ κόκκινον ἀριθμόν.

Ὁ κόμης ἀνέβη εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα καὶ εἶδεν ὅτι τὰ προαισθητά του δὲν τὸν ἠπάτησαν.

Εὐρίσκειτο εἰς κρυφὴν οἰκίαν παιγνιδίου. Τότε ἐνόησε καὶ τὴν συνάντησιν καὶ τὴν πρόσκλησιν τοῦ γέροντος. Ἐνθυμήθη ὅτι πρὸ πολλοῦ ἔβλεπεν αὐτὸν ὀπισθεν του εἰς τὴν λέσχην τοῦ Grammont, καὶ καλοσυλλογισθεὶς ἐθυμήθη ὅτι τὸν ἀπῆλθα δύο ἔτη εἰς τὸ ἀρχαῖον ξενοδοχεῖον Frascati, ὅπου καὶ οἱ δύο ἐσύναζον τότε.

Ὅτε εἶδε τὴν καλῶς κεκλεισμένην καὶ καλῶς φωτισμένην ἐκείνην αἰθούσαν καὶ τὸν μέγα πράσινον τάπητα ἐφ' οὗ ἐγύριζεν ἀθρόβως ἡ ἐγκληματικὴ βουλέττα, περὶ ἣν ἴσταντο ὄχροι καὶ σιωπηλοὶ πεντήκοντα περίπου ἄνθρωποι, ἐπλατύνθη ἡ καρδία του ὡς ἀνθρώπου ἀνακαλουμένου εἰς τὴν ζωὴν· τὸ μεγαλύτερον πάθος του, τὸ τοῦ παιγνιδίου, ὅσθεν πρὸ ἐξ ἐτῶν, ἐξήφθη διὰ μιᾶς, καὶ ἀπορῶν ἐσυλλογιζέτο, πῶς ἡ ἰδέα αὐτῆ δὲν ἐγεννήθη τόσον καιρὸν μόνη τῆς εἰς τὴν κεφαλὴν του.

Δ'. Ἡ ἀνώνυμος οἰκία.

Ἡ οἰκία αὕτη ἦτο πλουσίως διασκευασμένη· ἐπαίξον δὲ συγχρόνως εἰς τρεῖς αἰθούσας· εἰς μὲν τὴν πρῶτην βουλιότ καὶ βίστι, εἰς δὲ τὴν δευτέραν βιλλιάρδον, καὶ εἰς τὴν τρίτην βουλέτταν. Ἐν περιπτώσει δὲ ἀστυνομικῆς ἢ ἄλλης ὑπόπτου ἐπιπέψεως, ἡ τρίτη αἰθούσα ἐσφράσσετο ταχέως διὰ ξυλίνου παραπετάματος, καὶ οἱ παίζοντες ἔμενον ὡς λησταὶ εἰς τὸ σπήλαιον αὐτῶν· ὅθεν ἐφαίνετο μόνον ἐντιμὸς συναναστροφή, ἐνασχολουμένη εἰς ἀθῶα παιγνίδια.

Ἡ γενικὴ ὄψις τῶν αἰθουσῶν ἦτο σοβαρὰ καὶ αὐστηρὰ· ἂν ἐνόμιζε τις ὅτι εὐρίσκειτο εἰς συνέλευσιν κουακέρων ἢ πουριτάνων, ἐν δὲν ἔβλεπε τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον κατακλύοντα τὸν πράσινον τάπητα. Ἡ σιωπὴ διεκόπτετο ἀπὸ μόνους τοὺς ψιθυρισμοὺς τῶν χαρτοπαικτῶν καὶ τὴν φωνὴν τοῦ προεξάρχοντος τραπέζιτου. Ταῦτα ἔβλεπε τις κατὰ πρῶτον. Ὁ κόμης Ἀμβρόσιος παρετήρησε τὸ ξηρὸν καὶ ἀξιοπρεπὲς πρόσωπόν του. . . Εἶχε γνωρίσει αὐτὸν ἄλλοτε, πρὸ τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν κοινῶν παιγνιδίων. Ἐκαμῆ δὲ

τὴν αὐτὴν παρατήρησιν καὶ διὰ τοὺς τρεῖς βοηθοὺς του τοὺς καθήμενους ἀντικρὺ καὶ πλησίον του, καὶ τῶν ὁποίων αἱ χεῖρες φέρουσαι μικρὰ πτυάρια διμοίραζον ἢ ἐσύναζον τὸ χρυσίον μετὰ ἐπιτηδεύματα ἀποδεικνύουσαν μακρὰν πείραν.

Αἱ λεπτομέρειαι αὐταί, αἵτινες ὀλίγον θὰ ἐπέσυρον τὴν προσοχὴν τοῦ κόμητος εἰς κοινὴν οἰκίαν, καὶ τὰς ὁποίας χιλιάκις εἶδεν ἄλλοτε χωρὶς νὰ προσέξῃ, ἐγοήτευσαν αὐτὸν σήμερον εἰς ἄκρον μετὰ ἐξ χρόνων λήθην, εἰς αὐτὴν τὴν ἀνώνυμον οἰκίαν, εἰς τὴν ὥραν ἐκείνην τῆς νυκτός, εἰς τὸ τέλος τοῦ ἐρήμου ἐκείνου περιπάτου, ὑπὸ τὴν ἐπιπόρην τοῦ τρόμου καὶ τῆς τύψεως τῆς συνειδήσεως τῶν ὁποίων ἔβλεπε τὴν εἰκόνα εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα. . . τόσον εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ μυστήριον εἶναι ἡ μεγίστη τῶν δυνάμεων εἰς τὸν κόσμον, καὶ ὅτι ὁ ἀπηγορευμένος καρπὸς εἶναι πάντοτε καὶ ὁ μᾶλλον ἐπιθυμητός.

Ὡς καὶ τὰ παραμικρότερα πράγματα τοῦ παιγνιδίου εἶχον ἀπερίγραπτον θέλγητρον διὰ τὸν κόμητα Ἀμβρόσιον. . . Ἡ βουλέττα, ὄργανον καὶ εἰκὼν τῆς τύχης, οἱ ἀριθμοὶ, οἱ ἐπὶ τοῦ τάπητος χαρακτῆρες καὶ τὰ χρώματα, οἱ χάλκινοι κλάδοι τῶν ὁποίων ἡ ἀδιάκοπος στροφή ζαλιζει τὸν ἄνθρωπον, ἡ μικρὰ ἐλεφαντίνη σφαῖρα, ἡ πετώσα ἀπὸ τῆς μιᾶς θέσεως εἰς τὴν ἄλλην ἕως οὗ νὰ σταθῇ εἰς τὴν θέσιν τοῦ εὐτυχοῦς ἐκ τῶν παίζοντων, ὅλα αὐτὰ ἤρεσκον εἰς τὸν κόμητα ὡς παλαιὰ γνωρίμια. . . καὶ ἤσθάνετο ἀναγεννώμενον τὸ ἀρχαῖον πάθος του μετὰ ὅλην τὴν ἀγνότητά πρῶτου ἔρωτος.

Οἱ μὲν ἡμίσεις ἐκ τῶν παίζοντων ἐκάθητο γύρω τῆς τραπέζης, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπεριπάτου πλησίον αὐτῶν, ὡς φρόνιμοι ναῦται, παρατηροῦντες τὸν καιρὸν πρὶν ἀποφασίσωσι νὰ ἄρῳσι τὴν ἀγκυραν, καὶ μόνον ἐνόησε ἐστοιχηματίζον ὀλίγα διὰ νὰ μετρήσῃσι τὸ βάθος τοῦ βαράθρου καὶ νὰ συμβουλευθῶσι τὸν ἀνεμὸν τῆς τύχης. . .

Ὁ κόμης ἐμειδίασε μειδίαν χαρᾶς ἴσως δὲ καὶ ἀμίλλης ἀνευρῶν τοὺς τύπους ὅλους τῶν χαρτοπαικτῶν τοὺς ὁποίους εἶχε γνωρίσει ἄλλοτε· πρῶτον τὸν ἀληθῆ χαρτοπαίκτην, τὸν χαρτοπαίκτην εἰς τὸν ὁποῖον ἀνεγνώριζεν ἑαυτὸν, ὄχρον, σιωπηλόν, σκεπτικόν, ἀκίνητον ἔμπροσθεν τῆς βουλέττας, ἀκολουθοῦντα μετὰ φλογερὸν ὀφθαλμὸν τὴν σφαῖραν, καὶ θέτοντα ἀλληλοδιαδόχως τὴν ζωὴν ὁμοῦ μετὰ τὸ χρυσίον του ἐπὶ παντὸς χρώματος καὶ ἐπὶ παντὸς ἀριθμοῦ. . . μετὰ ταῦτα τὸν δειλὸν καὶ ἀναποφάσιστον, στοιχηματίζοντα δι' ὅλης τῆς νυκτός ἐπὶ χαρτίου, τοῦ ὁποῖου φαντάζεται ὅτι θὰ σταματήσῃ ἐπὶ τέλους τὰς περιπετειάς, ἔπειτα τὸν ἐπιμόνον χαρτοπαίκτην, ὁ ὁποῖος προσκολλᾶται εἰς ἓνα ἀριθμὸν καὶ ἀδιακόπως στοιχηματίζει ἐπ' αὐτοῦ ἕως οὗ νὰ ἐξαντληθῶσιν ὅλοι οἱ πόροι του. . . μετὰ ταῦτα τὸν φιλόσοφον, χαρτοπαίκτην, πιστεύοντα ὅτι ἡ τύχη ἐρχεται μετὰ τὴν μεταβολὴν, καὶ μεταβαίνοντα ἀπὸ τὸ μαῦρον εἰς τὸ κόκκινον. . . τέλος πάντων τὸν φαντασιοκόπον χαρτοπαίκτην, ὅστις περιμένει πρὸ χρόνων τὸ θαυμάσιον παιγνίδιον τὸ ὁποῖον θὰ τὸν καταστήσῃ πλούσιον! . . .

Ἄλλ' ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἤναψε περισσότερο τὴν φαντασίαν τοῦ κόμητος, ἦτο ἡ θαυμασιὰ τῶν ἀπάθειαι τῶν παιζόντων, θαυμασιωτέρα εἰς τὸ κρύβιον παιγνίδιον· λάτρει τῆς τύχης, τῆς τυρλῆς καὶ κωφῆς καὶ ἀλάλου αὐτῆς θεᾶς, ἐκεῖνοι οὔτινες εἶχον ἀφήσει εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας ταύτης καὶ τὴν αἰδῶ καὶ τὴν ἀξίαν των, ἐραίνοντο δικαιοσύνην τὰ προσόντα τοῦ τρομεροῦ εἰδώλου των . . . Ἦτο ἀδύνατον νὰ καταλάβῃ τις εἰς καμμίαν φυσιογνωμίαν συγκίνησιν χαρᾶς ἢ λύπης, εὐχαριστήσεως ἢ ὀργῆς . . .

Ἐκαστος ἐλάμβανε τὸ χρυσίον ψυχρῶς ὅπως καὶ τὸ ἐξέριπτεν. Ἐνόμιζε τις ὅτι ἦσαν συνωμότης τῶν ὀπίσθων τὸ σύνθημα ἦτο ΣΙΩΠΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΠΟΙΗΣΙΣ! Ὁλοὶ αἱ κοινωνικαὶ τάξεις εὐρίσκοντο ἐκεῖ φύσιν μίγδην . . . Ὅτε εἰσῆλθεν ὁ κόμης εἶδεν ἀνθρώπους τιμωμένους εἰς τὸν κόσμον, ἐγκρίτους πάσης ἡλικίας, νέους ἀνήκοντας εἰς γνωστοτάτας οἰκογενεῖας . . . καὶ πλησίον αὐτῶν τὰ ἀγενῆ ἐκεῖνα πρόσωπα, τὰ ὅποια κανεὶς μὲν δὲν γνωρίζει, ἀνευρίσκει ὅμως πανταχοῦ, ὡς στύλους ἀκινήτους τῶν χαμιτυπειῶν, ὡς ἀφρόν δισκορπισθέντα ἀπὸ τὴν ἀταξίαν, τὴν ἀσέλγειαν καὶ τὸ ἐγκλημα . . . ἀνθρώπους λέγω ἀστέγους, ἀνευ ἐπαγγέλματος, ἀνευ τιμῆς, ζητούντας ἀπὸ τὴν τύχην τὸ τίμημα ἐνός γεύματος ἢ τὰς εὐχαριστήσεις μιᾶς νυκτός, πατέρους οἰκογενεῖας παλαιόντας πρὸς τὴν ἀπελπισίαν, τὴν πτωχείαν καὶ τὴν ἐντροπῆν, ἀγνώστους σώζοντας μὲν ἐτι λείψανον τιμῆς, καλύπτοντας ὅμως αὐτὸ μὲ πᾶν εἶδος ὑποκριτικοῦ ἐνδύματος, τοκογλύφους αἰσχροῦς παίζοντας νύκτα καὶ ἡμέραν, κτλ. Καὶ ὅμως οὔτοι οἱ ἀνθρώποι οἱ τὸσον ἀνόμοιοι πρὸς ἀλλήλους, ἐκάθητο ἀνερευθιάστως εἰς τὴν αὐτὴν τράπεζαν. Ὁ δικαστὴς παρακάθητο εἰς τὸν τυχοδιώκτην, τὸν ὅποιον εἶχε καταδικάσει τὴν προτεραίαν. Ὁ τραπεζίτης ἠκολούθει τὸ παιγνίδιον τοῦ κλέπτου, ὅστις θὰ ἐκλεπτεν ὅταν ἐξήρχετο τὸ χαρτοφυλάκιόν του . . . Συνένοχοι καὶ σύντροφοι εἰς τὸ παιγνίδιον, οἱ ὅποιοι δὲν ὄνευ ἀνεγνωρίζοντο τὴν ἐπαύριον. Ἀνθρώποι ἀκατονόμαστοι, ὡς ἡ οἰκία εἰς ἣν συνῆλθον ἐπὶ τινος ὥρας! . . .

Ὁ χαρτοπαίκτης εἰς τὸν ὅποιον ἡ τύχη ἐραίνετο εὐνοϊκῆ, ἐδέχετο τὴν εὐνοίαν χωρὶς κἂν νὰ δεικνύη εὐχαριστήσιν, ὡς ἂν ἐπροσποιετο ὅτι δὲν τὴν ἐλαβε διὰ νὰ λάβῃ καὶ ἀλλήν. Ὅστις δὲ ἀπετύγχανε, καὶ ἂν ἡ ἀποτυχία ἦτο θανάσιμος, ἐπιπτεν ὡς βωμῆος μονομάχος εἰς τὸ στάδιον, ἀνευ δακρύων, ἀνευ ψιθυρισμοῦ καὶ προσαγορεύων τὸν Κεῖσαρχ! . . .

Προσθέσατε εἰς ταύτην τὴν εἰκονογραφίαν τὸν κρότον τοῦ χαλκίνου κυλίνδρου στρεφόμενου περὶ τὸν ἀξίονα του, τὸ τρίξιμον τῆς ἐλεφαντίνης σφίρας πιπτούσης συνεχῶς εἰς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν θέσιν, τὸν μεταλλικὸν ἦχον τοῦ ἀργύρου καὶ τοῦ χρυσοῦ, τὸν ζηρὸν βῆχα γέροντός τινος καταπεπονημένου ἀπὸ τὰς ἀϋπνίας, τὰ βραδέα καὶ διακοπτόμενα βήματα ἄλλου προσερχομένου εἰς τὸ δωμάτιον ὅλων σὺννοος, τὸ συνεχὲς σημεῖον τὸ ὅποιον ἐδίδεν ὁ σκοπὸς ὁ φυλάσσων εἰς τὴν ἐξωτερικὴν θύραν, καὶ τὸν φόβον ὄλων ὁσάκις ἐτριζεν ἀνοιγομένη . . . τέλος τὴν ἀδάμαστον ταύτην φωνὴν τοῦ τραπεζίτου·

— Βάλετε, Κύριε εἰς τὸ παιγνίδιον, . . . *E-Calan dice . . . δὲν ἔχει πλέον; καὶ θὰ ἐνοήσατε τὴν ζάλην ἢ ὅποια κατέλαβε τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀμβρόσιου, καὶ τὴν ὀρμὴν μὲ τὴν ὅποιαν ἐκάθησεν ἐμπροσθεν τῆς ρουλέτας! . . .

Ἡ ἠθικὴ αὕτη ἐπανάστασις ἦτο τὸσον τελεία, ὥστε ἐλησημόνησε καὶ τὴν καταστροφὴν του, καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ αὐτοχειριθῇ, καὶ τὰ δύο ὀλεθρὰ γράμματά του, καὶ μάλιστα ἡ ἐνθύμησις τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων του ἐπανήρχετο εἰς τὴν μνήμην του ὡς ὑπὸ νέφος.

Ε'. Πάθος ἐξεγερθέν.

Παραισιόσάν τινες πρὸς τὴν θάλασσαν ὄλα τὰ μεγάλα καὶ βαθέα, τὰ ἄστατα καὶ ἀκατάληπτα. Τὸ παιγνίδιον ἴσως εἶναι ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἀξίον τῆς τοιαύτης παρομοιώσεως. Εἶναι τῶντι ὡκεανὸς ἀγαθῆς, ἔχων ὄλας ἐκεῖνας τὰς ιδιότητας.

Εἶναι ἀτελεύτητον, διότι εἶναι ἡ τύχη.

Πρὸς τοὺς ἔχοντας ψυχρὸν καὶ κοινὸν χαρακτῆρα, τὸ παιγνίδιον εἶναι εἶδος συνήθους καὶ διασχέδαστικου περιπάτου, γινομένου ἐντὸς στενοῦ καὶ ὀρισμένου διαστήματος, εἰς παράλιον ἀνευ κυμάτων καὶ βράχων· ἀλλὰ πρὸς τὴν καρδίαν τὴν φλογεράν, τὴν περιέργον καὶ τὴν τολμηράν, εἶναι θάλασσα ἀεθαλῆς, πολυκύμων καὶ ἀπέραντος.

Κατὰ πρῶτον εἶναι γαληνιαία καὶ γελοῦσσα· προσποιεῖται τὴν νεκρὰν ἢ τὴν κοιμημένην διὰ νὰ ἐκλύσῃ τοὺς πλέον δειλοὺς· κινεῖ ἡρέμα ὑπὸ κυανοῦν οὐρανὸν τὰ μελανὰ καὶ λαμπυρίζοντα κύματά της, καὶ ἐκβάλλει ἀπὸ τὸ στήθος ψιθυρισμοῦ, φωνᾶς μυστηριώδεις, ἄσματα σειρῆος· γλυκέα καὶ μεμακρυσμένα, τὰ ὅποια ἀκούεις μὲ εὐχαρίστησιν ὥστε λησμονεῖς ὅτι τὸ κύμα σὲ παρασύρει. Ἀλλὰ ἄφες νὰ νανουρισθῇς ὀλίγον ἀπὸ τὰ ἀπατηλὰ ταῦτα κύματα, ἄφες νὰ σὲ παρασύρῃ τὸ ἀνεπαίσθητον αὐτὸ ρεύμα καὶ θὰ ἐξυπνίσῃς αἴφνης μεταξὺ τρικυμίας· δὲν εἶναι πλέον καιρὸς νὰ ὑπάγῃς εἰς τὸ πλοῖον. Ἴδου ἡ θύελλα φέρουσα σκότην, καὶ ἀστραπάς, κύματα καὶ ἀνέμους. Πρέπει νὰ δεχθῇς τὴν πάλην καὶ νὰ ἀνθέξῃς ἕως εἰς τὴν κρίσιμον ὥραν, καθ' ἣν ὁ ἀνεμος ἢ θὰ σὲ καταποντίσῃ ἢ θὰ σὲ ῥίψῃ εἰς ἀγνωστον λιμένα.

Μακάριος ὅστις θεωρήσῃ ὑπερβολικὴν τὴν περιγραφήν ταύτην! Ἢ εἶπῃ ὅτι δὲν ἐγνώρισε τὰς θυέλλας τοῦ παιγνιδίου.

Ἄλλ' ὁ κόμης Ἀμβρόσιος τὰς ἐγνώριζεν ὑπὲρ πάντα ἄλλον. Ἡ παράβολος καὶ ἐμπαθὴς αὕτη φύσις εἶχεν ἀρεθῆ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας εἰς τὴν τρικυμίαν· καὶ ἐδοκίμαζε τὴν στιγμὴν ἐκείνην αἰσθήματα ὅμοια μὲ τὰ τοῦ ναύτου, ὅστις βλέπει ἐκ νέου τὸν Ὠκεανὸν μετὰ μακρὰν καὶ σκληρὰν φυλάκισιν εἰς τὴν ζηνάν.

Καθὼς δὲ συμβαίνει σχεδὸν πάντοτε, (ἀγνοῶ διὰ ποίας ἀλλοχότου συμπτώσεως) ὁ κόμης, ὅστις ἠδύνατο γὰ ἐξαντλήσῃ διὰ μιᾶς ὄλους τοὺς πόρους του,

ἐκέρθησε κατὰ πρῶτον πολλὰκις, καὶ ἐντὸς τινῶν λεπτῶν ἐδεκαπλασίασε τὰ χρήματά του.

Ἀπο ἐκείνης τῆς στιγμῆς, ἡ φαντασία του ἐπλαγήθη, καὶ ἐγάθη διὰ παντός . . .

Ἡ τρομερὰ αὕτη ἰδέα, ἡ αἰωνία αὕτη ἀπάτη ὄλων τῶν ἀπληπισμένων χαρτοπαικτῶν λεγόντων· « Δὲν ἔχω τίποτε νὰ χάσω, καὶ ἡμπορῶ νὰ κερδήσω πολλὰ », τὸν παρέσυρεν ἀκατασχέτως εἰς τὸ βάρβαρον. Ὁ δαίμων τοῦ παιγνιδίου, ὡς ἂν ἤθελε νὰ τὸν δουλώσῃ καλῆτερα, τὸν ἀφῆκε νὰ κερδήσῃ κατὰ συνέχειαν δι' ὅλης τῆς νυκτός· εἶδε τὸ ἀργύριον σωρευόμενον καὶ πολλαπλασιαζόμενον εἰς τὰς χεῖράς του. Οἱ προληπτικοὶ χαρτοπαίκτηι δὲν ἐτόλμων νὰ στοιχηματίσων ἐναντίον του, ἐνῶ οἱ τολμηρότεροι τὸν ἠκολούθουν διὰ νὰ κερδήσων.

Ἐνθάρρυνθεις ἀπὸ τσαυτὴν ἐπιτυχίαν ἐλαβε τέλος ὄλον του τὸ χρυσίον, καὶ τὸ ἔθετε διὰ μιᾶς εἰς τὴν μαύρην.

Ἄλλ' ἔχασε.

Ψιθυρισμὸς ἀπορίας· ἐκυκλοφόρησεν εἰς τὴν αἴθουσαν, καὶ ὁ τραπεζίτης ἀτάραχος ὡς ἀνθρωπος λαμβάνων ὀπίσω τὰ ὑπελόμενα, ἔσυρε μὲ τὸ πτωαίριον τοῦ ὄλα τὰ χρήματα τοῦ κόμητος.

Πᾶς ἄλλος πλὴν τοῦ Ἰταλοῦ θὰ κατεβάλλετο ἀπὸ τὴν εὐτυχίαν ταύτην, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος θὰ ἐπάθεινε τοῦτο εἰς ἄλλας περιστάσεις.

Δὲν τῷ ἔμενε οὔτε ἐν νόμισμα διὰ νὰ ἀνεγείρῃ τὸ λαμπρὸν οἰκοδόμημα, τὸ ὅποιον εἶχεν οἰκοδομήσει μὲ τὴν φαντασίαν του.

Νέον καὶ τεράστιον ἀποτέλεσμα τοῦ πάθους τὸ ὅποιον ἀνηγείρετο εἰς τὴν ψυχὴν του! Ὁ ἀνθρωπος αὐτὸς ὑπὲρ ποτε καταστραφεῖς, δὲν ἀνεπόλησε τὴν ἰδέαν τῆς αὐτοχειρίας· τὸ νῆμα τὸ ὅποιον τὸν συνέδεεν εἰς τὴν ζῶην, ἦτο τὸσον στερεώτερον ὅσον ἦτο φαντασιώδης. Ὁ χαρτοπαίκτης, ἀφροῦ κατεπάτησε τὰ αἰσθήματα καὶ πατρὸς καὶ συζύγου, κατεπάτησε καὶ τὸ αἶσθημα τῆς ἀξίας τοῦ μεγιστάνος· ἐσυλλογίσθη ὀρεκτὴν ὄραν καὶ μὲ μεγίστην ἀταραξίαν, μὲ ποῖον τρόπον ἐδύνατο νὰ κερδήσῃ ἐν ἑκατομμύριον· δὲν ἠθέλεν ὀλιγώτερα. Μετὰ ταῦτα ἐσηκώθη ὡς νὰ συνέλαβε λαμπρὰν ἰδέαν· εἶδεν εἰς τὸ ὥρολόγιον, τοῦ ὁποίου ὁ ὥροδείκτης ἐδείκνυεν ἑπτὰ ὥρας, ἐξῆλθε καὶ ἔτρεξεν εἰς τὴν οἰκίαν του.

ΣΤ'. Τὸ τελευταῖον παιγνίδιον.

Μετ' ἀνεξήγητον ἀγωνίαν ἥτις κατεσπάραζε τὴν κόμησαν ὀλόκληρον νύκτα μετῴη εἰς τὸ δωμάτιόν της· φαίνεται λοιπὸν ὅτι δὲν εἶχε λάβει τὸ τρομερὸν γράμμα. Ὁ Ἀμβρόσιος ἐθεθαίωθη δι' ἐνός βλέμματός· ὅτι αἱ διαθέσεις τῆς γυναικὸς του δὲν εἶχον μεταβληθῆ. Ἦτο μόνη εἰς τὸν θάλαμόν της μὲ τὸν Παῦλον καὶ τὴν Μαρίαν. Μόνη; Ὁ! ὄχι. Μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν τέκνων της ὑπῆρχε φάντασμα τὸ ὁποῖον μόνον ἐκείνη ἐβλεπε· τὸ φάντασμα τῆς πτωχείας. Ἡ ταλαίπωρος μήτηρ ἐβλεπε τὸ ὄργρον αὐτὸ καὶ ἰσχνὸν καὶ γυμνὸν φάντασμα πλησιάζον πρὸς τὰ τέκνα της, καὶ ἀρπάζον αὐτὰ ἀπὸ τὰς ἀσθενεῖς ἀγκάλας καὶ τὰς ματαίως περιποιήσεις της, συντρίβαν τὰ

τρομερὰ καὶ ἀδύνατα σάρκατά των, μολύνου τὴν μαλακὴν κόμην των μὲ τὰς ἀποτροπαίους χεῖράς του, σθένον μὲ ῥάκη τὴν φαιδρὰν ὠριότητά των, καὶ μζραῖνον μὲ τὴν ἀκάθαρτον πνοὴν του τὰ ῥόδα των νέων προσώπων των.

Ἐν τοσούτῳ τὰ δύο ἀθῶα πλάσματα τὴν ἐνόμιζον πάσχουσιν καὶ τὴν κατερίλουν διὰ νὰ καταπραῖνωσι τὴν ἀσθενεῖάν της. Κατὰ τὴν ἀπροσδόκητον ἐμφάνισιν τοῦ κόμητος ἀσῆκαν καὶ οἱ τρεῖς φωνὴν ἐκπλήξεως. Ἡ γυνὴ του δὲν ἠλπίζε σχεδὸν νὰ τὸν ἴδῃ πλέον, καὶ τὰ παιδιά τὸν ἐνθυμοῦντο διὰ νὰ τὸν ἐπιπλήξωσιν ὅτι ἀφῆκε τὴν μητέρα των μόνην. Ἡ κόμησσα ἔτρεξεν εὐθὺς πρὸς τὸν σύζυγόν της καὶ τὸν ἐσφιγξεν εἰς τὰς ἀγκάλας της, ὡς ὅταν ἀνευρίσκωμεν θησαυρὸν τὸν ὅποιον ἐνομιζόμεν ἀπολεσθέντα· ἀλλὰ παρατηροῦσα αὐτὸν εἶδεν ὅτι εἶχεν ἦθος ἀγρίου καὶ μαυρωπὸν, ὥστε οἱ φόβοι της δὲν κατεπραῦνθησαν.

Ἐκάθησε πλησίον της, τὴν ἠτένισε μὲ ὀφθαλμοὺς θολωμένους, καὶ οὔτε παρετήρησε τὰ τέκνα του ὡς νὰ μὴ ἦσαν παρόντα.

Ἡ παραφροσύνη τοῦ χαρτοπαίκτη εἶναι ὡς πῦρ θανατηφόρον, τὸ ὅποιον ἐξαφανίζει εἰς τὴν ψυχὴν του καὶ τὰ φυσικὰ αὐτὰ αἰσθήματα.

— Ποῦ εἶναι οἱ ἀδάμαντές σου, Θερεσία; Αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος λόγος τοῦ κόμητος. Οὔτε κἂν ἐφρόντισε νὰ μετριάσῃ τὴν ἀπότομον αὐτὴν φράσιν.

Ἡ ταλαίπωρος γυνὴ δὲν ἀνεγνώριζε πλέον τὸν σύζυγόν της . . .

— Οἱ ἀδάμαντές μου; ἀπεκρίθη θορυβηθεῖσα. Καὶ τί θέλεις νὰ τοὺς κάμῃς αὐτὴν τὴν ὄραν;

— Θὰ τοὺς μεταχειρισθῶ διὰ τὴν σωτηρίαν σου . . . καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν τέκνων σου, εἶπεν ὁ Ἀμβρόσιος μὲ ἀπαίσιον μειδίαμα . . .

Ἡ κόμησσα ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι διὰ νὰ συμβιβασῇ τὴν πτωχείαν των μὲ τὴν πολυτέλειαν τὴν ὅποιαν αὐτὸς ἐπεθύμει, ἐνόμισε καλὸν πρὸ δύο ἐτῶν νὰ τοὺς πωλήσῃ καὶ νὰ τοὺς ἀντικαταστήσῃ διὰ ψευδῶν.

Τοῦτο ἀκούσας ὁ κόμης ἐσηκώθη φρυάττων καὶ προσέφωρον βλασφημίας, ὥστε ὁ Παῦλος ὁ ὅποιος εἶχε κρεμασθῆ εἰς τὸν λαμὸν του ἔπεσε κατὰ γῆς.

— Θεέ μου! ἀνερώνησεν ἐντρομος ἡ μήτηρ ἀνασηκώσασα τὸ κλαῖον παιδίον της, τί ἔχεις, Ἀμβρόσιος;

Ἡ σύμπτωσις αὕτη ἀντὶ νὰ καθησυχάσῃ τὴν ὀργὴν τοῦ κόμητος τὴν μετέβαλεν εἰς παραφροσύνην, ἐγύρισε πολλὰκις εἰς τὸ δωμάτιον προσέφωρον ἀνάθρους λέξεις, ῥίπτων τὰ θρανία μὲ τοὺς πόδας, συντρίβων τὰ παιγνίδια τῶν τέκνων του, καὶ αὐξάνων διὰ τοῦ θορύβου καὶ τῆς ἀησυχίας τὴν μανίαν τοῦ ἐγκεφάλου του.

Ἐπὶ τέλους φρικτὸν περιστατικὸν συνεπλήρωσε τὴν τρομερὰν αὐτὴν σκηνήν.

Ἄνοιξας μὲ ὀρμὴν τὸ ἔνδυμά του διὰ νὰ ἀναπνεύσῃ καλλίτερον, ἀσῆκε καὶ ἔπεσε τὸ πιστόλιον εἰς τοὺς πόδας τῆς γυναικὸς τοῦ, τὸ ὅποιον εἶχε λησμονήσει πρὸ δώδεκα ὥρων . . .

Τότε ηκούσθησαν τρεῖς κραυγαί, καὶ μετὰ ταῦτα γέλωσ σαρδωνικὸς, καὶ θανάσιμος σιωπὴ.

Ἡ Μαρία καὶ ὁ Παῦλος ἐβλεπον ἔντρομοι τρέξαντες πλησίον τῆς μητρός των· ἡ κόμησσα τρέμουσα ἠτένιζε τὸν ἄνδρα τῆς, οὗτος δὲ προσήλωσεν ἄγριον βλέμμα εἰς τὸ ὄπλον τὸ ὁποῖον ἐπρόδωκε τὸν σκοπὸν του.

Ὁ Ἰταλὸς ἔφερε καὶ τὰς δύο χεῖρας εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐσφιγξε τὸ μέτωπόν του, ὡς ἂν ἤθελε νὰ κρατήσῃ τὸν νοῦν του ἐτοιμαζόμενον νὰ πετάξῃ μετὰ δὲ ταῦτα μαντεύσας τὴν ἐρώτησιν τὴν ὁποῖαν δὲν ἐτόλμα ν' ἀποτεινῆ πρὸς αὐτὸν ἡ σύζυγός του, εἶπεν·

— Ὅχι, ὄχι φίλη μου, ἐν ἤθελα ν' ἀποθάνω, δὲν θὰ σ' ἐζήτουν τοὺς ἀδάμαντάς σου. Ἐρχομαι ἀπὸ τὰ Ἡλύσια, καὶ ἐπειδὴ ἐνόμιζα ὅτι ἐμελλε νὰ ἐπιστρέψω διὰ νυκτός, ἐπῆρα ἐπάνω μου τὸ ὄπλον διὰ νὰ ὑπερασπισθῶ.

Ἡ κόμησσα ἔτρεμε καὶ νὰ πιστεύσῃ καὶ νὰ μὴ τὸν πιστεύσῃ. . . ὅτε ὑπὲρ τῆς εἰσελθόν τῆ ἐνεχειρήσεν ἐπιστολὴν. . .

Ἀνεγνώρισε μὲ μεγάλην συγκίνησιν τὸ γράψιμον τοῦ ἀνδρός τῆς. . . Ἄλλ' εὐθὺς οὗτος τὴν ἤρπασεν ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς καὶ τὴν ἐξήρπεν εἰς τὸ πῦρ. . .

Καὶ ἔπειτα λαβὼν θέμα ὀμιλίας ἱκανὸν νὰ διώξῃ ἀπὸ τὸν νοῦν αὐτοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων πᾶσαν ἀπαισίαν ἰδέαν, ἔσυρε πλησίον του τὸν Παῦλον καὶ τῷ εἶπε προσπαθὼν νὰ μειδιάσῃ·

— Μὲ δίδεις, Παῦλε μου, τὴν χρυσὴν ἀλυσίδα τὴν ὁποῖαν φέρεις εἰς τὸν λαϊκόν σου;

Τὸ μικρὸν παιδίον τὴν ἔσυρε χωρὶς νὰ διατάξῃ, καὶ τὴν ἔθεσεν εἰς τὴν χεῖρα τοῦ πατρός του, ὅστις τὸ ἐτίθηκε μὲ χαρὰν.

— Καὶ σὺ, Μαρία, ἠκούουθησεν ὁ κόμης σπρᾶφεις πρὸς τὴν μικρὰν κόρην, μὲ δίδεις τὴν χρυσὴν σου ἀλυσίδα;

Ἡ κόρη δὲν ἀπεκρίθη κατ' ἀρχάς, ἀλλ' ἠτένισε τὴν μητέρα καὶ τὸ κόσμημά τῆς· τέλος δὲ προσηλώσασα τὸ βλέμμα εἰς τὴν μητέρα τῆς εἶπεν·

— Εἶναι τῆς μάμμυς μου, καὶ ὠρκίσθη εἰς τὴν μητέρα μου ὅτι θὰ τὴν φορῶ πάντοτε. . .

Ἄλλ' ἡ κόμησσα ἰδοῦσα τὸν ἄνδρα τῆς ὀργισθέντα, ἔλαβε τὴν ἀλυσιν καὶ τὴν προσέφερεν εἰς αὐτὸν. Ὁ κόμης τὴν ἤρπασε, καὶ ἐσηκώθη διὰ νὰ ἀναχωρήσῃ. . .

— Πηγαίνεις ν' ἀποθάνῃς! ἔκραζεν ἡ δυστυχὴς γυνὴ, ὀρμήσασα ἐμπροσθέν του.

— Ν' ἀποθάνω! . . . εἶπεν ὁ Ἀμβρόσιος ἐξημμένος, νὰ ζήσω ἐξ ἐναντίας. . . διότι πηγαίνω νὰ παίξω! ἐπρόσθεσε χαμηλῆ τῆ φωνῆ.

Αὐταὶ αἱ λέξεις ἐξύπνισαν τὴν κόμησσαν ἡ ὁποῖα ἐνθυμήθη τὸ παρελθόν· ἀλλ' αὐτὴ ἡ ἐνθύμησις τῆ ἐδείκνυε νέον βάρβαρον· τούλάχιστον τὸ βάρβαρον τοῦτο δὲν ἦτο ὁ θάνατος.

Ἡ τελευταία λέξις τοῦ κόμητος ἦτο αὕτη· — Σὺς ὑπόσχομαι νὰ ἐπιστρέψω ἑκατομμυριούχος.

Καὶ ἐπανῆλθε μὲν τὴν ἐπομένην νύκτα· ἀλλὰ προτιμότερον ἦτον ἐὰν δὲν ἐπανήρχετο! . . .

Ἡ κόμησσα ἐκάθητο ἀκίνητος, μόλις ἔχουσα τὴν δύναμιν νὰ παρακαλῇ τὸν Θεόν, καὶ τὰ δύο παιδιά γονατισμένα ἑκατέρωθεν τῆς ἑκκλῆσιον, καὶ συνεμρίζοντο τὴν λύπην τὴν ὁποῖαν δὲν ἠμπόρουσαν νὰ ἐνοήσωσιν.

Ἀφρῆς ἡ θύρα τοῦ δωματίου ἀνοίγεται μετὰ κρότου, καὶ εἰσέρχεται ὁ κόμης ἀσφμαίνων, πνευστιῶν, ἀνευ πύλου, μὲ ὀφθαλμοὺς ἄγριους, καὶ γελῶν γέλωτα ἄγνωστον.

— Θηρεσία μου! Παῦλε μου! ἀνέκραξε μὲ φωνὴν φαιδρὰν, ἔλατε, ἔλατε ἐδῶ, πλησίον μου, (καὶ τοὺς ἔσυρε σπασμωδῶς), πετέλεσται, βλέπετε ὅλα ἐδιορθώθησαν! Ἰδοὺ εἴμεθα πλοῦσιοι! πλοῦσιοι καθὼς ἄλλοτε, πλοῦσιοι καθὼς εἰς τὴν Ῥώμην! Ἄ! δὲν θὰ ἐρυθριῶμεν πλέον καὶ θὰ φέρωμεν τὴν κεφαλὴν ὑψηλά. Ὅθ' ἔχῃς περισσοτέρους ἀδάμαντας καὶ ἀπὸ βασιλίσσαν, Θηρεσία μου! . . .

Ὁ ἀναλάδωμεν καὶ τὴν θέσιν καὶ τὴν τάξιν μας εἰς τὸν κόσμον! . . .

Καὶ βλέπων ὅτι ἡ κόμησσα καὶ τὰ παιδιά τὸν ἤκουον καὶ τὸν ἐβλεπον ἐν ἀπορίᾳ καὶ ἀγνοίᾳ·

— Ἄ! Ἄ! Ἄ! ἐπανέλαβε καγγάζων σὰς φαίνεται παράδοξον; δὲν θέλετε νὰ μὲ πιστεύσετε. . . Τῶνόντι εἶναι ἀξίον ἀμφισβολίας ὅ,τι σὰς λέγω. Καὶ ὅμως εἶναι ἀληθές, βέβαιον! Σὰς λέγω, τέκνα μου, ὅτι εἴμεθα ἑκατομμυριούχοι! Ἀκούετε; ἑκατομμυριούχοι. . . Ἰδοὺ! . . . Ἰδοὺ.

Καὶ σκαλίσας τὰ θυλάκιά του, ἔλαβε τινα νομίματα, τεμάχιά τινα χάρτου, καὶ σχισμένα μὲ τοὺς ὀδόντας χαρτί, καὶ ἐφώναζεν ὡς ἐμμανής·

— Κυττάξτε λοιπὸν, γελάσατε καθὼς καὶ ἐγὼ! Ἰδοὺ ἐν ἑκατομμύριον! Καὶ αὐτὸ εἶναι ἐδικόν μας! Τὸ ἐκέρδησα εἰς τὸ παιγνίδιον. Ἐνα ἑκατομμύριον σὰς λέγω! . . .

Ἡ Μαρία καὶ ὁ Παῦλος καταβληθέντες ἀπὸ τὴν ἔκφρασιν τοῦ προσώπου καὶ τὰς φωνὰς του, ἔτρεξαν εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν τοῦ δωματίου, καὶ ἡ κόμησσα, ἀνέτεινε τοὺς βραχίονάς τῆς πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ ἔπεσεν ἀνάσθητος.

Μετὰ μυρίου δισταγμοὺς ἐνόησε τέλος πάντων ὅτι ὁ σύζυγός τῆς παρεφρόνησε.

Καὶ τῶνόντι, ὁ ταλαίπωρος τοῦ ὁποῖου ὁ νοῦς ἦτο ἤδη προσβεβλημένος ἀπὸ τὰς περιπετείας τῆς ἡμέρας, εἶχε χάσει ὅλως διόλου τὸν νοῦν, κερθίσας χιλιάδας τινὰς φράγγων εἰς τὴν ἀνώνομον οἰκίαν, τὰ ὁποῖα ἔχασεν εὐθὺς. . . Ἀφῆκε τότε τὴν *roulette* λαβὼν τὰ μένοντα χρήματα καὶ τὰ χαρτί, τὰ ὁποῖα ἐνόμιζεν ὅτι ἦσαν ἡ παλαιὰ περιουσία του.

Z. Ἐπιμύθιον.

Ἐάν ποτε ὑπάγετε εἰς τὰ Ἡλύσια περὶ τὸ τετραγώνον Μαρινιῦ, θ' ἀπαντήσατε ἄνδρα καὶ γυναῖκα μὲ δύο παιδιά τῶν ὁποίων ἡ ὄψις θὰ ἐλκύσῃ τὴν

ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΕ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ.

— 000 —

Ἀπὸ βιασθείσα ἐπ' ἐσχάτων ἡ Κίνα ἤνοιξε τοὺς λιμένας αὐτῆς εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν ἐμπορίαν, δὲν θὰ βραδύνωσιν ἴσως καὶ τὰ ἑλληνικὰ πλοῖα νὰ ἐπιδείξωσι καὶ κατὰ τὰ μεμακρυσμένα ἐκεῖνα παράλια τὴν κυανόλευκον αὐτῶν σημαίαν. Τὰ παράλια ταῦτα δὲν εἶναι ἄλλως ξένα εἰς τὴν ἡμετέραν ναυτιλίαν· διότι τὸ ναυτικὸν τῆς ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας οὐ μόνον τῆς Γαλατίας καὶ Ἰσπανίας καὶ Ἀφρικῆς, τοὺς λιμένας ἐπεσκέπτετο, ἀλλὰ καὶ τὰς Ἰνδίας. Τὴν Ταπροβάνην (Ceylan) εἶχον καταστήσει κοινὸν ἐμπορεῖον, καὶ ἡ σημαία τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει αὐτοκρατόρων ἐκυματίζετο ὑπερήφανος ἀπὸ τοῦ Περσικοῦ κόλπου μέχρι τῶν αἰγιαλῶν τοῦ Οὐρανοῦ κράτους.

Καλὸν ἄρα καὶ ἀναγκαῖον νὰ γνωρίζωμεν τὰ κατὰ τὸ κράτος τοῦτο, καὶ μάλιστα τοὺς νόμους αὐτοῦ. Ἐπὶ τούτῳ δημοσιεύομεν σήμερον ἐν συνόψει τὰ κυριώτερα τοῦ ποινικοῦ κώδικος τῶν Κινέζων, τοῦ ἐπιγραφομένου *Ta-Tair-leou-lu*, ἧτοι νόμοι καὶ διατάξεις ἐπὶ τῆς δυναστείας τοῦ Τα.Τσίν. Ὁ κώδικς οὗτος εἶναι συντεταγμένος μετὰ πολλῆς συνέσεως καὶ μεθοδου καὶ εὐκρινείας. Παρὰ τὸ κεῖμενον ἐκαστοῦ νόμου ὑπάρχει καὶ συνοπτικὴ αὐτοῦ ἐρμηνεία, καὶ ὀρισμὸς τῶν περιστάσεων καθ' ἃς πρέπει νὰ ἐφαρμύζεται.

Τὸ μέρος αὐτοῦ τὸ ἀναγόμενον εἰς τὴν ποινικὴν νομοθεσίαν ὀρίζει μετὰ θαυμασίας τῶνόντι ἀκριβείας ὅλα σχεδὸν τὰ ἐγκλήματα καὶ κατὰ τὰς λεπτοτέρας αὐτῶν διαφορὰς, καὶ παραδέχεται βαθμολογίαν ποινῶν τοιαύτην, οἷαν δὲν ἔχουσιν οὔτε οἱ τῶν μεγάλων πεπολιτισμένων ἐθνῶν ποινικοὶ κώδικες.

Διαίρεται δὲ εἰς πολλὰ βιβλία· ἰδοὺ ἀπόσπασμα διαλαμβάνον περὶ τῶν κατὰ προτώπων ἐπιθέσεων.

α. Ὅστις φονεύσει ἄλλον ἐπὶ προφάσει ὅτι οὗτος ἐκλεψε πράγματα παρὰ τοῦ φονέως, ἀπαγχονίζεται κατὰ τὸν περὶ ἀνθρωποκτονίας γενομένης ἐπὶ ἐρίδος νόμου.

β. Ὅστις κενώσῃ πυροβόλον κατ' ἄλλου καὶ φονεύσει αὐτόν, ἀποκεφαλίζεται, ὡς ἐπὶ τῶν ἐκουσίων φόνων. Ἐὰν δὲ ὁ πληγωθεὶς δὲν κινδυνεύῃ ν' ἀποθάνῃ, ὁ ἐνοχος ἐξορίζεται.

γ. Ὅστις φονεύσει ἐγκληματίαν συλληφθέντα ἀνευ ἀντιτάσεως, ἀπαγχονίζεται.

δ. Ὅστις καταγγεῖλει ἄλλον ψευδῶς ἐπὶ κλοπῆς πρὸς ἀντεκδίκησιν, καθίσταται ἐνοχος ἐγκλήματος τιμωρομένου διὰ κραιτορίας. Κατὰ δὲ τὰς ἄλλας περιστάσεις, εἴτε προεκάλεσε τὴν καταδιώξιν, εἴτε παρίσταται εἰς τὴν δίκην ὡς μάρτυς, στέλλεται εἰς ἐξορίαν.

ε. Ὅστις τραυματίζει ἄλλον ἐκ προθέσεως, δικάζεται κατὰ τὸν νόμον τὸν περὶ αἰκίων τῶν γινωμένων ἐπὶ ἐρίδος· ἡ δὲ ποινὴ εἶναι μᾶλλον ἢ ἦττον αὐστηρά, κατὰ τὸ τραῦμα.

ς. Ὅστις πίνει πολλὰ ποτὰ καὶ ἐξυθρίσει τοὺς νόμους, ἐξορίζεται εἰς τόπον ἔρημον καὶ γίνεται δούλος.

A.

Η ποινή των δια βίου δεσμών και ή τής φυλακίσεως είναι άγνωστοι εν Κίνα. Τά δε άδικήματα τά μη τεταγμένα εις την κατηγορίαν των εγκλημάτων όσα τιμωρούνται διά κεφαλικής ποινής, τιμωρούνται εν γένει δι' εξορίας ή δι' άλλης σωματικής ποινής. Η κυβέρνησις φροντίζει να μη διαρθείρη τά ήθη του λαου δια συνεχών θανάτων. Οί καταδικασθέντες εις κεφαλικήν ποινήν συνέρχονται εις φυλακήν, όπου φυλάσσονται μέχρι τής θεινής; ισήμερίας έλάστου έτους· τότε ενκαιρόεται ή φυλακή, και ή τρομερά αυτη λέξις ειδοποιεί τους καταδικούς ότι έστίμικανεν ή τελευταία ήρα. Αί λοιπαί ποινάί επιβάλλονται δημοσία, αι δε άτιμωτικά γίνονται μετά μεγίστης επισιμύτητος, όπως παραδειγματισθώσιν οι άλλοι.

Όλοι αι εγκληματικά ύποθέσεις και κεφαλικάί ποινάί υποβάλλονται εις την επιθεώρησιν άνωτάτου δικαστηρίου, άναίρουντος ή μεταβάλλοντος πολλάκις την πρώτην άπόφασιν.

Άξία προσοχής είναι πρό πάντων ή φροντίς του νομοθέτου εις τά τιμωρείν και τάς έλαχίστας παραβάσεις· τιμωρείται και αυτή ή μη τήρησις των νομισμένων κατά την λατρείαν του θεου, και κατά τό προς τό αυτοκρατικόν μεγαλειόν όφειλόμενον σέβας.

Όπως οι Ρώσοι έχουσι κινούτ και τά άλλα ήθη πρόστιμον και φυλακήν, ούτω και οι Κινέζοι έχουσι βαμβού· την δε βαθμολογίαν τής ποινής δεν όρίζει αυτογνωμόνως ο δικαστής, άλλ' αυτός ο νομοθέτης. Ολίγα τινές εξηγήσεις περι του μερους τούτου του κινέζικου κώδικος δεν είναι άνάξια περιεργείας· διότου μάλιστα ακριβεστέρην ιδέα ν των ήθων του Ουρανίου κράτους.

Ο κώδικς κανονίζει τον τύπον των ιερών τελετών με τοιαύτην ακριβείαν, ώστε ουδεμία παράβασις μένει άτιμωρητος ως προς τό υποκείμενον όμω; τής λατρείας εξηγείται ακρίτως. Παραγγέλλει μόνον πάντας τους δημοσίους αξιωματούχοις τους προεδρεύοντας εις τάς θυσίας και τάς επισήμους προσφοράς τάς γινόμενας εις τον ουρανόν, την γην και τά άνώτερα πνεύματα τά προστατεύοντα την ευφορίαν της γής και την γονιμότητα του ανθρώπινου γένους, να προετοιμάζονται εις την εκπλήρωσιν των καθηκόντων αυτών ου μόνον απέχοντες πάσης εορτής, αλλά και παντός άλλου δημοσίου και ιδιαίτερου καθήκοντος, οϊον επισκέψων εις ασθενείς, εις παιθούτας κλ. Οί αξιωματούχοι ούτοι είναι υπεύθυνοι δια την φύσιν και την ποιότητα των θυσιαζομένων ζώων και των άλλων προσφορών· πλην τούτου παραγγέλλονται να άναγγέλλωσιν ακριβώς τάς ήμέρας τάς ώρισμένας εις ιερών τελετάς.

Ο άγγλος μεταφραστής του Κινέζικου κώδικος έρωτῶν εν αι λέξεις τάς οποίας προανφεράμεν, ουρανός, γη και πνεύματα άνώτερα, και άλλαι τοιαύται εν γρήσει παρά τω κινέζικω νόμω, έννοουσι διαφόρους θεότητας ή μόνον τά διάφορα προσόντα μιας· άποκρίνεται δε ότι α την τελευταίαν ταύτην γνώμην ύπεστήριξαν δραστηρίως οι Ιησουίται, ότι όμως υπερίσχυεν ή πρώτη αυτην τουλάχιστον έχου-

σιν όλοι ότοι εργαζονται ως ιεραπόστολοι του χριστιανισμού εν Κίνα. »

Τά κατώτερα πνεύματα είναι τά των όρέων, των άζρων, των νερών, των κεραυνών· αλλά και οι άγιοι αυτοκράτορες, και οι πιστοι ύπουργοι, οι έδοξαι σοφοί λατρεύονται δι' εορτών και προσφορών. Επίσης; και οι Ινδοί τιμώσι τά πνεύματα, τους άγίους, τους σοφούς και τάς έφεστίους θεότητας.

Αλλά λατρεία δεν αποδίδεται εις τά πνεύματα και τους άγίους, εν δεν ώρίσθη τούτο δια ψηφισμάτων ειδικών.

Η έκουσία ή ου καταστροφή ή φθορά των ιερών βημάτων ή άλλων τόπων αφιερωμένων εις την λατρείαν τιμωρείται δι' εκατόν ραβδισμών βαμβού και δι' ισοβίου εξορίας· ή αυτη ποινή επιβάλλεται και εις τον φθειρόντα ή άλλως πως καταστρέφοντα σκευος αφιερωμένον εις την λατρείαν.

Η φυλακή των τάφων των αυτοκρατόρων ή των ήγεμόνων ως και των άγιων, των σοφών και των ένδόξων άνδρών, ανατίθεται εις τους νομάρχας, και δεν επιτρέπεται εις αγέλας ζώων να πλησιάσωσιν εις αυτούς.

Απαγορεύεται εις τους ιερείς του Φο-ε και Ταου-τζε να μιμώνται τάς ιερών τελετάς. Οσάκις εισδύση γυνή εις τό βήμα των ιερέων, ή έγγιση τό θυμιατήριον, επιδαφιλεύονται εις τον πατέρα ή τον σύζυγον της τεσσαράκοντα πληγαί βαμβού. Παραγγέλλονται πάντες να καταμηνύωσι πάντα επικαλούμενον τά πονηρά δαιμόνια δια βιβλίων ή λόγων μαγικών, πάντα αρχην άν ασθεούς ή πονηράς αίρέσεως, πην μέλος εταιρίας παραδιδόμενης εις δεισιδαιμονίας. Τιμωρείται δε δια θανάτου όστις φωραθή θυμιάζων τάς εικόνας αυτών, συναθροίζων την νύκτα τους όπαδούς των, ή πλανών τά πλήθη δια ψευδών επιδείξεων ισχύος ή επιστήμης μυστικής.

Εκατόν πληγαί βαμβού δίδονται εις τον προκαλούντα θορυβώδη συνάθροισιν δια τυμπάνων ή γκόν, σκοπόν έχουσαν τον στολισμόν των ειδώλων. Δις μόνον του έτους είναι συγκεχωρημένον να συνέρχωνται εις τους ναούς, όπου εύρίσκονται αι εικόνας αι αντιπροσωπεύουσαι τά επίγεια πνεύματα· τό έχρ όπως επικαλώνται την βοήθειαν αυτών, και τό φθινάπωρον όπως εύχαριστώσιν αυτά.

Ο ιδιώτης όστις έχει κρυφίως παρ' εαυτῶ εικόνας παριστανούσας τό στερέωμα, εργαλεία χρησιμεύοντα εις εξήγησιν ή εις εξεικόνισιν τής πορείας των ουρανίων σωματών, βιβλία αστρολογίας και προγνωστικής, εικόνας αρχαίων αυτοκρατόρων, σφραγίδας επισήμους, και άλλα άτινα μόνον τινές των εν τοις πράγμασιν έχουσι τό δικαίωμα να αποκτώσι, τιμωρείται σωματικώς και δια προστίμου κατά την βαρύτητα του εγκλήματος.

Ο κώδικς δεν όμιλει περι τής χριστιανικής θρησκείας, αν και πολυς είναι ο αριθμός των εν Κίνα καθολικών, οτινες πολλάκις και κατετρέχθησαν από την εξουσίαν. Ο άγγλος μεταφραστής του κώδικος προσέθετο και δύο περιεργα ψηφίσματα περι τής χριστιανικής θρησκείας, εκδοθέντα εις εκτέλεσιν νόμου

του 1803 έτους· α Η διδασκαλία (των καθολικών) λέγει τό δεύτερον, είναι εναντία του όρθου λόγου και τής κοινωνικής τάξεως στον και ή ακάθεκτος μανία λυσάντος κυνός. » Καταλήγει δε ούτω· α Προτρέπομεν τους τατάρους ύπηκόους ήμων· α ήναι προσεκτικοί εις την φωνήν τής πατρίδος; και εις τάς συμβουλάς των κυβερνήσεων αυτών· να γυμνάζωνται εις

ιδιότητας αυτου και την συνταγήν· εν τά είδη όσα μεταχειρίζεται δια την κατασκευήν δεν είναι καλής ποιότητος· εν δεν διαγράφη δεόντως τά περι τής χρήσεως αυτου, τιμωρείται δι' εξήκοντα μέχρις εκατόν ραβδισμών βαμβού. Εις τάς διατάξεις αυτάς ήμπορεί να δοθη ό έρεξής τίτλος, α Νόμος κατά τής προσόδου τής ιατρικής, » διότι άποδεικνύουσι μέχρι

Ναός κινέζικός.

την ιππικίαν και την άσκησιν του τόξου, να μελετώσι τά συγγράμματα των σοφών και των συνετών, και να εκπληρώσι τά κοινωνικά αυτών καθήκοντα. Εαν αι αίρέσεις του Φο-ε και Ταου-ταε είναι άνάξια πάσης πίστωσης, πλαν πίστιν δύναται τις να έχη εις την των Ευρωπαίων ;

Εάν ιατρός τις κατασκευάζων ιατρικόν δια τον αυτοκράτορα, δεν ακολουθήση εξ άπροσεχίας τον συνήθη τρόπον, και εν δίδων αυτό δεν περιγράψη τάς

τινος παραλόγου βαθμού σέβονται οι Κινέζοι την σφίαν των προγόνων αυτών.

Αλλά και ή γαστρονομία έχει τον ποινικόν της κώδικα. Εκατόν ραβδισμοί βαμβού επιδαφιλεύονται προς τον μάγειρον όστις, προσταχθείς να έτοιμάση τό αυτοκρατορικόν συμπόσιον, μεταχειρίζεται, έστω και κατά παραδρομήν, άπηγορευμένα είδη. Εαν τά φαγητά δεν προσφερώσι καθαρώς, φιλοδοξεύεται δι' όγδοήκοντα ραβδισμών· δι' εξήκοντα δε εν δεν ει-

να καλής ποιότητας, και δια πενήκοντα ετών λησμονήσας δὲν ἐδοκίμασε πρὸ τῆς παραθέσεως εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν τράπεζαν τὸ φαγητόν. Ὁ ἐπιστάτης ἢ ὁ μάγειρος, ὅστις μετεχειρίζεται νέον ὑγρὸν ἢ ἐδάδιμον, τιμωρεῖται δι' ἑκατὸν πληγῶν, καὶ καταδικάζεται εἰς τὸ νὰ καταβροχθίσῃ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ νεωτερισμοῦ του.

Ἡ νομοθεσία προβλέπει καὶ περὶ τῶν ἐπίπλων καὶ τῶν ὄχημάτων καὶ τῶν ἵππων τοῦ αὐτοκράτορος. Διὰ τεσσαράκοντα βραδισμῶν τιμωρεῖται ὁ ἀξιωματικὸς ὅστις παρουσιάζει τινὰ τοῦτων εἰς τὴν Α. Μ. παρὰ τοὺς νόμους τῆς ἐθιμοταξίας, ἢ δώση πρᾶγμα μὴ ἀναγκαῖον, ἢ λησμονήσῃ νὰ προσφέρῃ τὸ ἀναγκαῖον. Ὁ ἐπιστάτης τῶν ὄχημάτων καὶ τῶν ἵππων ὁ ἀμελῶν νὰ δοκιμάσῃ αὐτὰ, ἵνα βεβαιωθῇ ἔαν εἶναι κατάλληλα εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν ὑπηρεσίαν, τιμωρεῖται δι' ὀγδοήκοντα βραδισμῶν δι' ἑκατὸν δὲ ὁ παραχωρῶν πρὸς τέρψιν τῆς Α. Μ. ἰόγκας, λέμβους κλ. βεβλαμμένας.

Ὁ ἀξιωματικὸς ὁ ἔχων ἐντολὴν νὰ προσφέρῃ δῶρα εἰς τὴν Α. Μ., ἔαν ἀναθέτῃ εἰς ἄλλον αὐτὴν τιμωρεῖται διὰ βραμβοῦ καὶ διὰ καθαιρέσεως.

Ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ ἐρωτᾷ συλλήβδην ἀξιωματικούς τινας, ὀφείλει ἕκαστος ν' ἀποκρίνεται κατὰ τὴν τάξιν τῆς βαθμολογίας· ἔαν δὲ ὁμιλήσῃ πρὸ τῆς ὥρας, στερεῖται ἐνὸς τοῦλάχιστον μηνιαίου μισθοῦ.

Ὁ ἐπὶ τῶν τελετῶν, ὅστις καταχρηστικῶς καὶ ἐπὶ προφάσεσιν ἐμποδίζει τινὰ ἐκ τῶν λαθόντων τὴν ἀδειαν, νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν αὐτοκράτορα, καταδικάζεται εἰς κατατομίαν. Ὑποβάλλονται δὲ εἰς τὴν αὐτὴν ποινὴν καὶ πάντες οἱ μεγάλοι ἀξιωματικοὶ οἵτινες, γινώσκοντες τὸ ἔγκλημα, δὲν τὸ κατεμήνυσαν.

Τὰ τῆς κινεζικῆς κυβερνήσεως δυνάμει νὰ ἐνοησώμεν ἐκ τῶν περὶ τῶν δημοσίων ὑποθέσεων ποινικῶν διατάξεων. Ἐξ ἀνώτερα δικαστήρια ἐξετάζουσιν ὅλας τὰς παρεκτροπὰς τὰς γινόμενας περὶ τὴν διοίκησιν καὶ τὰς πρὸς τὸ δημόσιον ἐπωφελεῖς ἢ ἐπιβλαβεῖς πράξεις, καὶ ὑποβάλλουσι τὰς ἐξετάσεις εἰς τὸν αὐτοκράτορα.

Τῶν ἐξετάσεων δὲ τούτων τὰ ἀντικείμενα ὀρίζονται ὑπὸ τῶν τιμητῶν, οἵτινες καὶ τοῦ αὐτοκράτορος αὐτοῦ τὰς πράξεις ἐπιτηροῦσι, τῶν τε ἀντιβασιλέων καὶ τῶν ἀνθυποβασιλέων, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ κοινοποιῶσιν εἰς τὰ ἀνώτερα δικαστήρια ὅλας τὰς ἀξιοσημειώτους πράξεις ὅσας μνηθάνουσιν. Αἱ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἐκθέσεις πρέπει νὰ εἶναι ἀκριβεῖς, καὶ νὰ περιγράφωσι τὰ γεγονότα καὶ τὰ αἰτια πιστῶς, ἀφελῶς καὶ ἀνευ φράσεων.

Ὁ κώδικς ὁμιλεῖ καὶ περὶ τῶν τιμῶν ὅσαι πρέπει ν' ἀπονέμονται παρὰ τῶν κατωτέρων πρὸς τοὺς ἀνωτέρους. Πεντήκοντα βραδισμοὶ δίδονται εἰς πάντα στρατιώτην ἢ καὶ ἰδιώτην ὅστις, ἀπαντῶν εἰς δημοσίαν ὁδὸν ἀξιωματικὸν πολιτικὸν ἢ στρατιωτικὸν, δὲν παραμερῇ ἢ δὲν πεζεύει ἀπὸ τοῦ ἵππου. Δι' αὐστηρῶν διατάξεων ὀρίζονται, κατὰ τὸν βαθμὸν καὶ τὴν τάξιν ἐκάστου, ἡ ὕλη, τὸ σχῆμα καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἀμαξῶν, τῶν ἐπίπλων καὶ τῶν ἐνδυμάτων, πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ ἡ ποσότης καὶ σκευὴ τῶν ἵππων, καὶ τὸ

μέγεθος καὶ ἡ διασκευασίς τῶν αἰθουσῶν. Καὶ ὁ μὲν παραβάτης τῶν διατάξεων τούτων τιμωρεῖται διὰ βραδισμῶν βραμβοῦ, ὁ δὲ ἐργάτης ὁ κατασκευάσας τὰ ἀντικείμενα ταῦτα θεωρεῖται συνένοχος. Ἡ κτήσις καὶ χρῆσις πραγμάτων τῶν ὀπίων ἢ ἀπαγόρευσις εἶναι ἀπόλυτος, ὡς φέρ' εἰπεῖν μεταξωτῶν παριστανόντων τὸν αὐτοκρατορικὸν δράκοντα ἢ τὸν φοίνικα, θεωροῦνται ὡς βαρὺ ἔγκλημα. "Ἄν καὶ οἱ Κινεῖοι παραβαίνουσι τοὺς περὶ πολυτελείας νόμους, οὐχ ἤττον ὅμως οἱ πλοῦσιοι σπερνοῦνται πολλῶν ἀπολαύσεων. Εἶναι ἀπηγορευμένον εἰς τοὺς ἱερεῖς τοῦ Φο-ἔ καὶ Ταου-τσὲ νὰ φέρωσιν ἐνδύματα ἄλλα ἢ ἐξ ὑφάσματος μονοχρώου καὶ ἀπλούστατα κατασκευασμένα.

Ὅσακις οἱ ἐπὶ τῆς ἀστρονομίας δὲν καταδείξωσι τὴν ὥραν τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης, τὴν ἐμφάνισιν τῶν πέντε πλανητῶν, τῶν εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἀστερισμῶν, τῶν ἐκλείψεων, τῶν μετεώρων καὶ τῶν κομητῶν, φιλοδωροῦνται δι' ἑξήκοντα μαστιγῶσεων βραμβοῦ.

Ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς προλέγοντας τὴν τύχην νὰ συγχάζωσιν εἰς τὰς οἰκίας τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀξιωματικῶν ἵνα προφητεύωσι δυστυχήματα ἢ ἀτυχήματα πολιτικά. Μόνον εἰς τὰ τῶν ἰδιωτῶν ἔχουσι τὴν ἀδειαν ν' ἀσχολῶνται.

Ὁ κώδικς ὀρίζει πρὸς τούτοις ἡμέρας τινὰς καθ' ἃς οἱ Κινεῖοι πρέπει νὰ κλαίωσι τοὺς ἀποθανόντας γονεῖς καὶ συγγενεῖς των, καὶ πόσον καιρὸν πρέπει νὰ φορῶσι πένθημα καὶ νὰ μὴ παρευρίσκωνται εἰς ἐορτάς. Εἰς τὸν παραβαίνοντα τὰς διατάξεις ταύτας διδάσκει ἀκάθεκτον τὸ βραμβοῦ τὰ οἰογενειακὰ καθήκοντα. Ἐάν τις διορισθεὶς δημόσιος λειτουργὸς ἀφήσῃ τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα, ἢ τὸν πρὸς πατρός πάππον, ἢ τὴν πρὸς μητρός μάμμην, ἀσθενεῖς ὄντας ἢ ἡλικίαν ἄγοντας ἐπέκεινα τῶν ὀγδοήκοντα ἐτῶν, καὶ μὴ ἔχοντας μηδὲν ἀπόγονον ἄρρενα, δεκαεξαετῆ τοῦλάχιστον, τιμωρεῖται διὰ ὀγδοήκοντα βραμβοουκιστῶσεων.

Καθὼς οἱ Ἰνδοὶ οὕτω καὶ οἱ Κινεῖοι τιμῶσι καθ' ὑπερβολὴν τοὺς γονεῖς αὐτῶν· οἱ Κινεῖοι μάλιστα μισοῦσι τὸν χριστιανισμὸν ὡς μὴ παραδεχόμενον τὴν λατρείαν τῶν γονέων.

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὁσαῖς πατήρ, μήτηρ, σύζυγος, ἢ πρόγονος ἐκ πατρός κατηγοροῦνται δι' ἔγκλημα ἀξιοῦ θανάτου, ἀπαγορεύεται εἰς τὰς οἰκογενεῖας αὐτῶν παντὸς εἶδους εὐθυμία.

Εἶναι ρητῶς ἀπηγορευμένον τὸ νὰ ῥίπτεται νεκρὸς εἰς τὸ πῦρ ἢ τὸ ὕδωρ. Οἱ υἱοὶ καὶ ἔγγονοι τῶν Κινεζῶν τῶν ἀποθανόντων εἰς τόπον ὅπου κείνται οἱ νεκροί, πράττουσιν ὅτι δυνατόν ἵνα μεταφέρωσι τὸν νεκρὸν εἰς Κίναν καὶ ἐνταφιάσωσιν αὐτὸν κατὰ τὰ πάτρια.

Καὶ περὶ τῆς γεωργικῆς αὐτῆς τάξεως προβλέπει ὁ κώδικς, καὶ τὰς παραβάσεις τιμωρεῖ δι' ἑκατὸν βραδισμῶν.

Ἐκ τούτων ὅλων ἀποδεικνύεται πόσον ἡ κινεζικὴ νομοθεσία εἶναι ζηλότυπος περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν κανόνων οἵτινες διακρινίζουσι τὴν τάξιν, τὰ ἔθιμα,

καὶ τὴν ἐθιμοταξίαν αὐτὴν εἰς ὅλας τὰς κλάσεις τῆς κοινωνίας.

Τὸ πέμπτον μέρος τοῦ κώδικος πραγματεύεται περὶ τῶν στρατιωτικῶν ἐγκλημάτων.

Τὸ ἀκεφάλαιον ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ἀσύλου τοῦ αὐτοκρατορικοῦ παλατίου. Ἰδοὺ αἱ ἀξιολογώτεραι αὐτοῦ διατάξεις·

Δι' ἑκατὸν βραδισμῶν τιμωρεῖται ὅστις ἀνευ ἀδείας καὶ ἀνευ αἰτίων, διαβαίνει τῆς θύρας τοῦ ναοῦ ἢ τοῦ τοίχου τοῦ κοιμητηρίου τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ δι' ἐνενήκοντα ὅστις διαβῇ τὸ κατώφλιον τῆς περιοχῆς τῶν θυσιῶν ἢ εἰσοδος τῆς ἀεροπόλεως, τῶν κήπων καὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν παλατιῶν ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς, καὶ πᾶς ὅστις ἀνευ ἀδείας εἰσέρχεται εἰς τὰς αἰθούσας ὅπου κατοικεῖ ὁ αὐτοκράτωρ ἢ εἰς τὸ ἐστιατόριον, ἀπαγορεύεται. Διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς τιμωρεῖται καὶ ὁ βέβηλον βλέμμα ἐξακοντίζων εἰς τὰ οἰκήματα τῆς αὐτοκρατείας καὶ τῆς μητρὸς τοῦ αὐτοκράτορος.

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

ΔΩΡΕΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΑΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ.

—ooo—

Ἡ Μεγαλειότατη βασίλισσα τῆς Ἑλλάδος Ἀμαλία ἐδωρήσατο εἰς τὸ ἐθνικὸν νομισματικὸν μουσεῖον ἀξιολογώτατον καὶ πλουσιώτατον δῶρον, ἧτοι ὀλόκληρον θησαυρὸν ἀρχαίων ἐλληνικῶν νομισμάτων ἀργυρῶν, εὐρεθέντα τὸ 1859 ἔτος ἐντὸς ὀρειχαλκίμου ἀγγείου περὶ τὴν ἀρχαίαν Πελληνὴν ἐν Ἀχαΐᾳ. Κατὰ τὴν ἐκθεσιν τοῦ νομισματογνώμονος τὰ νομίσματα ταῦτα, ἀνήκοντα εἰς τὴν πρὸ Χριστοῦ ἐποχὴν, καὶ ἔλκοντα σταθμὸν 22, 80 χιλιογράμμων ἧτοι 17 1/4 ὀκάδων, διατηροῦνται κάλλιστα, ὀλίγων μόνον ἐξαιρουμένων.

Ὁ νομισματογνώμων βεβαίωσι ὅτι τὰ νομίσματα ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς διαφόρους πόλεις, ὅτι εἶναι καλλιτέχνου ῥυθμοῦ, τινὰ δὲ καὶ ἀνέκδοτα, καὶ ὅτι φέρουσι πλὴν τῶν κυρίων τύπων μονογραφήματα καὶ σύμβολα πάρεργα.

Ἰδοὺ δὲ καὶ πῶς κατατάσσει αὐτὰ.

	Ἄριθ. νομισμάτων
α.) ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (τριώβολα Δ'.—Γ'. αἰῶνος)	13
β.) ΗΠΕΙΡΟΥ (διώβολον τοῦ Γ' αἰῶνος)	1
γ.) ΑἴΓΩΝΙΑΣ (τριώβολα τοῦ Γ'. αἰῶνος)	424
δ.) ΛΟΚΡΙΔΟΣ (τριώβολα τοῦ Δ'.—Γ' αἰῶνος)	146
ε.) ΒΟΙΩΤΙΑΣ (δραχ. καὶ τριώβολα τοῦ Ε'.—Γ'. αἰῶνος)	289
ς.) ΑἴΓΙΝΗΣ νήσου (δραχμαὶ τοῦ Ε'.—Δ'. αἰῶνος)	14
ζ.) ΑΧΑΪΑΣ (τριώβολα τοῦ Δ'. αἰῶνος, καὶ τετρώβολα ἀχαϊκῆς ὁμοσπονδίας (284—146 π. Χριστοῦ)	5689

η.) ΗΛΙΑΔΟΣ (τριώβολα τοῦ Γ'. αἰῶνος)	4
θ.) ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ (τριώβολα τοῦ Γ'. αἰῶνος)	3
ι.) ΑΡΓΟΛΙΑΔΟΣ (τριώβολα τοῦ Γ'.—Γ' αἰῶνος)	4409
ιά.) ΑΡΚΑΔΙΑΣ (τριώβολα τοῦ Δ'.—Γ' αἰῶνος)	4185

Τὸ ὅλον 9174

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἐλέγχου ἐξάγεται, ὅτι τὰ μὲν ἀρχαιότερα νομίσματα τοῦ θησαυροῦ τούτου, ἀνήκουσιν εἰς τὴν ς' π. Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα καὶ εἰσι τριώβολα τοῦ Ἀργούς· τὰ δὲ νεώτερα εἰς τὴν Γ'.—Β', καὶ ταῦτά εἰσι τὰ ἀνω ῥηθέντα τῆς Ἀχαϊκῆς ὁμοσπονδίας τετρώβολα, ὑπερέχοντα ἀσυγκρίτως κατὰ τὸν ἀριθμὸν ὡς πρὸς τὰ νομίσματα τῶν ἄλλων ἀναφερομένων ἐπαρχιῶν. Οὐδεμία τοίνυν ἀμφιβολία ὅτι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος θησαυρὸς ἀνήκεν εἰς ἀνδρα εὐκατάστατον (virum bene nummatum, κατὰ τὴν τῶν Ῥωμαίων φράσιν), ὅστις παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὰ σπλάγγνα τῆς γῆς διὰ τὸν φόβον ἐπαπειλούντων τὴν χώραν ἐχθρικῶν εἰσβολῶν ἢ πολέμων· ἡ δὲ κατόρυξις τοῦ χρηματικοῦ τούτου ποσοῦ ἐγένετο βεβαίως οὐκ ἀργότερον τῆς ἀλώσεως Κορίνθου παρὰ τοῦ Μουμμίου, ἧτοι περὶ τὰ 146 π. Χριστοῦ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΝΙΣΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΞ ΑΥΤΟΥ ΕΛΑΙΟΥ, (Oleum Teoris Aselli.)

—ooo—

Gadus Morrhu, Μορούνα συνήθως καλεῖται ἐκείνος ὁ ἐπωφελεὴς ἰχθύς, ὅστις παρέχει εἰς ἑκατομύρια ἀνθρώπων τροφήν, καὶ εἰς τοὺς ἀσθενεῖς τὸ τὴν σήμερον τόσον δραστικὸν ἐλαῖον κατὰ διαφόρων νοσημάτων, ὡς κατὰ τῶν χοιράδων καὶ τῶν νόσων τῶν πνευστικῶν ὀργάνων. Οἱ ἰχθύες οὗτοι ἀποθέτουσι περὶ τὸν Φεβρουάριον τὰ ὡά των, καὶ κατὰ τὸν Μάρτιον μέχρι Σεπτεμβρίου ἀλιεῦνται δελεαζόμενοι διὰ σπητιῶν (Sepia lentigo καὶ Mallotus villosum)· ἀλιεῦθέντες δὲ ἢ ἀλατίζονται μόνον ἢ ξηραίνονται καὶ μεταφέρονται ὑπὸ διάφορα ὀνόματα εἰς τὸ ἐμπόριον. Αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν χρησιμεύουσι πρὸς πίασμα τῶν ζώων, καὶ ἐκ τοῦ ἥπατος ἐκθλίβεται τὸ ἐλαῖον, τὸ ὅποιον ὅμως πολλάκις συμμιγνύμενον νοθεύεται μετὰ τοῦ τῶν Δελφίνων, καθὼς καὶ μετὰ τοῦ βραφανελαιίου καὶ τοῦ κοινοῦ ἐλαιίου. Μεταξὺ τούτων τῶν τριῶν εἰδῶν, ἅτινα εὐρίσκονται εἰς τὸ ἐμπόριον, τὸ βαθύχρον καὶ χρυσόχρον εἶναι τὸ καλλίτερον, τὸ δὲ λευκὸν καθὼς διὰ χλωρίου ἢ διὰ θεικοῦ ὀξέος λευκαίνεται, καὶ μὴ ἐμπεριέχον ἰώδιον δὲν ἔχει ἐνέργειαν. Ἡ ἀλιεῖα τῶν ἰχθύων τούτων γινόμενη περὶ τὴν ἐκτεταμένην ὄχθην τοῦ Newfoundland, ὑπὸ μόνων τῶν Ἀγγλων καὶ Ἀμερικανῶν, ἐπασχολεῖ 15, 20, 000 καύτας, καὶ φέρει εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς εἰσδήμα

πολλών εκατομμυρίων ταλάνων. Η αλιεία δ' αὐτῆ ἐγένετο πρό τινων χρόνων αἰτίαι αἰματηροῦ πολέμου μεταξὺ Ἀγγλων καὶ Γάλλων. Η αλιεία 400 εκατομμυρίων ἰχθύων εἰς μόνην τὴν ὄχθην τοῦ Newfoundland ἀπηχόλησε κατὰ τὸ 1829 ναύτας 21,000 ἐπὶ 2,100 πλοίων, ἐξ ὧν 1500 ἦσαν ἀμερικανικά, ἀτινα μετεκόμισαν εἰς τὰ διάφορα τῆς Εὐρώπης μέρη 4,173,000 κεντάρια ἀλατισμένων ἰχθύων, καὶ μέγα ποσὸν ἐλαίου. Ἐν καὶ ἡ αλιεία ἐνταῦθα ἐξισοῦται ἀπὸ τοῦ 1836, ὅμως τὸ ποσὸν τῶν ἰχθύων δὲν ἠλαττώθη, καθότι, κατὰ τὸν διάσημον ζωολόγον Loenerhock, μέτριος ἰχθύς ἀποθέτει 9,000, 000 ὠά.

Ὅταν ἀφορᾷ κυρίως τὸ ἔλαιον ἔχει φεῖον τὸ χροῶμα, εἶναι ἀγδῆς τὴν ὁσμὴν καὶ γεῦσιν, ἔχει εἰδικὴν βάρητα 0,920, καὶ διαλύεται εἰς πάσας τὰς ἀναλογίαις εἰς τὸν θεϊκὸν αἰθέρα, ὡσαύτως καὶ εἰς τὸ θερμὸν λεῖψυδρον οἰνόπνευμα ἀναταρασσόμενον δ' ἐ-

πί τινα κειρὸν μεθ' ὕδατος μεταδίδει εἰς αὐτὸ ἀγδῆ ὁσμὴν. Η νόθευσις διὰ ταχέου ἐλαίου τοῦ μήκωνος ὡς καὶ διὰ τοῦ λιναλαίου, ἢ τοῦ βραναλαίου γνωρίζεται ὡς ἐκ τῆς μὴ διαλυσιμότητος τῶν ἐλαίων τούτων εἰς τὸ οἰνόπνευμα. Τὸ ἔλαιον τοῦ ὄνιγκου, τὸ ὁποῖον κατασκευάσθη ἐκ τῶν ἠπάτων τῶν ἰχθύων τούτων, τοῦτο πρέπει νὰ ἦναι τὸ εἰς τὴν ἰατρικὴν μεταχειριζόμενον ἔχει δὲ καὶ τὸ περίεργον ἰδίωμα ὅτι λαμβάνει διὰ τοῦ ἀκράτου θεϊκοῦ ὀξέος ὠραῖον ἰόχρουν χροῶμα, τὸ ὁποῖον διὰ πλείονος κατεργάσεως μετὰ τοῦ θεϊκοῦ ὀξέος, μεταβαίνει εἰς πορφυρῶν, φαινόμενον μὴ συμβαῖνον εἰς τὸ σύνθετος ἔλαιον τῶν ἰχθύων.

Τὸ δὲ φαινόμενον τοῦτο τοῦ πορφυροῦ χρωματισμοῦ ἀποδίδεται εἰς τὸ χολοστέρ καὶ τὰ τῆς χολῆς συστατικά ἐντὸς τοῦ ἐλαίου διὰ τῆς ἐπενεργείας τοῦ θεϊκοῦ ὀξέος.

ΛΑΝΑΕΡΕΡ.

ΤΗΛΕΒΟΛΟΝ ΑΤΜΟΚΙΝΗΤΟΝ.

—οοο—

Τὸ ἀτμοκίνητον τηλεβόλον οὔτινος παραθέτομεν τὴν εἰκόνα, ἐφευρέθη μὲν ὑπὸ τοῦ ἀμερικανοῦ Δίκενσον, κατασκευάσθη δὲ δαπάνῃ τοῦ Κ. Οὐίγγαμ, πλουσίου ἐμπόρου ἐν Βαλτιμόρη, γνωστοῦ εἰς τὴν Εὐρώπην διὰ τὰ ἔπλα καὶ τὰ πολεμολόγια τὰ ὁποῖα ἐπόλεσε εἰς τὴν Ῥωσὶαν ἐπὶ τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου.

Αἱ πολυαριθμοὶ δοκιμαίαι εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβλήθη τὸ πυροβόλον τοῦτο ἐνῶ κατασκευάζετο, καὶ αἱ τροποποιήσεις ὅσαι κατὰ τὴν κατασκευὴν ἐφάνησαν ἀναγκαῖαι, ἐγένοντο παραίτιοι μεγάλων δαπανῶν, εἰς ἃ ἄλλος ἦττον πλούσιος δὲν θὰ ἐπύρκει· ἀλλ' ἐὰν, ὡς ἀξιοὶ ὁ ἐφευρέτης, τὸ ὄπλον τοῦτο ἐνεργεῖ μετὰ τῆς αὐτῆς ἀκρίβειας μεθ' ἧς καὶ τὰ ἐν χρήσει, καὶ φέρει μάλιστα ἀποτέλεσμα ὁποῖον φέρουσι πολλὰ

πυροβολοστάσια συγχρόνως, ἢ δαπάνῃ ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ὑποτεθῆ εἶναι μικρὰ ὡς πρὸς τὴν σημαντικότητά τῆς ἐφευρέσεως. Τὸ στόμιον τοῦ πυροβόλου τούτου εἶναι ὡς χάσμα κροκοδείλου, ἐξερευγόμενον πνυτοῦ εἶδους βιλᾶς, ἢ ὡς ἀντλία πυροσβεστικῆ διασκορπίζουσα βροχὴν σιδήρου καὶ μολύβδου.

Β Ο Α Σ.

Δὲν με ἦτον ἀδύνατον, ἀκολουθῶν τὸ παράδειγμα τοσοῦτων ἄλλων εἰς τοὺς ὁποίους ἀναίγονται αἱ στῆλαι τοῦ συγγράμματός σου, νὰ διηγηθῶ σήμερον ἐν τῶν δραμάτων τὰ ὁποῖα συνεχῶς ὑποπίπτουσιν εἰς τὴν ὄραίν σου καὶ διασκεδάσουσι τὰς ὥρας τῆς ἀνέσεώς σου· ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ τῶν τοιοῦτων συγκινήσεων εἶσαι καλῶς τεθωρακισμένος, καὶ συνείθισες νὰ βλέπῃς μετ' ἀδιαφορίαν τὴν ἀνατομῆν τῆς ἀνθρωπι-

νης καρδίας, κρίνω περιττὸν νὰ διαγωνισθῶ πρὸς ἄλλου· εὐτυχεστέρους μάλιστα ἐμοῦ. Ὅτι λοιπὸν θὰ σὲ διηγηθῶ δὲν εἶναι κοινωνικὴ σκηνή, ἢ ἐπεισόδιον ἐκ τῶν σπανίων ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἀποκαλύπτονται ἔσωθεν καὶ εἰσβάλλουσιν ἐξερῆα εἰς τὴν ἡρεμίαν τῆς κλινῆς σου· εἶναι δρᾶμα ἐκ τῶν κατὰ πᾶσαν ἡμέραν καὶ κατὰ πᾶσαν ὥραν συμβαινόντων, οὐ τινοσ ὁμοῦ δὲν ἐγίνες θιατῆς, ἴσως διότι μισοῖς τὴν κίνησιν, ἢ διότι ἡ μετατόπισις σὲ φαίνεται ἀθλον ἐπώδυνον, ἢ, τὸ ὁποῖον νομιζῶ καὶ ἀληθέστερον, διότι δὲν ἐπιτρέπουσι τὰ παλαιόχρηστα τῆς Παρθώγιας τὴν ἀπὸ Ἀθηνῶν ἀπομάκρυνσίν σου.

Ἀνατρέχω λοιπὸν εἰς τὸ παρελθὸν τοῦ πολυταράχου βίου μου καὶ συνάγω τὰς ἀναμνήσεις μου. Βλέπω τὴν τρομερὰν νῆτον ἐπὶ τὴν ὁποῖαν ὤρμησεν ἀκάθεκτος ἡ διψαλέα καὶ ῥιψοκίνδυνος περιεργεία μου, καὶ παραδίδω εἰς τὸν χάρτην τὰς θερμὰς συγκινήσεις μου, θερμὰς ὡς ἂν ἦσαν χθεσινά.

Παράδοξος, θὰ με εἰπῆς, ἢ τὸτῃ ζωηρότης ἀρχαίων ἐντυπώσεων! Ἐγεις ἀδικον, θὰ σὲ ἀποκριθῶ ὅταν ὅλα τὰ παρόντα εἶναι ἐλεεινά, καὶ ὅταν ἀποστρεφόμενος τις τὴν ἐλεεινότητα ταύτην ζῆ μόνος ὡς ἐγὼ ἐν τῷ παρελθόντι, δὲν ἀναθάλλουσιν ἀκαίμαιαι ἀναμνήσεις;

Ὡς καὶ εἰς αὐτὰ τὰ βαθύτατα σκότη ὑπάρχει τι λάμπον, ὅταν μάλιστα δὲν ἔχη τις περὶ αὐτὸν ἄλλο ἀντικείμενον ἀπασχολοῦν τὰς βαθεῖας καὶ μελαγχολικὰς σκέψεις του, ὅταν μόνην τέρψιν ἔχη τὸ παρελθόν. Ἴδου ἡ μόνη εὐτυχία μου!

Ἄφες με λοιπὸν νὰ ζῶ ἐνθυμούμενος, καὶ ἀκουσον.

Πρόσεχε ὅμως πρὸ τῶν ποδῶν σου, πρόσεχε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου, πρόσεχε κύκλω σου, διότι ὁ ἐχθρὸς εἶναι πανταχοῦ, μένει ἀκίνητος καὶ συνεσταλμένος ὡς ἂν ἤθελε νὰ διαφύγῃ τὴν παρουσίαν σου, ἐκτείνεται ὡς ἂν ἤθελε νὰ ἐμποδίσῃ τὸν δρόμον σου, κυματίζει ὡς ἂν ἤθελε νὰ σὲ γοητεύσῃ, καὶ ὅμως εἶναι ὅλως ἀφρὸς καὶ αἶμα καὶ φόνος. Οὐαί σοι! ἂν περιπέτῃς εἰς τοὺς βρόχους του! σὲ πῖγει χωρὶς ὄργην, σὲ θανατόνει χωρὶς δολιχτήριον. Εἶναι θανάσιμος ἐχθρὸς παντὸς ἔχοντος ζωὴν· θὰ ἐλεγες ὅτι γυμνάζει ἀδικόπως τὰς δυνάμεις του κατὰ τῶν κολοσσιαίων κορμῶν τοὺς ὁποίους ἀπ' αἰώνων βροσάζει ἡ γῆ, διὰ νὰ ἔχη ἐν περιπτώσει βεβαιότεραν τὴν νίκην κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὅστις ἤθελε τολμήσει ν' ἀντιπραταχθῆ πρὸς αὐτόν. Ὅταν κινήται δὲν ἔρπει, ἀλλὰ σκιρτᾷ ἐλαφρῶς ὡς τίγρις, φεύγει ταχέως ὡς ὄρκας, ἢ ἵπταται ἀκατασχέτως ὡς ἰέραξ.

Ἄς πλησιάζωμεν αὐτόν.

Ἴδου ἥλιος ἐκ μολύβδου, καύσων πνιγτρὸς, ὕδατα ἀκίνητα· πανταχόθεν ἀναβαίνουσιν ἀναθυμιάσεις θεῖου καὶ ἀσφάλτου, ὡς νὰ βαδίζεις ἐπὶ ἰφαιστίου ἐτοίμου νὰ ἐκτραχῆ, τὰ δὲ μῆλη σου ἀποναρκοῦνται ὑπὸ βρεθείας καὶ ὀδυνρᾶς χαυνώσεως, ὡς νὰ ἐξήρχετο ἀπὸ στρεβλωτήριον. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἡμέρα καὶ ὁ ἥλιος, ὅστις πρὸς μικρὸν ἐπιβλέπει πλῆγίως ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἀνοψοῦται τρομερὸς διὰ νὰ ἐξακοντίσῃ ἐπ' αὐτῆς καθέτους τὰς ἀκτίνας του, αἵτινες διαπερῶσαι καὶ τὰ ἔργατα αὐτῆς τὰ ἀποτεφρόνουσιν. Ἄλλ' ἐπέρχεται καὶ ἡ νύξ, καὶ ὅταν ἡ ὄρσος τῆς γῆς ἀ-

ναθίσασθῃ εἰς τὸ ὕψος, ὅταν τὰ κεκμηκότα πτηνὰ λάβωσι τινα ἀναψυχὴν ἀπὸ τὰς θαλασσίους αὔρας, αἰσθάνονται μικρὰν ἀνακούφισιν αἱ ψυχαὶ καὶ τὰ σώματα· τότε ἀναπνέει ὅπως οὖν καὶ ὁ ἄνθρωπος ἡ ὄργᾳ πρὸς περίπκτον, μετὰ τοὺς περιπλεγείς τυφῶνας ὑπὸ τῶν ὁποίων ἦτο φυλακισμένος δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἐντὸς τῶν ἐπὶ τῆς διακεκαυμένης παραλίας σποραδικῶν καλυβῶν.

Ἄλλ' ὁποῖα ἀντίθεσις!

Ἐνῶ ἀτονιζόμενα ὑπὸ τῶν φλογῶν τοῦ γαλκίνου ἐκείνου οὐρανοῦ τὰ πτηνὰ ἡσυχάζουσιν ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν δένδρων ὡς ὑπὸ εὐρείαν σκιάδα, ὑπὸ τὸν ἀπειρον σωρὸν τῶν σχεδὸν ἀποτετεφρωμένων φύλλων, ἀκούεται τρίξιμον γαλβανικῆς προστριβῆς, καὶ ἂν στρέψῃς τὸν ὀφθαλμὸν πρὸς τὰς εὐκάμπτους κινήσεις αἵτινες κυματίζουσιν εἰς τὰ διαστήματα τὰ διαχωρίζοντα τὰ δένδρα, θέλεις ἰδεῖ τὰς ἀρμονικωτάτας καμπύλας τὰς ἐρπούσας ὑπ' αὐτὰ, κατ' ἀρχὰς μὲν νὰ περιβάλωσιν ἐλαφρῶς τὸν γηραῖον κορμὸν, καὶ μετ' ὀλίγον συγκινουμένας ὀρμητικῶς νὰ διατρέχωσιν ὡς βέλος μέγιστα διαστήματα.

Αὐτὸς εἶναι ὁ βόας, ὅστις ἄμα ἀφυπνισθεὶς ἤρχισε νὰ ὀδεύῃ· τότε πῖν ἄλλο δευτέρως τάξωσ ἐρπετόν, καὶ αὐτὰ ἐτι τὰ ἐντομα, περίφοβα ζητοῦσι νὰ κρυβῶσιν, ἀλλ' ὑπὸ δέους ἀκταμαχίτου συνεχόμενα μένουσιν ἀκίνητα· παροξυσμὸς πυρετοῦ τὰ κυριεῖει, καὶ σχεδὸν αὐθόρμητα προσέρχονται ἵνα ἐμπέσωσιν εἰς τὸν ἀναπνεπταμένον φάρυγγα τοῦ θηρίου, κυριαρχοῦντος τυραννικῶς κατὰ τὰ προαιώνια ἐκείνα δάση.

Ἡ νῆσος περὶ ἧς ὁ λόγος καλεῖται Τιμόρ, κατακτηθεῖσα ὑπὸ τῶν εἰς Κούπκαχ ἀποδύσασθέντων Ὀλλανδῶν καὶ τῶν εἰς Δίλλε σταθμευόντων Πορτογάλλων. Εἶναι δὲ περίφημος διὰ τὰ μελανὰ ὄρη καὶ τὰ βρέμοντα ἡραίσταιά τῆς, τῶν ὁποίων τὰ φρυάγματα φθάνουσι μέχρι τῶν ἀνθρωποφάγων κατοίκων τῆς Γιαλούγκης ἢ τῆς Βαταύιας.

Τὸ ἀνήλιον δάσος ὅπου εἶδον ἔτι σὲ διηγοῦμαι κείται ὀλίγον μακρὰν τοῦ πολυχίνου Δίλλε. Ἐπὶ τῆς μικρᾶς ἐκτάσεως ἐπὶ τῆς ὁποίας βλέπεις συμπεπηγμένας πενήτηνонта περίπου οἰκίας ἄλλοκότους, ζῶσι καὶ ἀποθνήσκουσιν ὀλίγοι καχεκτικοὶ εὐρωπαῖοι καὶ πλείονες Μαλαῖοι, ἀνδρ.εσ ἡρακλείου ἀναστήματος, μελανωποὶ, βλοσυρὸν ἔχοντες τὸ βλέμμα καὶ ὀδόντας μελανούς, ὡς τρώγοντες βέτιλα καὶ ἀρέκα (α). Ἐκεῖ πλησίον διαιτᾶται καὶ ὁ βόας, ὁ τρομερὸς συστροφεύς, τὸν ὁποῖον μυριάδες ἐντόμων δὲν χορτάζουσιν ἐνόςω δὲν σαγηνεύσῃ εἰς τοὺς βρόχους τοῦ βούδαλον! Ὁ βούδαλος εἶναι ἡ κυρία τροφή τοῦ ἐρπετοῦ τούτου· τὸν ἀρπάζει ἀπὸ τὰ πλευρά, τὸν σῦρει παρὰ τὸν κορμὸν γιγαντιαίου δένδρου, τὸν περισφίγγει, τὸν συνθλίβει καὶ τὸν πνίγει εἰς οὐδὲν λογιζόμενος τὰ ὄξέα κέρτα, τὰ τρομερὰ βρυγῆματα καὶ τὰ εὐρωστα νῶτα του. Τὸν περιβρέχει μετ' ὅσον σίελον καὶ τὴν τραχειάν γλῶσσάν του, συντριβεί τὰ ὄστα του, τὸν μαλάσσει ὡς ζύμη, καὶ ἀφοῦ τελειώσῃ τὰς ἀποτροπαίους ταύτας προπαρκακευὰς, ἔταν πεισθῆ ἔτι

(α) Φυτὰ τῆς Ἀραβίας.

τὸ θρασὲν εἶναι ἔτοιμον εἰς βροῶσιν, τὸ λυεῖ οὕτως εἰπεῖν ἀπὸ τὸν κορμὸν τοῦ δένδρου, καὶ τὸ ἀφίνειν ἄνευ ἀπνοῦν κατὰ γῆς. Τότε ἐκτείνεται ἀπέναντι τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἀνοίγει τὰς σιαγόνας του, τῶν ὁποίων τὴν ἐλαστικότητα δυσκόλως δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ, οἱ ἔλικες τοῦ σώματός του συτρίγγονται, τρίβονται καὶ μόλις ἀναπνεῖ τὸ θηρίον. Τότε εἰσάγει εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ τὸ τετράπουν, καὶ ὅταν καταβροχήσῃ αὐτὸ μέχρι τοῦ ἡμίσειος ἡμεῖς, ναρκούται καὶ ἐπὶ τέλους κοιμάται, ὡς ἂν κατεδαμάσθῃ ἀπὸ θεινὴν πάλιν ἐξασθενήσασαν τὰς δυνάμεις του. Ἐάν τὸ ἐρπετὸν εἶναι μόνον ὅταν ἤρχισε τὴν προσβολήν, ἔάν ἡ σύντροφός του κοιτάζεται μακρὰν, δύναται νὰ τὸ πλησιάσῃ· δὲν ἔχεις νὰ φοβηθῆς οὔτε τὴν δύναμιν οὔτε τοὺς ἀφροῦς οὔτε τὸν φάρυγγά του χάσκοντα ὡς στόμιον καιομένης καρμίνου· διότι, ὡς σὲ εἶπον, κοιμάται, δὲν ζῆ πλέον, κείται ἀνάισθητον ὡς κορμὸς δένδρου.

Δὲν εἶναι βεβαίως ἔνδοξον κατόρθωμα τὸ νὰ καταβάλῃ τις τότε βόαν· ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τὸν καθημερινὸν κατὰ τοῦ συγγενοῦ τούτου ἐρπετοῦ πόλεμον, ὁ ἀνθρωπὸς πᾶν ἄλλο ἐπιζητεῖ ἢ δόξαν, ἢ φρόνησις συμβουλεύει νὰ δρᾷται τῆς εὐκαιρίας ταύτης. Ὅθεν διαρκούντος τοῦ δεῖπνου γονατίζουσιν οἱ θηρευταὶ κατὰ σειρὰν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι τῶν πλευρῶν αὐτοῦ ὡς νὰ προσκύνοντο ἐνώπιον εἰδώλου, καὶ ταυνοῦντες νευρὰν κατεσκευασμένην ἀπὸ ἔντερον ἰχθύος, ἐξακοντίζουσι

διὰ μιᾶς ὀξύτατα καὶ φαρμακευμένα βέλη κατὰ τοῦ ἔροπος τούτου Λουκούλου, τὸν ὁποῖον καταλαμβάνει εὐχομένον καὶ κραυγαλῶντα ὁ θάνατος. Τὴν μέθοδον ταύτην ἀκολουθοῦσιν οἱ Μαλαῖοι τῆς Τιμόρ καὶ τῆς Κούπαγκ καὶ πρὸ πάντων οἱ εἰς Δίλλε κατοικούντες, ἅμα ὡς τὰ βρυχάματα ἀγέλης ἀσθμαιοῦσης βουβάλων τοὺς εἰδοποιήσῃ ὅτι περιπέσασαί τις τούτων εἰς τοὺς βρόχους τοῦ τρομεροῦ συστραφῆως. Ὅταν δὲ φρονεῖται τὸ θηρίον καταλείπουσιν αὐτὸ τε καὶ τὸ θήραμα αὐτοῦ ἔρμαιον εἰς ἄλλα ἐρπετὰ, τὰ ὅποια περιμένει ἡ αὐτὴ τύχη.

Ἡ θήρα ἄλλως τοῦ βόα εἶναι λίαν ἐπικίνδυνος, καὶ ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ ἤθελον προτιμήσει ἑκατοντάκις νὰ ἀντιπαραταχθῶ μεταξὺ τῆς ἐρόμου ἐναντίον τίγριος ἢ λέοντος· πεινῶντος παρὰ ἐναντίον τοῦ φθεροῦ τούτου ἐρπετοῦ. Ἡ σφαῖρα τοῦ πυροβόλου δὲν ἐνεργεῖ κατ' αὐτοῦ, διότι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ σημαδεύσῃς, τόσον ταχεῖς καὶ εὐμετάδελτοι εἶναι οἱ ἔλιγμοί του. Πλὴν τούτου μήπως βλέπῃς τὸν ἐχθρὸν; Ἐνῶ φαντάζεσαι ὅτι ἔρπει ὑπὸ τοὺς πόδας σου, αὐτὸς κρεμάται ἀπὸ τῶν τελευταίων κρίκων τὰς οὐρᾶς του εἰς τοὺς κλάδους ὑψιτενοῦς δένδρου, καὶ ὡς σφενδὸν ῥίπτεται κατὰ σοῦ, σὲ περιπλέκει καὶ σὲ κατασυντρίβει ἀπαράλλακτα ὡς καὶ τὸν βουβάλον.

A. M.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ.

—ooo—

Νανούρισμα μητρὸς Κασίας ἐν ᾧ καταρῆται τὸν εἰπόντα ἄσχημον τὴν μικρὰν θυγατέρα της.

Κόρ' ἀποῦ σ' εἶπεν ἄσχημον (1) ἄσχημα ρόδιχα ἄλοι (2)
 Μικ (3) κατελύσοι τὰ φορεῖ (4) μὴ οἶ (5) τοῖς ἀλημέρει (6)
 Μῆρ φα (7) τόμ Μά (8) κυτράγκουρα (9) τὸν Ἄουστο (10) σταφύλια
 Κί ἀπ' Ἄουστον ὡς Ἄουστοκ (11) κακοὺς Ἄουστοὺς νὰ χῆ (12)
 Πολλονοτιᾶ (13) ἔτὸ σπῖτιτ (14) του καὶ μὲν ὁ σωρὸς του (15)
 Κί ἀποῦ (16) τὸ μὲν νὰ χρωστῆ τ' ἀνάμιασιν (17) πιτάκι (18)
 Καὶ τοῦ Παπᾶ μιάλ (19) λειτριᾶ (20) καὶ τοῦ ἔσκου (21) μιάπ (22) πίττα (23)

(1) Ἄσχημον—ἄσχημον. (2) ἄλοι=βάλαι. Ἐδικτικὴ τιθεμένη ἐπὶ εὐχῆς ἐν ἀνεξαρτήτῳ λόγῳ. (3) μικ=μῆν· οἱ Κάσιοι τὸ ληκτικὸν ν τρέπουσιν εἰς τὸ ἀμέσως ἐπόμενον σφάμανον, ὡς κατωτέρω μῆρ φα=μῆν φα κτλ. (4) τὰ φορεῖ=ἄ φορεῖ=ἐκεῖνα ἃ φορεῖ, φορέματα ἐγ'. (5) μὴ οἶ=μὴ ἴδαι. (6) τοῖς ἀλημέρει=οὐ, ἀναμένει, τροπῆ τοῦ ν εἰς λ. καὶ τοῦ α εἰς η=οὐς προσμένει συγγενεῖς καὶ φίλους. (7) μῆρ φα=μῆν φαγοί, κατὰ τὴν ὡς εἴρηται τροπὴν. (8) τόμ Μά=τὸν Μάιον. (9) Κυτράγκουρα=κύτρα καὶ ἀγκούρια. (10) τὸν Ἄουστο=τὸν Ἀγούστον. (11) ὡς Ἄουστοκ κακοὺς=ὡς Ἀγούστον κακοὺς, δηλ. ἀπὸ Ἀγούστον μέχρι Ἀγούστον ἦτοι ἅπαν τὸ ἔτος νὰ διέλθῃ κακῶς. (12) νὰ χῆ=νὰ ἔγῃ. (13) Πολλονοτιᾶ=πολλὰ ὀδόντια· δὲν εἶπε πολλοὺς ἀνθρώπους ὅτινας ἐνδεχόμενον καὶ νὰ εἰργάζοντο, ἀλλὰ πολλοὺς ὀδόντας ἀργούς, πρὸς βροῶσιν μόνον ἰκανοὺς, ὅ οἶε πολλοὺς Μ α ρ γ ἔ τ α ς. (14) ἔτὸ σπῖτιτ του=εἰς τὸ σπῖτι του. (15) καὶ μὲν ὁ σωρὸς του' μῆλον=μόδιον, μέτρον γεννημάτων ἐν Κῶσῳ ἰσοδυναμοῦν μὲ 1/2 κοιλῶν Κωνσταντινουπόλεως. σωρὸν δὲ λέγουσιν οἱ Κάσιοι τὰ καθαρῶς μῆνα ἀπὸ ἄγχαρ γεννημάτων, καὶ συναγμένα εἰς σωρὸν ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου. (16) Κί' ἀποῦ=καὶ ἀπὸ (17) ἀνάμιασιν=ἐν καὶ ἡμισυ. (18) πιτάκι=πινάκιον μέτρον Κασιακῶν ὄσθιον τοῦ κοιλῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. (19) μιάλ λειτριᾶ=μίαν λειτουργίαν ἢ τοι προσφεραν, ἐν ᾧ ἴσως ἤθελε δαπανῆσει τὰ δύο πινάκια. λειπίται τὸ ἡμισυ πινάκιον πρὸς κατανάλωσιν τοῦ ἐνὸς μεδίου ἢ τοι τοῦ ἄλλου σωροῦ του. — μετὸ ἐναπολείπθην δὲ τούτου θέλει ψῆσει τὴν πίτταν τοῦ ἔσκου ἦτοι τοῦ βροσκού.

Μήτηρ εὐχομένη τὴν θυγατέρα της.

Ἦτοσά (1) θὰ σὲ πατρύγουσι (2) καλοχρονιά νὰ λήγῃ
 Νὰ ναιρ (3) ἢ λίμνη δένρος (4) καὶ τ' Ἄργος (5) μακαρούρες (6)
 Τοῦ Περιόλου (7) τὰ οὐνιά (8) μυλίτες καὶ μαρούλια (9)
 Καὶ τοῦ Ἐλλέρον (10) τὰ λακκιᾶ (11) ἀρρόριφα νὰ χ.λαίου.

Ἄσμη γυναικὸς Καρπαθίας ἐκ τοῦ χωρίου Ὀλύμπου.

Γε (1) βουλεύγω (2) τὴ γευτέρα (3) γιὰ νὰ σὲ θωρ' ὀλη μέρα,
 Γε βουλεύγω καὶ τὴ τρίτη, ἀργυρὲ χρουσὲ φεγκίτη (4),
 Γε βουλεύγω τὴ τετράη (5) γιὰ νὰ σὲ θωρῶ τὸ βράη (6),
 Γε βουλεύγω καὶ τὴ πέψη (7) ἀργυρὲ χρουσὲ κατρήψη (8),
 Τὴ παρασκευὴ βουλεύγω, σ' ἀπαῖς (4) κεῶ (10) ζηλεύγω (11),
 Γε βουλεύγω τὸ Σαββάτο, ἄγιο μου Κωνσταντινάτο (12),
 Καὶ τὴ Κυργιακὴν (13) ἐρώτουρ ἔχετε κοπέλλαις (14) ῥόκες; (15)
 Κε' ἀκαμάτρα (16) μὲ λαλοῦσαν (17) ἀμμ' ἰώ (18) καματερ' ἡμου (19)
 Εἴχα νὰ ναρα (20) τὸ χροῖνον ἔρα μασουράκι (21) ἔργο (22)
 Κ' ἡφεννάτο (23) σὸτ' ἰνχάρι, κ' ἀπ.λωρράτ' εἰς τὸ φεγγάρι,
 Κ' εἰς τὸ ψύλλο τὸ φορτόνω τῆς ἀλεφαρτοῦς (24) τὸ πέρω (25)
 Φάνε μού το (26) τὸ ξηντάρι (27) τὸ κατὸ τὸ σαραντάρι (28)
 Κ' ἡλε κ' ἐδιάστηκίτο (29) ἀπὸ φτιρ ὡς φτι (30) τῆς κάττας (31)
 Κ' ἡγανε κ' ἐξέφαρέ το κ' ἡκαμα τ' ἀντρός μου (32) βράκα (33)
 Κ' εἰλειπερ ἢ σέλλη (34) οὐλη (35) καὶ τὰ διὸ καλαμοβράκια (36)
 Κ' ἡλειπε καὶ ὁ βροχὸς (37) ἠ ὀπίσω κ' ἠ ὀμυρὸς (38).

ΔΙΑΦΘΟΡΑ.

—ooo—

ΝΕΑΝΙΚΟΣ ΡΕΜΒΑΣΜΟΣ. Ὁ οὐρανὸς ἀνέφελος, καθαρὸς καὶ ὅλος ἀστεροστόλιστος. Ἡ θάλασσα δὲν ἐταράσσεται διόλου καὶ, ἐν μέσῳ τῆς νηνεϊκῆς, διέλκωσεν ὡς κάτοπτρον ἐντὸς τοῦ ὁποίου διεκρίνοντο πάμπόλλα, ὀλοστρόγγυλα μικρὰ ρῶτα, μεταξὺ τῶν ὁποίων διεκρίνετο ἐν μακροκόμων καὶ χρυσόχρουν,

φανόμενον, ἑκτακτον ὅπερ κατέστη ἀντικείμενον γενικῆς περιεργείας. — Ἡ θάλασσα, τὸ φοβερόν τοῦτο στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον, ὑπὸ σφοδροῦ ἀνέμου ἐξακροῦμενον, κατ' ἄλλην στιγμὴν ἤθελεν ἴσως φουάττει καὶ, ὡς λέων, μηκᾶται κατὰ τῆς γῆς, ἦδη καθύδει ἦσαν ὡς ἄμνος εἰς τοὺς κόλπους τις, καὶ ὡς νὰ ἦττον τέκνον ἀναπαυόμενον εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρὸς του. Αἱ ἐπὶ τῆς παραλίας κατὰ σειρὰν κείμεναι δρυὲς διατέλουν ἐν πληρεῖ ἡμερίᾳ, καὶ τὰ φύλλα των δὲν ἐσειόντο εἰμῆ ὅταν μετὰ φαιδρου μειδιάματος ἤθελε νεύσῃ αὐτοῖς ὁ, ἐκ διαλειμμάτων, ἐρχόμενος ἐκ τῆς θαλάσσης ζωηρὸς καὶ δροσφόλος

(1) Ἦτοσά=ὄσᾶν=ὄταν. (2) πατρύγουσι=ἐπαυροῦσιν. (3) νὰ ναιρ=νὰ ἦναι. (4) Ἄργος=βούτερος. (5) Ἄργος πεδιάς τις ἐν Κῶσῳ, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας ὑπάρχει κοίλωμα, εἰς ὃ συρρέουσιν ἐκ τῶν πλησίον λοφίσκων τὰ ὕδατα τὸν γε μῶν, καὶ λιμνάζουσι μέχρι τοῦ Μαρτίου μηνός· τούτο καλεῖται λίμνη. (6) μακαρούρες=μακαροῦνι. (7) Περιόλου=Περίδουλου, ὅπερ ἐστὶ τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς Κῶσου. (8) οὐνιά=βουνα. (9) μαρούλια λέγουσιν τὸ κωπὸν τυρίον. (10) Ἐλλέρος, τόπος λακκώδης ὅπου κείνται χωράφια καλούμενα λακκιᾶ. (11) Γε=δὲν. (12) βουλεύγω=βουλεύω ἢ ἐργάζομαι. (13) γευτέρα=δευτέραν. (14) φεγκίτη=καθρέπτα. (15) τετράη=τετράη ἢ τετάρτη. (16) βράη=βράδυ. (17) πέψη=πέμπτη. (18) κατρήψη. (19) ἀπαῖς=ἀγαπᾶς. (10) κεῶ=καὶ ἐγώ. (11) Ζηλεύγω=ζηλεύω. (12) Κωνσταντινάτον εἶναι τὸ νόμισμα τοῦ αυτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου. (13) Κυργιακὴν=(14) κοπέλλαις=κίτρι. (15) ῥόκες=ἡλακτάς. (16) ὀνηνιά. (17) μὲ λαλοῦσαν=μὲ ἀπεκάλουν. (18) ἀμμ' ἰώ=ὄμιος ἐγώ, ἢ ἀλλ' ἐγώ. (19) καματερ' ἡμου=φιλεργὸς ἡμῶν, ἐναντίον τοῦ ἀκαμάτρα. (20) εἴχα νὰ ναρα=ἡμῶν καὶ ἔκαμα. (21) μασουράκι=λεπτὸν καλὰμὸν περὶ ὃ τυλίσσουσι τὸ ἦμα αἱ ὑπάντριά. (22) ἔργο=νῆμα. (23) τὸ ἐφαρτά=24=ὑπάντριά. (24) τὸ πέρω=τὸ φέρω. (25) φάνε μούτο=ὑφάνει μοι το. (26) ξηντάρι=ἰξηντάρι=ἔξηντα πῆχυν ὑφάνσλα. (27) τὸ ἐκατοσαρναντάπηγον ὕρασμα. (28) κ' ἡλε κ' ἐδιάστηκίτο=καὶ ἔβαλε καὶ τὸ ἐδ' ἀστήμα=εἰσάγωμαι· τὸ τὸ ἐν ἔως τὸ ἄλλο ἄρτιον. (31) γάττας. (32) τ' ἀντρός μου=τοῦ ἀνδρός μου=τοῦ συζύγου μου. (33) βράκα=βρακί. (34) σέλλη λέγεται τὸ ὄλον τοῦ βρακίου ἐκτὸς τῶν δύο περικεκλιθῶν καλυμμένων καλαμοβράκια. (35) οὐλη=ὄλη. (36) καλαμοβράκια, ἴδε σχ.μ. 24. (37) βροχὸς εἶναι τὸ ἄνω μέρος τοῦ βρακίου ὅθεν περᾶται ἢ καλομένη βρακοζώνη, καὶ δι' αὐτῆς τὸ βρακίον δένεται περὶ τὴν ἔσφιν. (38) ἀπ' ὀπίσω καὶ ἀπ' ἔμπροσ.

Ζέφυρος, ὅστις, παίζων μεταξύ τῶν λεπτῶν καὶ διασπάρτων κλάδων, κάποτε εἰσέρχεται αἰφνης ἐντὸς τῶν φωλεῶν, ἐνθα πνέων καὶ χαριεντιζόμενος ἀρῶν κινεῖ τὰ κοιμώμενα πτηνά, τὰ ὅποια, ἀφοῦ ἴνοιγον τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἐτίνασσαν τὰς πτέρυγας των, κατελάμβανον τὴν παιδίαν τοῦ θερινοῦ τῶν φίλου καὶ, μετὰ ταῦτα, ἠδέως ἀνελάμβανον τὸν γλυκὺν αὐτῶν ὕπνον.

Οἱ ἐντὸς τοῦ ἀπέναντι κοιμητηρίου ὑψηλαὶ κυπάρισσοι ἴσταντο ἀκίνητοι, ὡς τόσοι φύλακες ἐπιτετραμμένοι ἡμῶν ἐπιτηρώσει τὰ ἱερὰ τῶν τεθνεώτων ὄστα, αἱ δὲ χαμηλαὶ ἰτέαι πενήμως ἐκλινον ἐπὶ τῶν ψυχρῶν τᾶρων καὶ μαυροφόροι παρίστανον τὴν ματαιότητα τοῦ ἀνθρώπου. — Τὰ περίεξ κύκλου μνημείων ὡς ἀγναὶ καὶ παρήγοροι παρθένοι ἰστάμενα ἀνθηφόρα δένδρα εἰς μάτην ἐβρίπτον τὰ ἀνθη των, καὶ διέχεον εὐωδίας ἐπὶ τῶν ἐκεῖ εὑρισκομένων μαρμάρων ἵνα δώσωσιν αἰσθητὴν εἰς τοὺς ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς αἰωνιότητος κεκαλυμμένους νεκρούς.

Ἄπανταχοῦ ἐπεκράτει σιγή, τὴν ὁποίαν συχνάκις λαλοῦσα ἡ ἀγρυπνος γλαυῆ ματαιῶς διέκοπτεν ἵνα ἐξυπνίσῃ τὴν φύσιν. Οἱ ἀγριαὶ καὶ πυκνὰ δάση διασχίζοντες βύακες ἀδιαλείπτως ἔτρεχον παρὰ τὰς ρίζας καὶ, ἐν μέσῳ τοῦ σκότους, ἀδιακόπως ἐψιθύριζον ὡς νὰ ἐπεθύμουν ἀνυπομότως νὰ ἐκφράσωσι παρὰ πόνον, πῶς εἰσέτι δὲν ἐβλέπον τὴν παρ' αὐτῶν προσδοκωμένην τῆς σελήνης ἀκτίνα, ἥτις, διὰ τῶν φύλων συνήθως εἰσδύουσα, ἐμελλε νὰ φωτίσῃ αὐτούς.

Αἱ ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν καὶ ἀποτόμων ἀκρωρειῶν ὑψίκομοι καὶ ὑπερήφανοι πεῦκαι μόλις κατεδέχοντο νὰ κύψωσι τὰς κορυφὰς των ἵνα χαιρετίσωσι τὴν μετὰ τῶν δορυφόρων τῆς προσεγγίζουσας νύμφης τοῦ γλαυκόρου αἰθέρος. — Ἡ πανσέληνος, ἥτις ἐνῶ, ὡς κόρη εὐσχήμων, πρὸ ὀλίγου ἦτον κεκρυμμένη ὀπισθεν τοῦ ὄρους, ἰδοὺ προβαίνει ἐρυθροκίτρονος, καὶ διὰ τοῦ κάλλους τῆς μαγεύει τὸν Πλανήτην μας. Ὡ πόσον χεῖμαρρος φωτὸς διασκορπίζεται εἰς τὴν θάλασσαν! Ὡ πόσον ὠραία χρώματα σχηματίζονται! Ὅποια γοητεία διεγείρονται εἰς τὰς ἀβράς καὶ ἀθώας τῶν νέων ψυχὰς! Ὡ πόσον ἀνακουρίζεται, πόσον μαγεύεται καὶ πόσον ἠθύνεται ψυχὴ τρυφερὰ καὶ εὐαίσθητος νέου μόλις ἀρχίσαντος νὰ γεύηται τὰς πικρίας τοῦ βίου!

Αἱ ὑπὸ τῆς σελήνης διαρωτιζόμεναι, καὶ ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν ἐκκαλυπτόμεναι σικηναὶ τῆς φύσεως, ἦσαν τόσον βρομαντικαὶ ὥστε, ἀν' ἐξῆ καὶ αὐτὸς ὁ Walter Scott ἤθελε ζηλεύσει νὰ τὰς περιγράψῃ. Ἦτον νῦξ τῶν ἁγελικῆ, θεῖα νῦξ, ὑπὸ τὸν λαμπρὸν καὶ ἀκτινοβόλον μανδύαν τῆς ὁποίας σύνουσι εἰσδύων ἤθελε τις ἀνεύρει τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν λογικὴν τάξιν ἐνός πανσόφου ὄντος. Ἀλλὰ μήπως ἤθελε δυνῆθαι νὰ εὕρῃ τέλος βρομβάζων, καὶ περιπλανώμενος ἐντὸς τοῦ χάους τῆς ἀπειρίας; Μόλις τοιαύτην ἰδέαν συλλάβω καὶ μένω ὄλως ἐκστατικός!

Διὰ τοῦ ὄμματος ἀκολουθῶν τις τὰ διάφορα τακτικὰ καὶ βαθμιαία βήματα τῆς σελήνης μετὰ σκουθρωπότητος διερχομένης τοὺς θόλους τοῦ στερεώμα-

τος καὶ βλέπων αὐτὴν περιτυλισσομένην μέλαν καὶ πυκνὸν νέφος, εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του ἤθελεν ἐνσταλαχθῆ ἡ ἰδέα ὅτι ὁ Αἰώνιος μέγα τι ἱερουργεῖ μυστήριον! Ναί! μετὰ φύσει ἀπεριγράφτου γαλήνης ἐδημιούργει νέους κόσμους, ἐν μέσῳ ἀπείρων βευσμάτων πορφυροχρόου καὶ ὑπερλάμπρου φωτός! Μετὰ προσοχῆς τὴν ὁρατὴν παρατηρῶν Κτίσιν ὁ ἀνθρώπος ἤθελε νομίσαι ὅτι, διὰ τοῦ φωτός, ὅπερ διεχέετο ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην, ὁ Ὑψικράτης Θεὸς προστίθετο νὰ ἐκβάλῃ αὐτὸν τῆς σφαίρας του, νὰ τὸν ἀφαρπάσῃ, νὰ τὸν ἀναπτερώσῃ καὶ ν' ἀνυψώσῃ αὐτὸν εἰς τι μέρος ὅπερ δὲν δύναται νὰ πλησιάσῃ ἡ ἀνθρώπινη φαντασία, ὅσον καὶ ἂν ὑποτεθῆ μακροπτεροῦ καὶ ὑψηπέτης. Ἀλλ' ἀρὰ γε, διὰ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, τοῦ πολυποικίλου, περικαλλοῦς καὶ εὐόσμου τούτου παραδείσου, διαχεομένων θελητήρων, ὁ βασιλεὺς τοῦ παντός, σκοπὸν εἶχεν, ἀφοῦ ἤθελε τὸν ἀναεὶβάσει τότεν ὑψηλὰ, ἀκολούθως νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτὸν νὰ πέσῃ κάτω εἰς τὸν βυθὸν τοῦ ἀχανοῦς πελάγους ἵνα, περιπλέων ὡς ναυαγῆσαν πλοῖον ἐκτεθειμένος εἰς τὴν διάκρουσιν τῶν ἀνέμων καὶ τῶν κυμάτων μετὰ πολλὰς ἀμφιταλαντεύσεις, ποτὲ μὲν εἰς τοὺς σκοπέλους προσκρούων, ποτὲ δὲ εἰς τὰς ἀβύσσους βυθιζόμενος, γίνητο ἔρμαιον, ἡ βορὰ τὸ σικτρὸν καὶ ἱλαστήριον θῦμα τῶν θηρίων ἐνός μεγάλου καὶ ἀπεράντου ὠκεανοῦ; Ὅχι, ὄχι, δὲν τὸ πιστεύω, διότι ὁ Θεὸς εἶναι ἀγαθός, ὡς ἐκ τούτου ἀγαπᾷ τὰ πλάσματά του, καὶ, καθὰ πατὴρ φιλόστοργος δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ βλέπῃ τὰ τέκνα του, καταθασανίζόμενα εἰς τοιοῦτους ἀδιεξόδους τῆς φαντασίας λαβυρίνθους.

Λοιπὸν, διὰ τοῦ μεγαλοπρεποῦς, θελκτικίου καὶ μυστηριώδους τούτου θαύματος οὐδένα ἄλλον σκοπὸν εἶχεν ὁ Παντοκράτωρ, εἰμὴ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν ἀνθρώπον, τὸ τελειότερον τῶν πλασμάτων του, τὰ ὑψηλότερα καὶ ἱερώτερα αἰσθήματα ὅσα δύναται νὰ γεννηθῶσιν ἐν τῇ καρδίᾳ νέου ἔχοντος ὡς τροφήν καὶ βάλασμον τῆς ζωῆς του τὴν μόνην πρὸς τὸν ἐκυστῶ Πλάστην ἐλπίδα του.

ΕΠΙΜΙΝΩΝΑΣ Γ. ΑΝΝΙΝΟΣ.

Κεφαλλην.

ΔΙΩΡΘΩΣΙΣ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ.

— 000 —

Φυλλάδ. 270, σελ. 143 στίχ. 18, ἐξελειφθήτω ἡ λέξις « μόνον », ἡ δὲ εἰς τὸν ἐπόμενον στίχον 19 λέξις « ἀναπληροῦντος », γραφεῖται « ἀναπληρεῖ ».